

Regeringens proposition

1997/98:14

Romkonventionen - tillämplig lag för
avtalsförpliktelser

Prop.
1997/98:14

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 16 oktober 1997

Thage G Peterson

Laila Freivalds
(Justitiedepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att Sverige skall ansluta sig till konventionen den 19 juni 1980 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Romkonventionen) och de två tilläggsprotokoll om EG-domstolens tolkningsrätt som hör till konventionen. Det sker genom att Sverige ratificerar den särskilda konventionen den 29 november 1996 om Österrikes, Finlands och Sveriges anslutning till Romkonventionen och de två tilläggsprotokollen.

Propositionen innehåller förslag till en ny lag med anledning av Sveriges anslutning till Romkonventionen. Det föreslås att konventionens lagvalsregler skall gälla som svensk lag.

I propositionen föreslås också följdändringar i andra lagar. Det föreslås att lagen (1964:528) om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker ändras så att konsumentköp undantas från lagens tillämpningsområde. Vidare föreslås ett tillägg till bestämmelsen i 3 § fastighetsmäklarlagen (1995:400) som innebär att Romkonventionens lagvalsregler skall tillämpas på det avtalsrättsliga förhållandet mellan mäklare och deras uppdragsgivare. Slutligen föreslås att 3 § lagen (1991:351) om handelsagentur upphävs. Därmed kommer Romkonventionens lagvalsregler att bli tillämpliga på förhållandet mellan handelsagenter och deras uppdragsgivare.

Det föreslås att den nya lagen och följdändringarna skall träda i kraft den 1 juli 1998. Den del som rör EG-domstolens tolkningsrätt föreslås dock träda i kraft den dag regeringen bestämmer.

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Lagtext	4
2.1	Förslag till lag om tillämplig lag för avtalsförpliktelser...	4
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1964:528) om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker	5
2.3	Förslag till lag om ändring i fastighetsmäklarlagen (1995:400)	6
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1991:351) om handelsagentur	7
3	Ärendet och dess beredning	8
4	Romkonventionens huvudsakliga innehåll	9
4.1	Konventionens uppbyggnad.....	9
4.2	Konventionens tillämpningsområde	10
4.3	Konventionens lagvalsregler.....	10
4.4	Internationellt tvingande bestämmelser	12
4.5	Konventionens förhållande till andra konventioner m.m.....	12
4.6	Protokollen om EG-domstolens tolkningsrätt.....	13
5	Sveriges anslutning till Romkonventionen	14
5.1	Skall Sverige ansluta sig till Romkonventionen?	14
5.2	Reservationer m.m.....	15
5.3	Tekniken för införlivandet.....	18
5.4	Följdlagstiftning m.m.	21
6	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	30
7	Kostnader.....	31
8	Författningskommentar	31
8.1	Förslaget till lag om tillämplig lag för avtalsförpliktelser	31
8.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1964:528) om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker	33
8.3	Förslaget till lag om ändring i fastighetsmäklarlagen (1995:400)	34
8.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:351) om handelsagentur	35
9	Redovisning av konventionens artiklar m.m.	35
9.1	Romkonventionen.....	36
9.2	Första tilläggsprotokollet	55
9.3	Andra tilläggsprotokollet.....	57
	CONVENTION ON THE LAW APPLICABLE TO CONTRACTUAL OBLIGATIONS	58

ANDRA PROTOKOLLET	144
KONVENTION	146
Departementspromemorians lagförslag	150
Förteckning över remissinstanser.....	154
Lagrådsremissens lagförslag.....	155
Lagrådets yttrande	159

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. godkänner konventionen den 29 november 1996 om Republiken Österrikes, Republiken Finlands och Konungariket Sveriges anslutning till konventionen om tillämplig lag för avtalsförpliktelser, öppnad för undertecknande i Rom den 19 juni 1980, samt till det första och det andra protokollet angående domstolens tolkning av den konventionen,
2. antar regeringens förslag till lag om tillämplig lag för avtalsförpliktelser,
3. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1964:528) om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker,
4. antar regeringens förslag till lag om ändring i fastighetsmäklarlagen (1995:400),
5. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1991:351) om handelsagentur.

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om tillämplig lag för avtalsförpliktelser

Härigenom föreskrivs följande.

Artiklarna 1–16 och 18–21 i konventionen den 19 juni 1980 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Romkonventionen) samt artiklarna 1–4 i det första protokollet om Europeiska gemenskapernas domstols tolkning av konventionen skall gälla som lag här i landet med de anpassningar och ändringar som har gjorts genom tillträdeskonventionerna den 10 april 1984, den 18 maj 1992 och den 29 november 1996.

De danska, engelska, finska, franska, grekiska, iriska, italienska, nederländska, portugisiska, spanska, svenska och tyska texterna av Romkonventionen och protokollet skall ha lika giltighet.

Romkonventionens och protokollets svenska, engelska och franska texter finns intagna som en bilaga till denna lag.¹

Denna lag träder i kraft, i fråga om Romkonventionen den 1 juli 1998 och i fråga om protokollet den dag regeringen bestämmer.

Lagen skall såvitt den avser Romkonventionen inte tillämpas på avtal som har ingåtts före den 1 juli 1998.

¹ Här återfinns bilagan som bilaga 1 till propositionen.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1964:528) om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker

Prop. 1997/98:14

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1964:528) om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag *äger tillämpning* på sådana köp av lösa saker som *hava* internationell karaktär.

Från lagens tillämpningsområde *undantagas*

1. köp av registrerade fartyg och luftfartyg;
2. köp av värdepapper; *samt*
3. försäljning genom judiciell myndighets åtgärd eller i exekutiv ordning.

Med köp *likställes* avtal om leverans av lösa saker som *skola* tillverkas, *såframt* materialet skall tillhandahållas av den som åtagit sig leveransen.

Denna lag *tillämpas* på sådana köp av lösa saker som *har* internationell karaktär.

Från lagens tillämpningsområde *undantas*

1. köp av registrerade fartyg och luftfartyg,
2. köp av värdepapper,
3. försäljning genom judiciell myndighets åtgärd eller i exekutiv ordning, *samt*

4. köp som omfattas av konsumentköplagen (1990:932) eller av artikel 5 i konventionen i bilagan till lagen (1998:000) om tillämplig lag för avtalsförpliktelser.

Med köp *likställs* avtal om leverans av lösa saker som *skall* tillverkas, *om* materialet skall tillhandahållas av den som *har* åtagit sig leveransen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1998.

Lagen skall inte tillämpas på avtal som har ingåtts före lagens ikraftträdande.

Härigenom föreskrivs att 3 § fastighetsmäklarlagen (1995:400) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Bestämmelserna i denna lag tillämpas oavsett var fastigheten är belägen, om en väsentlig del av mäklarens uppdrag utförs i Sverige.

Bestämmelserna i denna lag tillämpas oavsett var fastigheten är belägen, om en väsentlig del av mäklarens uppdrag utförs i Sverige. *I den mån lagen (1998:000) om tillämplig lag för avtalsförpliktelser är tillämplig avgörs dock frågan om val av rättsordning enligt den lagen.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1998.

Lagen skall inte tillämpas på uppdragsavtal som har ingåtts före lagens ikraftträdande.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:351) om handelsagentur

Prop. 1997/98:14

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1991:351) om handelsagentur skall upphöra att gälla.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1998.

Den upphävda paragrafen gäller dock fortfarande i fråga om agenturavtal som har ingåtts före lagens ikraftträdande.

Konventionen om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Romkonventionen) innehåller regler om vilken lag som skall tillämpas på avtalsförpliktelser när det uppkommer ett val mellan rättsordningarna i olika länder. Den antogs år 1980 av de dåvarande medlemsländerna i Europeiska gemenskaperna (EG) och öppnades för undertecknande den 19 juni samma år. Sedan Grekland blivit medlem i EG ingick medlemsstaterna år 1984 en tillträdeskonvention om Greklands anslutning till Romkonventionen. Konventionen kompletterades år 1988 med två tilläggsprotokoll om EG-domstolens behörighet att tolka konventionen. Spaniens och Portugals inträde i EG föranledde ytterligare en tillträdeskonvention år 1992. Denna konvention innehåller, förutom tekniska anpassningar av den ursprungliga konventionstexten, ett par mindre, sakliga ändringar i konventionens bestämmelser.

Romkonventionen har tillträtts av samtliga stater som var medlemmar i Europeiska unionen (EU) vid årsskiftet 1994/95. Den trädde i kraft den 1 april 1991. Även tillträdeskonventionerna har trätt i kraft. Tillträdeskonventionen från år 1992 har dock ännu inte ratificerats av samtliga signatärstater. Tilläggsprotokollen om EG-domstolens tolkningsrätt har undertecknats av samtliga stater som var medlemmar i EU vid årsskiftet 1994/95. De har ännu inte trätt i kraft. Ikraftträdandet är beroende av att alla signatärstater ratificerar det andra protokollet och så har ännu inte skett.

Enligt artikel 4.2 i den anslutningsakt som hör till det anslutningsfördrag som reglerar Sveriges medlemskap i EU har Sverige förbundit sig att tillträda de konventioner som avses i artikel 220 i Romfördraget eller som är oskiljaktigt förbundna med förverkligandet av Romfördragets mål samt de protokoll om EG-domstolens tolkning av konventionerna som de tidigare medlemsstaterna har undertecknat (se prop. 1994/95:19, Del 3, bilaga 10 s. 3).

Romkonventionen grundar sig inte direkt på artikel 220 i Romfördraget men omfattas av artikel 4.2 i anslutningsakten. Sverige har således förbundit sig att ansluta sig till den konventionen och de två tilläggsprotokollen om EG-domstolens tolkningsrätt som hör till konventionen.

För detta ändamål inleddes våren 1996 förhandlingar om en tillträdeskonvention mellan Sverige, de två andra nya medlemsländerna Finland och Österrike samt de tolv tidigare medlemsstaterna i EU. Förhandlingarna, som nu är avslutade, resulterade i en tillträdeskonvention som undertecknades av medlemsstaterna den 29 november 1996. Av denna konvention framgår bl.a. att Sverige, Österrike och Finland ansluter sig till Romkonventionen, med all den anpassning och alla de ändringar som har gjorts i den genom de tidigare tillträdeskonventionerna, samt till de två tilläggsprotokollen. Tillträdeskonventionen träder i kraft i förhållandet mellan de stater som har ratificerat den efter det att en av de tre nya medlemsstaterna och åtminstone en av de tidigare medlemsstaterna har ratificerat konventionen.

Romkonventionen och det första tilläggsprotokollet i engelsk, fransk samt svensk version finns i *bilaga 1*. Det andra tilläggsprotokollet och tillträdeskonventionen om bl.a. Sveriges anslutning till Romkonventionen finns i sina svenska versioner i *bilagorna 2 och 3*.

Ungefär samtidigt med att tillträdesförhandlingarna inleddes utarbetades i Justitiedepartementet promemorian Romkonventionen – införlivande med svensk rätt av EG-konventionen om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Ds 1996:7). I promemorian föreslås att Sverige skall tillträda Romkonventionen. Vidare föreslås en ny lag som föreskriver att konventionens lagvalsregler skall gälla som svensk lag. Promemorian innehåller också förslag till följdändringar i andra lagar. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 4*.

Promemorian remissbehandlades under våren 1996. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 5*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Justitiedepartementet (dnr Ju95/2098).

I denna proposition behandlas de frågor som tas upp i den remissbehandlade promemorian.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 18 september 1997 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 6*.

Lagrådet har diskuterat den föreslagna tekniken att införliva Romkonventionen med svensk rätt genom s.k. inkorporering. Lagrådet har ställt sig bakom förslaget i denna del och även i övrigt lämnat förslagen utan erinran. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 7*.

4 Romkonventionens huvudsakliga innehåll

4.1 Konventionens uppbyggnad

Romkonventionen innehåller lagvalsregler för kontraktsrättsliga förpliktelser. Varje enskilt förmögenhetsrättsligt avtal anses vara underkastat i princip ett enda lands lag. Denna rättsordning betecknas som kontraktets avtalsstatut. Romkonventionen innehåller regler om hur avtalsstatutet fastställs för de flesta typer av avtal och ensidiga förbindelser på det kontraktsrättsliga området. Dessutom finns regler om vilken lag som skall tillämpas vid bedömningen av vissa rättsfrågor som hör samman med ett avtal.

Konventionen består av tre delar. I del I finns regler om konventionens tillämpningsområde (artiklarna 1 och 2). I del II finns konventionens lagvalsregler samt regler om bl.a. konventionens tolkning och dess tillämplighet i förhållande till andra rättsakter från EG och till andra konventioner (artiklarna 3–22). I del III slutligen finns bestämmelser om konventionens ikraftträdande och giltighetstid samt bestämmelser som riktar sig till medlemsstaterna (artiklarna 23–33).

Genom tillträdeskonventionen om Spaniens och Portugals anslutning till Romkonventionen uteslöts de bestämmelser som definierade inom vilka av medlemsstaternas territorier som konventionen skulle gälla. Genom ändringen upphävdes artikel 22.2, artikel 27 och artikel 30.3 andra meningen. I artikel 31 d ströks en hänvisning till artikel 27.

Till huvudkonventionen hör ett protokoll och två gemensamma tillkännagivanden, vilka utgör del av konventionen. Till konventionen hör också två protokoll om EG-domstolens tolkningsrätt. Innehållet i dessa presenteras i avsnitt 4.6.

4.2 Konventionens tillämpningsområde

Konventionen skall – utom i vissa preciserade undantagsfall – tillämpas på avtalsförpliktelser i alla situationer där det uppkommer ett val mellan rättsordningarna i olika länder. Konventionen förutsätter inte ömsesidighet. Lagen i det land som utpekas genom konventionens bestämmelser skall tillämpas även om det är lagen i ett land som inte har tillträtt konventionen.

Från konventionens tillämpningsområde undantas vissa avtalsanknutna rättsfrågor och även vissa typer av avtal. Något förenklat undantas

- frågor om fysiska personers familjerättsliga status, rättskapacitet och rättshandlingsförmåga,
- avtalsförpliktelser som grundar sig på arvsregler och familjerättsliga regler,
- vissa värdepappersrättsliga förpliktelser,
- prorogations- och skiljeavtal,
- associationsrättsliga frågor,
- frågan om en fullmäktig kan binda sin huvudman i förhållande till tredje man,
- frågor som rör det angloamerikanska trustinstitutet,
- med vissa undantag frågor om bevisning och förfarande i rättegång, samt
- försäkringsavtal om den försäkrade risken finns i ett EU-land.

Konventionens tillämpningsområde behandlas i artiklarna 1 och 2.

4.3 Konventionens lagvalsregler

Romkonventionens huvudprincip är att parterna har rätt att själva, när avtalet ingås eller senare, bestämma vilket lands lag som skall tillämpas på deras avtalsförhållande (artikel 3.1 och 3.2). Parterna har som huvudregel full frihet att välja tillämplig lag. Det ställs alltså inget krav på att avtalet skall ha någon anknytning till den valda rättsordningen. Parternas avtal om tillämplig lag behöver inte vara skriftligt, men deras val skall vara uttryckligt eller med rimlig säkerhet framgå av avtalets bestämmelser eller av omständigheterna i övrigt. Avtalet om tillämplig

lag kan gälla hela avtalet men det kan också gälla enbart vissa delar av det, s.k. dépeçage (artikel 3. 1).

Från huvudregeln om att parterna obegränsat får bestämma vilken lag som skall tillämpas på deras avtalsförhållande gör konventionen några undantag som alltså inskränker parternas avtalsfrihet.

När ett avtal har anknytning till endast ett land, dvs. saknar internationell karaktär, får parterna inte avtala bort tvingande bestämmelser i det landets rättsordning genom att välja en annan rättsordning (artikel 3.3).

Parternas frihet att välja tillämplig lag gäller även för avtal mellan en näringsidkare och en konsument. Om ett konsumentavtal ingås under vissa i konventionen angivna omständigheter inskränks dock parternas avtalsfrihet. Oavsett vilken lag parterna har valt som tillämplig för sitt avtalsförhållande har konsumenten under dessa omständigheter alltid kvar det skydd som tillkommer honom eller henne enligt tvingande regler i det land där han eller hon har sitt hemvist (artikel 5).

När det gäller individuella anställningsavtal har arbetstagaren, oavsett vilken lag som parterna har valt, alltid kvar det skydd som tillkommer honom eller henne enligt tvingande bestämmelser i den lag som skulle ha tillämpats om inget lagval gjorts. Som regel är det fråga om tvingande bestämmelser i lagen i det land där arbetstagaren vanligtvis utför sitt arbete (artikel 6).

Slutligen inskränks parternas lagvalsfrihet genom bestämmelser i artikel 7 om tillämpning av s.k. internationellt tvingande regler (se följande avsnitt).

För det fall parterna inte har valt tillämplig lag innehåller konventionen en regel om att lagen i det land som avtalet har sin närmaste anknytning till skall tillämpas (artikel 4.1). Denna "närmaste anknytning" skall i första hand bestämmas med hjälp av en allmän presumtionsregel. Avtalet skall anses ha sin närmaste anknytning till det land där den avtalspart vars prestation är kännetecknande för avtalet har sin vanliga vistelseort (i fråga om näringsidkare säte eller driftställe), se artikel 4.2. Presumtionsregeln skall inte gälla, om det inte kan fastställas vilken av avtalsparternas prestation som är kännetecknande för avtalet. Presumtionen skall vidare frångås, om det med beaktande av samtliga omständigheter framgår att avtalet är närmare knutet till ett annat land än det som pekats ut av presumtionsregeln (artikel 4.5).

Konventionen innehåller särskilda presumtionsregler för vissa typer av avtal. Det gäller avtal om en sakrätt till fast egendom eller nyttjanderätt till sådan egendom (artikel 4.3), avtal om transport av varor (artikel 4.4) och anställningsavtal (artikel 6.2). För vissa konsumentavtal, med en nära anknytning till konsumentens hemvistland, anvisar konventionen direkt lagen i det landet som tillämplig för parternas avtalsförhållande. Det är således inte någon presumtionsregel, utan lagen i konsumentens hemland skall tillämpas (artikel 5.3).

Konventionen innehåller också regler om tillämplig lag för ett antal rättsfrågor som hör samman med avtalet. Dit hör frågor om ett avtals materiella och formella giltighet (artiklarna 8 och 9), frågor om vad som skall bedömas enligt avtalsstatutet (artiklarna 10 och 14) samt

frågan om underårigas rättshandlingsförmåga i vissa fall (artikel 11). Därutöver finns bl.a. regler om vilken lag som skall tillämpas vid överlåtelse av fordran och vid subrogation (artiklarna 12 och 13). Beträffande det närmare innehållet i dessa och konventionens övriga artiklar hänvisas till avsnitt 9.

4.4 Internationellt tvingande bestämmelser

Den lag som parterna har valt som avtalsstatut och den lag som i avsaknad av parternas val skall tillämpas enligt de i föregående avsnitt uppräknade bestämmelserna kan i vissa undantagsfall åsidosättas. Enligt artikel 7.1 får domstolen nämligen, oavsett vilken lag som enligt konventionens bestämmelser skall vara avtalsstatut, beakta tvingande bestämmelser i ett annat land som förhållandet har nära anknytning till. Det gäller om dessa bestämmelser enligt det andra landets lag skall användas utan hänsyn till vilket lands lag som i övrigt skall tillämpas på avtalet. Sådana bestämmelser brukar kallas *internationellt tvingande*.

Vid bedömningen av om de internationellt tvingande bestämmelserna i ett annat lands lag bör ges verkan skall domstolen ta hänsyn till deras art och ändamål och till följderna av att de används eller inte används.

Det nu sagda innebär att en domstol i vissa fall får ge företräde för internationellt tvingande bestämmelser i en annan rättsordning än den egna. En särskild regel gäller därutöver för internationellt tvingande bestämmelser i domstolens egen rättsordning. Domstolarna kan utan restriktioner tillämpa internationellt tvingande bestämmelser i den egna lagen, även om ett annat lands lag skall tillämpas i övrigt (artikel 7.2).

Frågan hur man i svensk rätt ser på internationellt tvingande regler tas upp i avsnitt 5.4, särskilt under avsnittet om handelsagenter.

4.5 Konventionens förhållande till andra konventioner m.m.

Romkonventionens bestämmelser är subsidiära i förhållande till andra rättsakter från EG och i förhållande till internationella konventioner som innehåller lagvalsregler för avtalsförpliktelser (artiklarna 20 och 21). Här skall nämnas några av de konventioner som Sverige har tillträtt.

På det köprättsliga området finns konventionen om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker (Haagkonventionen) från år 1955. Den har införlivats med svensk rätt genom lagen (1964:528) om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker (IKL).

Haagkonventionen innehåller lagvalsregler för sådana köp av lösa saker som har internationell karaktär. Konventionen gäller både handelsköp och konsumentköp. Vid en eventuell konflikt mellan Romkonventionen och Haagkonventionen får reglerna i Haagkonventionen företräde. Frågan om i vilken utsträckning IKL framdeles skall vara tillämplig tas upp i avsnitt 5.4. Särskilt behandlas därvid konsumentköp.

En konvention om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område ingicks år 1968 mellan EG:s dåvarande medlemsstater (Brysselkonventionen). År 1988 antogs en annan konvention om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område (Luganokonventionen) av samtliga EG- och EFTA-länder. Luganokonventionen är en parallell till och så gott som identisk med Brysselkonventionen.

Sverige har tillträtt Luganokonventionen och har i samband med vårt lands anslutning till EU åtagit sig att ansluta sig till Brysselkonventionen. En tillträdeskonvention om Sveriges anslutning till den konventionen undertecknades av EU:s medlemsstater den 29 november 1996. I Regeringskansliet pågår arbetet med förslag till den lagstiftning som behövs för en svensk anslutning till Brysselkonventionen.

Bryssel- och Luganokonventionerna innehåller domsrättsregler samt regler om erkännande och verkställighet av domar. Brysselkonventionens behörighetsregler har när det gäller konsumenttvister och tvister om anställningsavtal utarbetats i belysning av det då föreliggande utkastet till bestämmelser om tillämplig lag för avtalsrättsliga förpliktelser (sedermera Romkonventionen). Brysselkonventionens regler har sedan i huvudsak oförändrade förts in i Luganokonventionen. Ett syfte med reglerna i Bryssel- och Luganokonventionerna är att åstadkomma korrespondens mellan forum och tillämplig lag (se prop. 1991/92:128 s. 173 och 184). Något konfliktförhållande mellan reglerna i dessa båda konventioner och reglerna i Romkonventionen torde knappast uppstå.

På det transporträttsliga området finns ett antal konventioner som Sverige har tillträtt. Lagvalsreglerna i de konventionerna och i konventioner som Sverige i framtiden tillträder får företräde vid en eventuell konflikt med lagvalsreglerna i Romkonventionen.

4.6 Protokollen om EG-domstolens tolkningsrätt

Enligt det *första tilläggsprotokollet* ges EG-domstolen rätt att avge tolkningsutlåtanden angående Romkonventionen, de konventioner om tillträde till Romkonventionen som ingås med nya medlemsstater samt protokollet i fråga.

I artikel 2 anges vilka nationella domstolar som i pågående mål får överlämna tolkningsfrågor till EG-domstolen och under vilka förutsättningar det får ske. Det är konventionsstaternas högsta domstolar och domstolar som dömer som överinstans som har denna rätt. De högsta domstolar som det gäller för Sveriges del är enligt tillträdeskonventionen den 29 november 1996 Högsta domstolen, Regeringsrätten, Arbetsdomstolen och Marknadsdomstolen.

I artikel 3 anges att även andra nationella myndigheter än domstolar får ges rätt att under vissa förutsättningar begära tolkningsbesked från EG-domstolen. Tolkningsbesked får begäras om domstolarna i det land där myndigheten finns har meddelat avgöranden som strider mot

tolkningsavgöranden som har meddelats av EG-domstolen eller av en av de domstolar i en annan konventionsstat som anges i artikel 2. Tolkningsbesked enligt artikel 3 får begäras endast beträffande avgöranden som har vunnit laga kraft.

Varje konventionsstat har möjlighet att avgöra om någon myndighet med de angivna uppgifterna behövs och får i sådant fall utse behörig myndighet. För Sveriges del torde det inte för närvarande finnas något behov av att utse någon myndighet med de i artikel 3 angivna uppgifterna.

Avsikten med det *andra tilläggsprotokollet* var att EG-domstolen skulle vara behörig att avge tolkningsutlåtanden även innan Romkonventionen trätt i kraft med avseende på alla medlemsstater i Europeiska ekonomiska gemenskapen.

Inget av tilläggsprotokollen har trätt i kraft.

5 Sveriges anslutning till Romkonventionen

5.1 Skall Sverige ansluta sig till Romkonventionen?

Regeringens förslag: Sverige skall ansluta sig till Romkonventionen och tilläggsprotokollen om EG-domstolens tolkningsrätt.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag (promemorian s. 32).

Remissinstanserna: Alla remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan invändning.

Skälen för förslaget: Sverige har genom det anslutningsfördrag med tillhörande anslutningsakt som reglerar vårt lands inträde i EU åtagit sig att ansluta sig till Romkonventionen och de protokoll om EG-domstolens tolkningsrätt som hör till konventionen.

Sverige skall sålunda ansluta sig till konventionen och tilläggsprotokollen.

Förhandlingar mellan de nya medlemsstaterna – förutom Sverige även Finland och Österrike – och de tidigare om de närmare villkoren för anslutningen har ägt rum under år 1996. Förhandlingarna har utmynnat i en särskild tillträdeskonvention som undertecknades den 29 november 1996 av samtliga medlemsstater.

Tillträdeskonventionen träder i kraft, i förhållandet mellan de stater som har ratificerat konventionen, första dagen i den tredje månaden efter det att en av de tre nya medlemsstaterna och åtminstone en av de tidigare medlemsstaterna har deponerat sina ratifikationsinstrument. För varje stat som därefter ratificerar konventionen träder den i kraft första dagen i den tredje månaden efter det att staten deponerat sitt ratifikationsinstrument.

Romkonventionen och tilläggsprotokollen innehåller, förutom bestämmelser som reglerar medlemsstaternas inbördes skyldigheter,

huvudsakligen bestämmelser som riktar sig till domstolar och enskilda. Sådana bestämmelser måste, för att få giltighet i Sverige som svensk rätt, införlivas med svensk rätt genom författning, i detta fall genom lag. Hur detta bör gå till behandlas nedan (avsnitt 5.3).

I de följande avsnitten behandlas först frågan om Sverige bör utnyttja möjligheten att reservera sig mot vissa av konventionens bestämmelser (avsnitt 5.2) samt därefter frågan om på vilket sätt konventionen skall införlivas med svensk rätt (avsnitt 5.3). I avsnitt 5.4 diskuteras vilka följdändringar i svensk lag som krävs.

5.2 Reservationer m.m.

Regeringens bedömning: Inga reservationer bör göras från svensk sida. Sverige bör i enlighet med ett särskilt medgivande behålla vissa bestämmelser om tillämplig lag i sjölagen.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens bedömning (promemorian s. 33).

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser stöder regeringens bedömningar eller lämnar dem utan invändning. *Juridiska fakulteten vid Lunds universitet, Sveriges Advokatsamfund, Sveriges Industriförbund, Stockholms Handelskammare och Svenska Arbetsgivareföreningen* anser dock att Sverige bör reservera sig mot artikel 7.1 om tillämpning av internationellt tvingande bestämmelser.

Skälen för bedömningen:

Reservationer

Enligt artikel 22 kan medlemsstaterna vid tidpunkten för tillträde till konventionen förbehålla sig rätten att inte tillämpa vissa av konventionens bestämmelser. Reservationsmöjligheten gäller artikel 7.1 om tillämpning av internationellt tvingande bestämmelser i en utländsk lag som inte är avtalsstatut och artikel 10.1 e om avtalsstatutets tillämpning på frågan om effekterna av ett avtals ogiltighet. Ett förbehåll kan när som helst tas tillbaka.

Artikel 10 innehåller regler om avtalsstatutets tillämpningsområde. Enligt punkt 1 e skall avtalsstatutet tillämpas vid bedömningen av verkningarna av att ett avtal är ogiltigt. Denna regel överensstämmer med vad som anses gälla enligt svensk internationell privaträtt och den framstår i sak som lämplig. Sverige bör därför inte utnyttja möjligheten att reservera sig mot den bestämmelsen.

Artikel 7 ger, som beskrivits i avsnitt 4.4, domstolarna möjlighet att tillämpa internationellt tvingande bestämmelser i en annan rättsordning än den som i övrigt skall gälla för avtalet. Reservationsmöjligheten gäller punkt 1, som innebär att domstolen får tillämpa internationellt tvingande bestämmelser i en främmande lag. Enligt bestämmelsen krävs att situationen har nära anknytning till det land vars tvingande bestämmelser avses. Vid bedömningen av om de internationellt

tvingande bestämmelserna bör ges verkan skall hänsyn tas till deras karaktär och syfte samt till följderna av att de används eller inte används.

Storbritannien, Irland, Tyskland, Luxemburg och Portugal har förbehållit sig rätten att inte tillämpa denna bestämmelse. Övriga EU-länder har inte reserverat sig. Enligt uppgift från det finska Justitieministeriet avser Finland inte heller att reservera sig mot bestämmelsen. Från Justitieministeriet i Österrike uppges att man troligen kommer att reservera sig, men att slutlig ställning ännu inte har tagits till den frågan.

Som framgår av promemorians genomgång har bestämmelsen blivit mycket omdiskuterad (promemorian s. 34 f.). De som är kritiska till den har framhållit att den försvårar för parterna att förutse vilka regler som skall tillämpas på deras avtal. Ett annat vanligt argument mot bestämmelsen är att den leder till att olika länders regler kan bli tillämpliga på samma rättsförhållande. I debatten har också hävdats att den medför att offentligrättsliga regler i en annan rättsordning kan komma att slå igenom vid tillämpningen. Vidare har påpekats att tillämpningen av regeln kan bli ytterligt komplicerad, dels eftersom domstolen måste utröna huruvida en viss bestämmelse i lagen i ett annat land är internationellt tvingande, dels för att domstolen vid tillämpningen av en eventuell internationellt tvingande bestämmelse måste beakta hur den förhåller sig till och samspelar med de relevanta reglerna i avtalsstatutet.

Det finns sålunda goda argument som talar för att Sverige bör reservera sig mot bestämmelsen. Det är också i huvudsak dessa argument som de remissinstanser som anser att Sverige bör reservera sig anför till stöd för sin åsikt.

Emellertid finns det också vägande skäl som talar för bestämmelsen. Ett av de viktigaste är att den ger domstolarna möjlighet att komma till samma resultat oavsett vilken lag parterna har valt och oavsett i vilket land talan väckts. Möjligheterna till en enhetlig praxis ökar därmed. Till detta kommer att regler som ett land valt att göra internationellt tvingande många gånger syftar till att skydda en svagare avtalspart. För att detta syfte skall tillgodoses oavsett i vilket land prövningen av en tvist sker behövs en regel som den i artikel 7.1.

Visserligen kan också tänkas fall när en tillämpning av internationellt tvingande bestämmelser i en annan rättsordning än avtalsstatutet innebär en icke förutsedd och kanske oönskad förskjutning i balansen mellan olika berörda intressen. Bestämmelsen i artikel 7.1 är emellertid utformad så att domstolen kan ta hänsyn till sådana omständigheter. Regeln är nämligen fakultativ och lämnar öppet i vilken utsträckning verkan skall ges åt internationellt tvingande regler i ett annat lands rättsordning (i den engelska versionen används uttrycket "effect may be given"). Som tidigare nämnts skall hänsyn tas till karaktären av och syftet med den internationellt tvingande bestämmelse som är i fråga och till vad som blir resultatet om bestämmelsen tillämpas eller inte tillämpas.

Om det någon gång kan bli fråga om att beakta offentligrättsliga regler i ett annat land är det, mot bakgrund av det handlingsutrymme som sålunda ges domstolen, inte något avgörande argument mot att införa bestämmelsen i artikel 7.1.

Det är enligt regeringens mening inte heller något tungt argument mot bestämmelsen att den kan medföra att olika länders lagar blir tillämpliga på samma rättsförhållande. Den situationen kan också uppkomma genom att Romkonventionen, som omtalats ovan, gör det möjligt för parterna att ange tillämplig lag för endast en del av ett avtal.

De svårigheter som kan uppkomma för en domstol vid tillämpning av bestämmelsen bör inte heller bli ohanterliga. Det finns inte anledning att tro annat än att domstolarna förmår tillämpa regeln ändamålsenligt. Utifrån önskemålet att tvisten får en materiellt rimlig utgång måste bestämmelsen då ses som en tillgång.

En viktig omständighet är vidare den nordiska rättslikheten. Om Finland i likhet med Danmark inför artikel 7.1 i sin lag är det sålunda ett skäl att införa bestämmelsen även i svensk lag. Romkonventionen behandlar frågan om tillämplig lag för avtalstyper som till stor del regleras i gemensam eller likartad lagstiftning i de nordiska länderna. Det är därför viktigt att konventionen kommer att gälla på samma sätt i Danmark, Finland och Sverige.

Vid en värdering av skälen för och emot regeln bör det också beaktas att en majoritet av medlemsstaterna avstått från att reservera sig mot den.

Sammanfattningsvis anser regeringen att de skäl som talar för att införa regeln i artikel 7.1 i svensk lag väger så tungt att Sverige inte bör utnyttja möjligheten att reservera sig heller på denna punkt.

Avvikelser från konventionen

Romkonventionen innehåller inga reservationsmöjligheter utöver de nu behandlade. Medlemsstaterna är således i princip bundna av de lagvalsregler som finns i konventionen. I några fall medger konventionen emellertid att medlemsstaterna tillämpar regler som avviker från konventionens. Det gäller internationellt tvingande bestämmelser och lagvalsregler som bygger på rättsakter från EG eller på internationella konventioner (se avsnitt 4.4 och 4.5). Ytterligare ett undantag medges enligt artikel 23. Enligt den artikeln får en medlemsstat, sedan konventionen har trätt i kraft för den staten, anta särskilda lagvalsregler, som avviker från konventionens, för en viss avtalstyp. Innan sådana lagvalsregler införs måste ett särskilt förfarande iakttas.

I 13 kap. 2 § första och andra styckena och 14 kap. 1 § tredje stycket sjölagen (1994:1009) finns bestämmelser om tillämplig lag vid sjöfart i Sverige och mellan de nordiska länderna. Bestämmelserna bygger inte på konventioner utan på nordiska överenskommelser. Bestämmelserna innebär att den tillämpliga lagen bestäms av var transporten utförs och inte, som enligt Romkonventionen, av var den part som skall utföra den för avtalet karaktäristiska prestationen (transporten) har sitt säte.

Sjölagarna i de nordiska länderna har kommit till efter ett samarbete länderna emellan. Lagarna har samma innehåll i det nu aktuella avseendet. Det är därför betydelsefullt för Sverige att behålla de nämnda bestämmelserna i sjölagen trots att de avviker från vad som skall gälla

enligt Romkonventionen. Danmark fick enligt ett särskilt protokoll till konventionen tillstånd att behålla motsvarande bestämmelser i den tidigare danska sjölagen och att ändra den utan att iaktta förfarandet enligt artikel 23.

Vid förhandlingarna om en tillträdeskonvention begärde både Sverige och Finland att få behålla motsvarande bestämmelser i sina sjölagar. Denna begäran fick gehör. I tillträdeskonventionen föreskrivs sålunda i artikel 2 att det protokoll som utgör bilaga till 1980 års konvention skall ersättas med en text som innebär att inte bara Danmark utan även Sverige och Finland får behålla sina nationella bestämmelser om tillämplig lag när det gäller sjötransport av gods. Eftersom sjölagens regler härvidlag utgör specialregler i förhållande till Romkonventionen kommer sjölagens regler att ha företräde även när Romkonventionen införlivats med svensk lag. Av en till tillträdeskonventionen bifogad gemensam förklaring framgår att Sverige, Danmark och Finland förklarat sig beredda att utreda i vilken utsträckning det kommer att bli möjligt för dem att garantera att framtida ändringar i dessa regler kommer att följa förfarandet i artikel 23 i Romkonventionen. Förfarandet innebär att övriga konventionsstater skall underrättas om avsikten att göra lagändringar och att de inom viss tid har möjlighet att begära överläggningar i frågan.

Även i 14 kap. 2 § sjölagen, som anger i vad mån befraktningsreglerna är dispositiva, finns en lagvalsregel. Den bestämmelsen, som finns i 2 § andra stycket sista meningen, skall emellertid enligt förarbetena till sjölagen ses som ett komplement till lagvalsregeln i 14 kap. 1 § tredje stycket (se prop. 1993/94:195 s. 267). Något särskilt undantag för den bestämmelsen behövs därför inte.

5.3 Tekniken för införlivandet

Regeringens förslag: Konventionen skall införlivas med svensk rätt genom s.k. inkorporering. I en särskild lag skall föreskrivas att relevanta delar av konventionen och tilläggsprotokollen skall gälla som svensk lag. I lagen skall det också föreskrivas att alla språkversioner skall ha lika giltighet.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag (se promemorian s. 44). Promemorians förslag till lagtext innehåller inte något om de olika språkversionernas giltighet.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan invändning. *Juridiska fakulteten vid Lunds universitet* påpekar att det är önskvärt att det direkt i lagtexten görs klart att de olika språkversionerna av konventionstexten får samma giltighet.

Skälen för förslaget: En internationell konvention kan införlivas med svensk rätt genom två olika metoder. Det kan ske genom *transformering*, varvid de delar av konventionen som behöver införlivas med

svensk rätt omarbetas till svensk författningstext med den systematik och det språkbruk som normalt används vid rent intern lagstiftning. Den metoden brukar normalt användas när det gäller konventioner på civilrättens, straffrättens och processrättens områden. Lagen (1987:822) om internationella köp och lagen (1992:794) med anledning av Sveriges tillträde till Luganokonventionen är dock viktiga undantag. En variant av transformeringsmetoden är att en översättning av konventionens regler i så gott som oförändrat skick tas in i en svensk lag. Vid *inkorporering* föreskrivs i stället i lag eller annan författning att konventionens bestämmelser gäller direkt i Sverige och skall tillämpas som de är av svenska domstolar och – i förekommande fall – myndigheter. När denna metod används blir således den autentiska konventionstexten – på ett eller flera språk – gällande svensk författningstext.

Romkonventionens och tilläggsprotokollens bestämmelser är så utformade att de utan kompletterande föreskrifter kan tjäna som rättsnorm för myndigheter och enskilda. Det är i sig en omständighet som talar för inkorporering. En annan sådan omständighet är att svensk lag inte innehåller några motsvarande bestämmelser i dag och att det således inte uppkommer några samordningsproblem.

Tilläggsprotokollen om EG-domstolens framtida tolkningsrätt har tillkommit för att säkerställa en enhetlig tolkning av konventionens bestämmelser utöver den allmänna skyldigheten för nationella domstolar att iaktta en konventionskonform tolkning enligt artikel 18. Nationella domstolar i de olika EU-länderna skall, när protokollen trätt i kraft, kunna under pågående rättegång inhämta besked från EG-domstolen om konventionens tolkning i olika hänseenden. De olika artiklarna i konventionen skall förstås i belysning av hur EG-domstolen kommer att tolka dem. Från den synpunkten har det ett värde om de svenska bestämmelserna inte över huvud taget avviker från konventionens, eftersom avvikelser kan minska värdet av EG-domstolens tolkningsbesked när det gäller frågan om innebörden av svensk rätt. Även det talar för inkorporering.

En nackdel med inkorporering kan vara att lagtexten inte alltid blir så klar och tydlig som den kan bli vid transformering. Det gäller inte minst i fråga om systematiken. Utan tvekan kan lagen bli mer lättillgänglig vid transformering. Mot detta står emellertid att många formuleringar i konventionen utgör resultatet av en kompromiss mellan olika ståndpunkter, en kompromiss som ofta inte tål att förtydligas. Med en annorlunda och preciserad formulering i en svensk lag riskerar man sålunda att avvika från konventionens innehåll.

Konventionstexterna och protokollstexterna har upprättats på svenska och dessa texter kommer att ha samma giltighet som övriga språkversioner. En inkorporering kommer därmed inte att medföra den olägenheten att svenska rättsregler är avfattade på främmande språk.

Sammantaget talar de nu nämnda omständigheterna enligt regeringens mening starkt för att Romkonventionen införlivas med svensk rätt genom inkorporering. Det bör ske genom att det i en särskild lag föreskrivs att konventionen skall gälla som lag här i landet. Detsamma gäller tilläggsprotokollen om EG-domstolens tolkningsrätt. Det finns

visserligen ett förslag till en ny lag om rätt att begära förhandsavgörande från EG-domstolen i vissa fall (se prop. 1996/97:164), som innebär att det i och för sig inte är nödvändigt att i samband med Romkonventionens införlivande också särskilt lagstifta om EG-domstolens tolkningsrätt. Emellertid ter det sig naturligt att när som i detta fall, själva konventionstexten föreslås bli inkorporerad i svensk rätt, även i anslutning härtill inkorporera bestämmelserna om förhandsavgöranden. Att en sådan lösning ibland är lämpligare än att låta tolkningsrätten regleras av den föreslagna generella lagen har också förutsatts i den nämnda propositionen. Sålunda framgår av förslaget till den generella lagen att bestämmelserna i den inte skall gälla om det i en annan lag finns en särskild bestämmelse i ämnet.

Frågan är då i vilken utsträckning konventionen och tilläggsprotokollen skall inkorporeras med svensk rätt. En naturlig utgångspunkt är att de bestämmelser som riktar sig till domstolar och andra myndigheter samt enskilda görs till svensk lag, medan de bestämmelser som riktar sig till staterna lämnas utanför lagen. Detta föreslås också i promemorian. Ingen av remissinstanserna invänder mot förslaget. Det är för övrigt även den lösning som användes när Romkonventionen inkorporerades med dansk lag.

Bestämmelserna i artiklarna 1 och 2 i konventionens avdelning I, artiklarna 3–21 i avdelning II samt artiklarna 1–4 i första tilläggsprotokollet riktar sig till myndigheter och enskilda. Dessa bestämmelser skall därför i enlighet med det nyss sagda införlivas med svensk rätt.

Artikel 17 i konventionen innehåller emellertid en bestämmelse om att konventionen skall tillämpas i en konventionsstat på avtal som har ingåtts efter det att konventionen har trätt i kraft i förhållande till staten. Som kommer att framgå nedan (se avsnitt 6) anser regeringen att Romkonventionens lagvalsregler bör börja gälla som svensk lag oberoende av om konventionen har trätt i kraft i förhållande till Sverige eller inte. Det passar då inte att bestämmelsen i artikel 17 görs direkt tillämplig som svensk lag. I stället bör en regel med motsvarande innehåll föras in i en särskild övergångsbestämmelse till lagen om införlivande. Avgörande för om lagvalsreglerna i konventionen skall tillämpas eller inte får då bli om avtalet har ingåtts före eller efter lagens ikraftträdande.

Artikel 22 i konventionen och hela avdelning III innehåller bestämmelser som berör endast medlemsstaternas inbördes rättigheter och skyldigheter. I artiklarna 5–11 i första tilläggsprotokollet och i det andra tilläggsprotokollet finns bestämmelser som rör medlemsstaterna och EG-domstolen. De nämnda bestämmelserna skall i enlighet med det tidigare anförda inte införlivas med svensk rätt.

Som framgår av det ovan sagda har samtliga språkversioner av konventionstexterna samma giltighet. Detta följer av artikel 33 i den ursprungliga konventionstexten och av motsvarande bestämmelser i efterföljande tillträdeskonventioner (se t.ex. artikel 4 i tillträdeskonventionen om Sveriges, Finlands och Österrikes anslutning till Romkonventionen). I det förslag till inkorporeringslag som läggs

fram här kommer emellertid inte dessa språkbestämmelser att utgöra en del av svensk lag.

Juridiska fakulteten vid Lunds universitet anför i sitt remissyttrande att det vore önskvärt om det i själva lagtexten görs klart att alla språkversioner har samma giltighet. Regeringen delar helt denna uppfattning. Det har också tidigare vid inkorporering av internationella överenskommelser ansetts som självklart att man måste antingen införliva den bestämmelse i överenskommelsen som reglerar språkversionernas inbördes ställning eller i den lag genom vilken överenskommelsen införlivas ta in en uttrycklig bestämmelse med motsvarande innehåll (se t.ex. prop. 1991/92:128 om Luganokonventionen).

Frågan är då hur detta skall uttryckas i lagtexten. Lunds universitet föreslår att hänvisning skall ske till "originaltexternas lydelse". Ett sådant uttryckssätt kan emellertid inte anses vara tillräckligt träffande. Det torde vara enbart de språkversioner som den ursprungliga konventionstexten är avfattad på som kan betecknas som konventionens "originaltexter". Därefter har konventionstexten upprättats i nya språkversioner allteftersom nya länder har tillkommit. Dessa versioner har genom särskilda bestämmelser i tillträdeskonventionerna givits samma giltighet som tidigare texter. Mot bakgrund av det anförda förordar regeringen i stället den lösningen att de språkversioner som skall gälla räknas upp i lagen. Det är också den metod som användes när avtalsåtagandena i samband med upprättandet av Europeiska ekonomiska samarbetsområdet skulle införlivas med svensk rätt (jfr den numera upphävda lagen [1992:1317] om ett europeiskt ekonomiskt samarbetsområde). Tekniken innebär att nya språkversioner får anges i lagen, om och när ytterligare stater ansluter sig.

5.4 Följdlagstiftning m.m.

Regeringens förslag: I lagen (1964:528) om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker införs en bestämmelse om att konsumentköp inte skall omfattas av lagens bestämmelser. I fastighetsmäklarlagen (1995:400) införs en bestämmelse som innebär att Romkonventionens regler om tillämplig lag skall gälla för avtalsförhållandet mellan mäklaren och hans eller hennes uppdragsgivare. Bestämmelsen om skydd mot vissa lagvalsklausuler i 3 § lagen (1991:351) om handelsagentur upphävs.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag (promemorian s. 48).

Remissinstanserna: Så gott som samtliga remissinstanser tillstyrker förslagen eller lämnar dem utan invändning. *Juridiska fakulteten vid Lunds universitet* föreslår en annan utformning av lagtexten till den föreslagna ändringen i fastighetsmäklarlagen samt ifrågasätter om inte följdändringar behöver göras även i lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap.

Fastighetsmäklarförbundet är kritiskt till att förslaget avseende fastighetsmäklarlagen leder till att olika lagar kan bli tillämpliga vid en fastighetsförsäljning, å ena sidan mellan mäklaren och säljaren, å andra sidan mellan mäklaren och köparen. *Sveriges Handelsagenters Förbund* och *Säljarnas Riksförbund* anser att 3 § lagen om handelsagentur i stället för att upphävas skall till viss del göras internationellt tvingande.

Skälen för förslaget: Romkonventionen kan införlivas med svensk rätt utan att några genomgripande lagändringar måste göras. På några områden måste dock ändringar övervägas.

IKL

Lagen (1964:528) om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker (IKL) bygger på 1955 års Haagkonvention i ämnet. IKL tillämpas på sådana avtal om köp av lösa saker som är av internationell karaktär. Den gäller både handelsköp och konsumentköp. Enligt lagens huvudprincip kan köparen och säljaren komma överens om vilken rättsordning som skall tillämpas på deras avtalsförhållande. Om de inte har träffat någon sådan överenskommelse, är huvudregeln att lagen i det land där säljaren har sitt hemvist eller sitt fasta driftställe skall tillämpas på avtalsförhållandet om säljaren tar emot beställningen där. Om säljaren tar emot köparens beställning i det land där köparen har sitt hemvist eller sitt fasta driftställe, tillämpas i stället lagen i köparens hemvistland.

Enligt Romkonventionen gäller lagvalsregler som till stora delar är av ett annat slag. En utmärkande skillnad är att Romkonventionen innehåller regler som har utformats särskilt för konsumentavtal. Bl.a. finns en regel om att konsumenten under vissa förutsättningar, oavsett parternas lagval, inte kan berövas det skydd som tillkommer honom eller henne enligt tvingande regler i hans eller hennes hemvistland.

Eftersom reglerna i IKL har företräde framför Romkonventionen (se avsnitt 4.5) skulle lagvalsreglerna i IKL komma att gälla för konsumenters köp av lösa saker, medan lagvalsreglerna i Romkonventionen skulle gälla för andra konsumentavtal. Med hänsyn till att Romkonventionen särskilt reglerar konsumentskyddet och till att konsumentköp rimligen bör bedömas efter samma principer som andra konsumentavtal, är en sådan ordning inte ändamålsenlig.

Vid Haagkonferensens fjortonde session år 1980 avgav mötet en deklARATION som innebär att de stater som har tillträtt 1955 års Haagkonvention inte är förhindrade att lagstifta om särskilda lagvalsregler för konsumentköp. Deklarationen har ansetts innebära att de fördragsslutande staterna utan att göra sig skyldiga till konventionsbrott kan anta särskilda lagvalsregler för konsumentavtal. Sålunda har man i både Danmark och Finland undantagit konsumentköp från tillämpningsområdet för den lag varigenom 1955 års Haagkonvention har införlivats.

Mot denna bakgrund anser regeringen att frågan om tillämplig lag för konsumentköp bör, liksom när det gäller andra konsumentavtal, regleras av den svenska lag varigenom Romkonventionen införlivas. Regeringen föreslår därför att konsumentköp framdeles undantas från tillämpningsområdet för IKL.

I promemorian föreslås att undantaget i IKL för konsumentköp skall utformas som ett undantag för köp som omfattas av artikel 5 i Romkonventionen. Det skulle innebära att vissa köp som är konsumentköp enligt konsumentköplagen (1990:932), vars tillämpningsområde avgränsas i 1 och 2 §§ i den lagen, skulle komma att regleras av IKL i stället för av Romkonventionen. Ett exempel på ett sådant köp kan vara att en småföretagare inhandlar en hushållsapparat som han avser att använda huvudsakligen i hemmet men också i företaget. Det framstår enligt regeringens mening som onödigt komplicerat med en sådan reglering. Bättre synes vara att även de konsumentköp som inte täcks av bestämmelsen i artikel 5 får regleras av Romkonventionens allmänna lagvalsregler. Därmed kommer sådana köp att regleras av samma lagvalsregler som de konsumentköp som visserligen ryms under bestämmelsen i artikel 5.1 men som inte har träffats under sådana omständigheter som sägs i punkt 2 i artikeln (se avsnitt 9 nedan angående artikel 5).

För andra internationella köp av lösa saker kommer IKL att gälla framför den nya lagen om tillämplig lag för avtalsförpliktelser. Det kan givetvis, som påpekas i promemorian (s. 49 f.), diskuteras om Haagkonventionen borde sägas upp så att frågan om tillämplig lag för samtliga internationella köp av lösa saker avgjordes enligt den nya lagen. Några remissinstanser är också inne på den linjen, däribland Juridiska fakulteten vid Lunds universitet och Stockholms Handelskammare.

Romkonventionens reglering innebär onekligen, som också konstateras i promemorian (s. 50), vissa fördelar i förhållande till Haagkonventionens reglering. Medan Haagkonventionen, i avsaknad av avtal om vilken lag som skall tillämpas, direkt anvisar den tillämpliga lagen med utgångspunkt från i vilket land vissa händelser äger rum, anvisar Romkonventionen lagen i det land till vilket avtalet har den närmaste anknytningen. Denna anknytning fastställs med hjälp av vissa presumptionsregler, som dock skall frångås om det med beaktande av samtliga omständigheter framgår att avtalet är närmare knutet till ett annat land än det som utpekats av presumptionsregeln. Romkonventionen erbjuder alltså ett mera flexibelt system där frågan om tillämplig lag fastställs med utgångspunkt från den enskilda avtalssituationen och inte, som i Haagkonventionen, med utgångspunkt från vilket land en bestämd händelse äger rum i.

Haagkonventionen har tillträtts av Sverige, Belgien, Danmark, Finland, Frankrike, Italien, Norge och Schweiz. Norge och Schweiz är inte medlemmar i EU och kan därför inte tillträda Romkonventionen. Övriga konventionsstater är EU-stater. Det kunde därför vara lämpligt att dessa stater tillsammans fattade ett beslut om att säga upp Haagkonventionen för att i stället låta Romkonventionen reglera även internationella köp. Sverige tog också upp den frågan vid förhandlingarna om Sveriges, Finlands och Österrikes anslutning till Romkonventionen. Övriga

berörda stater var emellertid inte beredda att då ta ställning och det överenskoms att saken i stället skulle tas upp vid ett senare tillfälle.

Mot bakgrund av det anförda bör inte Sverige nu ensidigt säga upp Haagkonventionen. Den bör sålunda fortsätta att gälla tills vidare för andra internationella köp än konsumentköp.

År 1986 tillkom en ny Haagkonvention angående tillämplig lag för internationella köp. Den är avsedd att ersätta 1955 års konvention. Endast ett land har emellertid hittills ratificerat 1986 års konvention, och den har inte trätt i kraft. I enlighet med ett ställningstagande i samband med Sveriges tillträde till 1980 års FN-konvention om internationella köp (Wienkonventionen) har Sverige tills vidare avstått från att tillträda konventionen. Det finns inte anledning att nu närmare överväga ett svenskt tillträde.

Fastighetsmäklarlagen

Fastighetsmäklarlagen (1995:400) innehåller civilrättsliga och näringsrättsliga bestämmelser avseende fastighetsmäklare. De civilrättsliga bestämmelserna anger hur mäklaren skall utföra sitt uppdrag och slår fast mäklarens skyldigheter gentemot köpare och säljare. En mäklare som handlar i strid mot dessa bestämmelser kan bli skadeståndsskyldig. Lagen avser inte bara konsumentförhållanden men den syftar främst till att skydda konsumenter. De civilrättsliga bestämmelserna i lagen är tvingande till konsumentens fördel.

I 3 § finns en bestämmelse som anger lagens tillämplighet när ett förmedlingsuppdrag har anknytning till utlandet. Enligt bestämmelsen tillämpas lagen oavsett var fastigheten är belägen, om en väsentlig del av mäklarens uppdrag utförs i Sverige. Det saknar således betydelse om fastigheten är belägen i Sverige eller utomlands eller om förmedlingsuppdraget utförs av en svensk eller en utländsk mäklare (se prop. 1994/95:14 s. 17). Bestämmelsen måste, som anförs i promemorian (s. 52 f.), uppfattas som en internationellt privaträttslig lagvalsregel.

Förhållandet mellan en fastighetsmäklare och den som gett mäklaren ett uppdrag grundar sig på ett förmedlingsavtal som vanligtvis innebär att fastighetsmäklaren skall förmedla en fastighet som uppdragsgivaren vill sälja. Parterna i det rättsförhållandet står i ett avtalsförhållande till varandra. Uppdragsgivarens motpart i avtalet om fastighetsöverlåtelsen, ofta en köpare, står däremot inte i något avtalsförhållande till mäklaren.

Såvitt bestämmelsen i 3 § fastighetsmäklarlagen avser denna senare relation berörs den inte av Romkonventionens regler, som ju bara gäller avtalsförpliktelser. Bestämmelsen berörs däremot av Romkonventionen när den reglerar frågan om tillämplig lag för avtalsförhållandet mellan mäklaren och dennes uppdragsgivare.

Lagvalsregeln i 3 § fastighetsmäklarlagen avviker från konventionens regler om tillämplig lag. Den bygger inte på någon rättsakt från EG eller någon internationell konvention. Bestämmelsen måste alltså ändras såvida inte fastighetsmäklarlagens regler kan anses internationellt tvingande, dvs. skall tillämpas även om internationellt

privaträttsliga regler pekar ut en annan rättsordning som tillämplig på avtalet.

Regeringen instämmer i promemorians slutsats (s. 53 f.) att 3 § fastighetsmäklarlagen inte enligt gällande rätt kan anses innebära att lagens bestämmelser är internationellt tvingande. De flesta remissinstanserna synes också godta denna slutsats.

Frågan är då om paragrafen bör ändras så att bestämmelserna i fastighetsmäklarlagen blir internationellt tvingande.

För avtalsförhållanden innehåller Romkonventionen långt mer nyanterade bestämmelser om tillämplig lag än bestämmelsen i 3 § fastighetsmäklarlagen. Det innebär att konventionen ger lösningar i lagvalsfrågan som ofta framstår som lämpligare än den lösning som mäklarlagens bestämmelse ger. I vissa situationer ger Romkonventionens lagvalsregler vidare mäklarens uppdragsgivare ett från svensk synpunkt bättre skydd än fastighetsmäklarlagens regel i den meningen att konventionen medför att den svenska lagens skyddsregler blir tillämpliga i större utsträckning än som blir fallet enligt fastighetsmäklarlagens regel. Det kan exempelvis hända att Romkonventionens bestämmelser för konsumentförhållanden medför att svensk lag skall tillämpas fastän en väsentlig del av mäklarens uppdrag inte utförts i Sverige och sålunda mäklarlagen inte skulle tillämpas enligt bestämmelsen i 3 §. Då framstår det som förfelat att göra mäklarlagens lagvalsbestämmelse internationellt tvingande. Sammantaget synes det således vara en fördel om förhållandet mellan mäklaren och uppdragsgivaren i lagvalshänseende regleras helt och hållet av Romkonventionen.

Till följd av det sagda instämmer regeringen även på denna punkt i promemorians slutsats (s. 55), som är att 3 § fastighetsmäklarlagen inte bör ändras så att lagens bestämmelser blir internationellt tvingande. Eftersom paragrafen avviker från Romkonventionens regler om tillämplig lag, bör den i stället ändras så att konventionens lagvalsregler blir tillämpliga såvitt gäller förhållandet mellan uppdragsgivaren och mäklaren.

Som redan nämnts gäller 3 § fastighetsmäklarlagen emellertid även frågan om tillämplig lag för mäklarens förhållande till personer som han eller hon inte står i avtalsförhållande till. Att bestämmelsen inte längre kommer att tillämpas när det gäller den avtalsrättsliga relationen mellan mäklaren och uppdragsgivaren men däremot i förhållandet mellan mäklaren och andra personer medför den nackdelen att olika lagar kan komma att tillämpas på mäklarens rättsförhållanden. Den frågan kan då ställas om bestämmelsen bör ändras också vad avser förhållandet mellan mäklaren och andra än uppdragsgivaren.

Bestämmelserna i Romkonventionen är så utformade att de inte passar för annat än avtalsrelationer. Det är därför inte något tänkbart alternativ att låta konventionens bestämmelser gälla även för rättsförhållanden utan grund i ett avtal.

En annan möjlighet är att införa en lagvalsregel i fastighetsmäklarlagen av innebörd att en främmande lag som skall gälla för relationen mellan mäklaren och uppdragsgivaren även skall gälla för relationen

mellan mäklaren och andra. En sådan ändring måste emellertid ses mot bakgrund av att enligt Romkonventionen avtalsparterna i princip har full frihet att bestämma den tillämpliga lagen och när som helst ändra sitt avtal. Enligt regeringens mening måste det anses olämpligt att parternas lagval skulle binda också en utomstående tredje man. Även i de fall då mäklaren och uppdragsgivaren inte har valt tillämplig lag ter det sig mindre lämpligt att låta Romkonventionens regler gälla för valet av tillämplig lag avseende relationen mellan mäklaren och andra personer. Konventionens regler bygger på principen om en nära anknytning mellan rättsförhållandet och den tillämpliga lagen. Det behöver inte alltid vara så att mäklarens förhållande till andra personer har någon anknytning till den rättsordning som utpekats av konventionen för avtalsrelationen mellan mäklaren och uppdragsgivaren. Även en lösning som den nu skisserade är således förenad med nackdelar. Dessa nackdelar måste anses större än de som följer av att olika rättsordningar blir tillämpliga.

Till det nu anförda bör läggas att avsikten med bestämmelsen i 3 § fastighetsmäklarlagen är att svensk rätt skall bli tillämplig när mäklaren har agerat här i landet i sådan utsträckning att det finns anledning att förvänta sig att svensk lag skall gälla. Bestämmelsen är tillkommen inte minst för att skydda dem som inte står i något avtalsförhållande till mäklaren. De bör åtnjuta det skydd som den svenska lagen ger. På grund härav och med beaktande av vad som anförts ovan anser regeringen att den nuvarande regeln bör vara kvar som en lagvalsregel avseende relationen mellan personer som inte står i ett avtalsförhållande till varandra.

Sammanfattningsvis föreslår regeringen alltså att 3 § fastighetsmäklarlagen ändras så att innebörden blir att Romkonventionens regler skall tillämpas på avtalsförhållandet mellan mäklaren och uppdragsgivaren. Lunds universitet har föreslagit en utformning av lagtexten som innebär att bestämmelsen enbart tar sikte på lagvalet i den situationen att Romkonventionens regler inte skall tillämpas. En sådan utformning medför att det inte direkt av fastighetsmäklarlagen kommer att framgå vad som gäller angående val av rättsordning för rättsförhållandet mellan mäklaren och hans eller hennes uppdragsgivare. Enligt regeringens mening ter det sig naturligt att bestämmelsen också talar om vad som gäller om lagvalet i dessa fall. Regeringen förordar därför att lagtexten utformas i enlighet med promemorians förslag.

Lagen om handelsagentur

Lagen (1991:351) om handelsagentur innehåller regler om handelsagentens och huvudmannens inbördes rättigheter och skyldigheter. I 3 § finns en regel om skydd mot vissa lagvalsklausuler. Enligt denna bestämmelse får de regler i lagen som är tvingande till förmån för agenten inte åsidosättas till nackdel för denne genom ett avtal om att främmande rätt skall tillämpas på rättsförhållandet, om det annars skulle bedömas enligt lagen om handelsagentur. Enligt svensk internationell privaträtt anses ett agenturförhållande normalt vara att bedöma enligt lagen i det land där agenten har sitt affärsställe, i vart fall

om agenten utövar huvuddelen av sin verksamhet i det landet (se NJA 1992 s. 823). Svensk rätt är således i regel tillämplig på ett agenturförhållande när det gäller en i Sverige verksam agent med affärsställe här. Om parternas avtal om tillämplig lag leder till ett sämre resultat för agenten än den svenska lagens tvingande bestämmelser, är bestämmelsens innebörd att avtalet är utan verkan gentemot agenten (se prop. 1990/91:63 s. 25 f. och 54 f.).

Bestämmelsen i 3 § lagen om handelsagentur begränsar parternas rätt att välja tillämplig lag. Den strider därför mot Romkonventionen, om inte de bestämmelser i lagen som är tvingande till agentens förmån är internationellt tvingande (jfr resonemanget i avsnittet ovan om fastighetsmäklarlagen). I promemorian (s. 58 f.) görs den bedömningen att bestämmelserna inte kan betraktas som internationellt tvingande. Regeringen instämmer i den bedömningen, som också accepteras av remissinstanserna. I det sammanhanget bör anmärkas att man i Danmark gjort en delvis annorlunda bedömning.

Om bestämmelsen i 3 § tas bort blir konsekvensen att handelsagenter som är verksamma i Sverige får ett sämre skydd än i dag i den meningen att lagens tvingande bestämmelser inte blir tillämpliga om parterna avtalar att en annan lag skall tillämpas på deras rättsförhållande. En fråga som då aktualiseras, och som förs fram av några remissinstanser, är om bestämmelsen bör ändras så att den kommer att ange att lagens regler om uppsägning och avräkning i anledning av uppsägning är internationellt tvingande. Vid den bedömningen bör man beakta att de materiella rättsreglerna om förhållandet mellan handelsagenten och huvudmannen bygger på ett EG-direktiv och att skyddet för handelsagenter inom EU således är i huvudsak likvärdigt. Det finns därför inte tillräckliga skäl att i förhållande till andra EU-länder införa internationellt tvingande regler i lagen om handelsagentur.

Situationen är annorlunda när det gäller svenska handelsagenters avtal med huvudmän i andra delar av världen. Svenska Handelsagenters Förbund har framhållit att agenten i sådana avtalsrelationer kan ha ett mycket begränsat skydd för det fall huvudmannens lag är tillämplig. Enligt förbundet blir det allt vanligare att svenska handelsagenter har huvudmän utanför Europa, exempelvis i Asien. Frågan är då om den svenska lagen i vissa delar bör göras internationellt tvingande för att förhindra att svenska agenter genom lagvalsklausuler utsätts för att huvudmannens lag blir tillämplig med den följd, i vissa fall, att agentens rättsskydd blir dåligt.

För bedömningen av denna fråga måste beaktas hur man i svensk rätt rent allmänt ser på internationellt tvingande regler. Det kan då konstateras att det är mycket sällsynt att lagstiftaren uttryckligen angett att en bestämmelse är internationellt tvingande. Ett exempel finns dock i 15 kap. 29 § andra stycket 1 sjölagen, som rör vissa avtalsvilkors giltighet vid passagerarbefordran (se vidare nästa avsnitt). Det har också diskuterats om vissa andra regler kan anses internationellt tvingande utan att det uttryckligen angivits. Denna diskussion är emellertid begränsad till några få regler. En regel som är avsedd att vara internationellt tvingande är 25 a § lagen (1976:580) om medbestämmande i

arbetslivet, som rör frågan om kollektivavtals ogiltighet i den situationen att utländsk lag skall tillämpas på rättsförhållandet. Som tänkbara andra exempel har nämnts 36 § avtalslagen och vissa regler i lagen (1982:80) om anställningsskydd. Även vissa hyresrättsliga skyddsregler kan kanske anses som internationellt tvingande. Den i föregående avsnitt behandlade 3 § fastighetsmäklarlagen (se promemorian s. 20 f.) hör däremot knappast till den kategorin även om saken diskuterats.

Mot bakgrund av det nu anförda kan det inte gärna hävdas att det just för rättsförhållandet mellan en handelsagent och dennes uppdragsgivare finns ett särskilt behov av att svenska regler till skydd för den svagare parten skall gälla även i de fall då allmänna internationellt privaträttsliga regler medför att ett annat lands lag skall tillämpas. Att lagvalsklausuler tillåts innebär ju inte att agenten tvingas in i en ofördelaktig avtalsrelation. Däremot betyder det att svenska handelsagenter som mottar uppdrag av huvudmän i länder vars rättsordning innehåller ett dåligt skydd för agenten har anledning att se upp för klausuler som stipulerar att huvudmannens lag skall gälla. Men detta är bara en av flera omständigheter att beakta vid den kommersiella bedömning som agenten måste göra när han avgör om han skall åta sig uppdraget och vilka villkor han skall acceptera.

Det finns sålunda enligt regeringens mening inte skäl att ändra lagen om handelsagentur så att vissa bestämmelser i den lagen blir internationellt tvingande.

Som nämnts inledningsvis strider 3 § i lagen om handelsagentur mot Romkonventionen, närmare bestämt artikel 3. Regeringen föreslår därför att den tas bort, vilket medför att frågan om tillämplig lag på förhållandet mellan en handelsagent och agentens huvudman kommer att regleras enligt Romkonventionen.

Andra lagar som innehåller regler om lagval

Romkonventionen är som nämnts subsidiär i förhållande till andra rättsakter från EG och till andra internationella konventioner (se avsnitt 4.5). Det innebär att den lag genom vilken Romkonventionen införlivas med svensk rätt inte skall tillämpas på sådana fall där svensk lag innehåller särskilda lagvalsregler på grund av en rättsakt från EG eller en internationell konvention. Några följdändringar blir således inte aktuella i dessa situationer.

Lagvalsregler genom vilka en rättsakt från EG eller en internationell konvention har införlivats med svensk rätt finns i lagen (1964:528) om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker (IKL), i lagen (1993:645) om tillämplig lag för vissa försäkringsavtal, i lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden samt i lagen (1997:218) om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende. På det transporträttsliga området finns konventionsbundna regler som angår val av rättsordning i luftfartslagen (1957:297), i lagen (1969:12) med anledning av Sveriges tillträde till konventionen d. 19 maj 1956 om

fraktavtalet vid internationell godsbefordran på väg, i lagen (1985:193) om internationell järnvägstrafik och i sjölagen (1994:1009). Som framgår av avsnitt 5.2 får Sverige enligt särskilt medgivande i tillträdeskonventionen behålla också vissa icke-konventionsbundna lagvalsregler i sjölagen som bygger på nordiska överenskommelser.

Sjölagen innehåller också en lagvalsbestämmelse som inte omfattas av det nämnda medgivandet. Det gäller 15 kap. 29 § andra stycket 1. Enligt den bestämmelsen är avtalsvillkor som inskränker passagerarens rättigheter enligt vissa angivna lagrum ogiltiga vid befordran inom Sverige, Danmark, Finland eller Norge eller till eller från någon av dessa stater, ”oavsett vilken lag som i övrigt är tillämplig på befordringen”. Som nämnts under föregående rubrik får innebörden anses vara att de angivna lagrummen är internationellt tvingande för de nämnda transporterna (se prop. 1973:173 s. 110 f. och s. 145; jfr också förarbetena till den danska lagen om Romkonventionens införlivande med dansk rätt, ”Forslag til lov om gennemførelse af konvention om, hvilken lov der skal anvendes på kontraktlige forpligtelser, m.v., s. 24). En lagvalsbestämmelse med en sådan innebörd står inte i strid med Romkonventionen. Det framgår av artikel 7.2.

När det gäller avtalsrättslig verkan av att en person är omyndig finns särskilda lagvalsregler för nordiska förhållanden i 17 § förordningen (1931:429) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption och förmynderskap. Förordningen bygger på 1931 års konvention innehållande internationellt privaträttsliga bestämmelser om äktenskap, adoption och förmynderskap.

Beträffande lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap anför Lunds universitet att bestämmelserna i 4 kap. 5 § andra stycket och 5 kap. 6 § första och andra styckena i vissa situationer kan kollidera med bestämmelsen i artikel 11 i Romkonventionen. Bestämmelserna i 1904 års lag innebär att, om en underårig eller omyndigförklarad här i riket företagit en rättshandling på förmögenhetsrättens område som han eller hon varit obehörig att företa enligt den rättsordning som annars skulle användas för att bedöma verkningarna av omyndigheten, rättshandlingen ändå är bindande, om han eller hon varit behörig enligt svensk lag och motparten varken insåg eller bort inse den bristande behörigheten. Romkonventionens bestämmelse beskriver i huvudsak detsamma. Regeringen kan för sin del inte finna att det skulle föreligga någon konflikt här som kräver en ändring av 1904 års lag.

Om bestämmelserna i 1904 års lag behålls innebär det visserligen att samma frågor behandlas på två ställen i lagen. 1904 års lag reglerar dock även vissa förhållanden som inte täcks av Romkonventionen. Lagen ses för närvarande över inom Justitiedepartementet inom ramen för ett projekt som syftar till en samlad reglering av den internationella familjerätten. Av dessa skäl bör bestämmelsen i 1904 års lag behållas tills vidare.

Regeringens förslag: Lagen om tillämplig lag för avtalsförpliktelser skall i fråga om Romkonventionens regler träda i kraft den 1 juli 1998 och i övrigt den dag regeringen bestämmer. Övriga lagändringar skall träda i kraft den 1 juli 1998. Romkonventionens regler liksom följdändringarna i övriga lagar skall tillämpas endast på avtal som har ingåtts efter ikraftträdandet.

Promemorians förslag: Lagen om tillämplig lag för avtalsförpliktelser liksom övriga lagändringar skall träda i kraft den dag regeringen bestämmer. I promemorian föreslås inga övergångsbestämmelser med avseende på införlivandelagen. Övergångsbestämmelserna för följdändringarna överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna invänder mot förslagen i promemorian.

Skälen för förslaget: Romkonventionen kan träda i kraft för Sveriges del först sedan tillträdeskonventionen den 29 november 1996 har trätt i kraft. Som framgår av vad som anförts tidigare (se avsnitt 5.1) kan tillträdeskonventionen träda i kraft i förhållande till Sverige tidigast den första dagen i den tredje månaden efter det att den har ratificerats av Sverige. Det är således nu osäkert när den träder i kraft.

I Romkonventionen finns inte något krav på ömsesidighet och konventionens tillämpning är inte begränsad till förhållanden mellan EU:s medlemsstater. Konventionen skall således tillämpas av en konventionsstat när det finns ett val mellan konventionsstatens lag och något annat lands lag, oavsett om det andra landet är en konventionsstat eller inte.

I svensk rätt finns inte några allmänna internationellt privaträttsliga lagregler för avtalsförpliktelser. Det är värdefullt att vi får en väl fungerande lagvalsreglering och det finns knappast någon anledning att avvakta ikraftträdandet. Regeringen anser därför att övervägande skäl talar för att låta konventionens regler gälla som lag här oberoende av om konventionen har trätt i kraft i förhållande till Sverige eller inte.

Det kan visserligen tänkas att konventionen skulle kunna träda i kraft i förhållande till Sverige före den tidpunkt som regeringen föreslår för ikraftträdandet, men det är inte troligt. För övrigt disponerar Sverige över tidpunkten för den egna ratifikationen och har därmed avgörande inflytande över vid vilken tidigaste tidpunkt konventionen kan bli gällande här.

Tilläggsprotokollen om EG-domstolens tolkningsrätt har ännu inte trätt i kraft. Protokollens ikraftträdande måste inväntas innan lagstiftningen angående dem kan träda i kraft (se avsnitt 5.1). Lagen om tillämplig lag för avtalsförpliktelser bör därför, såvitt rör det första tilläggsprotokollet, träda i kraft den dag regeringen bestämmer.

Enligt artikel 17 skall konventionen tillämpas i en konventionsstat på avtal som har ingåtts efter det att konventionen har trätt i kraft i förhållande till staten. Detta överensstämmer med svenska allmänna rätts-

grundsatser. Eftersom regeringen föreslår att konventionens regler skall börja gälla vid en viss given tidpunkt, som ligger före konventionens ikraftträdande, kan artikel 17 inte inkorporeras med svensk rätt (se avsnitt 5.3). I stället får den grundsats som uttrycks i artikel 17 tas in i en särskild övergångsbestämmelse som tar sin utgångspunkt i lagens och inte konventionens ikraftträdande.

Ändringarna i IKL, fastighetsmäklarlagen och lagen om handelsagentur bör träda i kraft samtidigt som lagen med anledning av Sveriges tillträde till Romkonventionen. I enlighet med allmänna principer inom kontraktsrätten bör ändringarna i dessa lagar tillämpas endast på avtal om köp, uppdragsavtal och agenturavtal som har ingåtts efter ikraftträdandet. Detta bör anges uttryckligen i övergångsbestämmelser.

7 Kostnader

Romkonventionens bestämmelser rör enskilda och de domstolar som skall tillämpa dess bestämmelser. Ett införlivande av konventionen med svensk rätt torde vara en kostnadsneutral reform. Härav följer att man inte behöver förutse några ökade kostnader för domstolsväsendet, för det allmänna i övrigt eller för enskilda och att det inte heller kan förutses några besparingsmöjligheter av betydelse.

8 Författningskommentar

8.1 Förslaget till lag om tillämplig lag för avtalsförpliktelser

Genom lagen införlivas EG:s konvention om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Romkonventionen) med svensk rätt. Det sker genom s.k. inkorporering (se övervägandena härom i avsnitt 5.3). Övervägandena rörande det närmare innehållet i lagen har redovisats i avsnitt 5.2.

I denna författningskommentar förekommer inga uttalanden som är ämnade för vägledning när det gäller tolkningen av konventionens föreskrifter. Det ankommer inte på den svenske lagstiftaren att göra uttalanden av det slaget. Däremot redovisas konventionens bestämmelser närmare i ett särskilt avsnitt efter författningskommentaren (avsnitt 9).

Artiklarna 1–16 och 18–21 i konventionen den 19 juni 1980 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Romkonventionen) samt artiklarna 1–4 i det första protokollet om Europeiska gemenskapernas domstols tolkning av konventionen skall gälla som lag här i landet med de anpassningar och ändringar som har gjorts genom tillträdeskonventionerna den 10 april 1984, den 18 maj 1992 och den 29 november 1996.

De danska, engelska, finska, franska, grekiska, iriska, italienska, nederländska, portugisiska, spanska, svenska och tyska texterna av Romkonventionen och protokollet skall ha lika giltighet.

Romkonventionens och protokollets svenska, engelska och franska texter finns intagna som en bilaga till denna lag.

I *första stycket* sägs att de angivna artiklarna i Romkonventionen och första tilläggsprotokollet gäller som svensk lag.

Det är fråga om artiklarna i konventionens avdelning I och artiklarna 3–16 samt 18–21 i avdelning II. Avdelning I innehåller regler om konventionens tillämpningsområde. Avdelning II innehåller konventionens lagvalsregler samt bl.a. regler om konventionens tolkning och dess tillämplighet i förhållande till andra rättsakter från EU och andra internationella konventioner.

Det hänvisas inte till artiklarna 17 och 22 och inte heller till bestämmelserna i konventionens avdelning III. Artikel 17 innehåller bestämmelser om konventionens retroaktiva verkan. Till följd av att lagen föreslås träda i kraft oberoende av när konventionen blir bindande för Sverige, får motsvarande bestämmelse införas genom en särskild övergångsbestämmelse. Artikel 22 och avdelning III innehåller bestämmelser om konventionsstaternas inbördes skyldigheter. De behöver inte införlivas med svensk rätt (jfr avsnitt 5.3).

I tilläggsprotokollen finns bestämmelser om EG-domstolens rätt att tolka konventionen. Artiklarna 1–4 i första protokollet innehåller föreskrifter för domstolarna. De skall gälla som svensk rätt. Artiklarna 5–11 i första tilläggsprotokollet samt det andra tilläggsprotokollet innehåller bestämmelser om medlemsstaternas inbördes skyldigheter som inte behöver införlivas med svensk rätt.

Romkonventionen är avfattad på samtliga konventionsstaters språk. I *andra stycket* anges att alla språkversionerna har samma giltighet. Detta följer av artikel 33 i konventionen och av särskilda bestämmelser i tillträdeskonventionerna.

I *tredje stycket* anges att de svenska, engelska och franska texterna av konventionen och det första protokollet finns fogade som en bilaga till lagen. I dessa texter har de anpassningar och ändringar som gjorts genom hittillsvarande tillträdeskonventioner arbetats in. Enligt 14 § lagen (1976:633) om kungörande av lagar och andra författningar krävs inte att samtliga språkversioner kungörs. Eftersom den svenska texten har samma vitsord som övriga texter vore det i och för sig tillräckligt att foga den svenska texten till lagen. Det är emellertid en fördel för dem som skall tillämpa lagen att ha tillgång även till de engelska och franska versionerna. En jämförelse kan här även göras med lagen (1992:794) med anledning av Sveriges tillträde till Luganokonventionen. Till den lagen fogades också konventionstexten i svensk, engelsk och fransk version.

Denna lag träder i kraft, i fråga om Romkonventionen den 1 juli 1998 och i fråga om protokollet den dag regeringen bestämmer.

Lagen skall såvitt den avser Romkonventionen inte tillämpas på avtal som har ingåtts före den 1 juli 1998.

Romkonventionens tillämpning är inte begränsad till konventionsstater. Som närmare utvecklats ovan (se avsnitt 6) är det därför inget som hindrar att lagen, såvitt rör själva konventionen, träder i kraft innan konven-

tionen träder i kraft i förhållande till Sverige. Såvitt lagen avser bestämmelserna i första tilläggsprotokollet träder den däremot i kraft den dag regeringen bestämmer. Ikraftträdandet i denna del kommer att ske vid den tidpunkt då protokollet träder i kraft.

Övergångsbestämmelsen har motsvarande innebörd som regeln i artikel 17 i konventionen, nämligen att lagvalsreglerna inte skall ges verkan på avtal som ingåtts innan reglerna börjat gälla. Bestämmelsen överensstämmer också med allmänna rättsgrundsatser i svensk rätt.

För tilläggsprotokollets del innebär övergångsbestämmelsen att när protokollet väl träder i kraft kommer det att kunna tillämpas på alla avtal där lagvalet skall följa Romkonventionens regler.

8.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1964:528) om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker

1 §

Denna lag *tillämpas* på sådana köp av lösa saker som *har* internationell karaktär.

Från lagens tillämpningsområde *undantas*

1. köp av registrerade fartyg och luftfartyg,

2. köp av värdepapper,

3. försäljning genom judiciell myndighets åtgärd eller i exekutiv ordning, *samt*

4. köp som omfattas av konsumentköplagen (1990:932) eller av artikel 5 i konventionen i bilagan till lagen (1998:000) om tillämplig lag för *avtalsförpliktelser*.

Med köp likställs avtal om leverans av lösa saker som *skall* tillverkas, om materialet skall tillhandahållas av den som *har* åtagit sig leveransen.

Paragrafen handlar om lagens tillämpningsområde. I andra stycket anges de köp som undantas från tillämpningsområdet. Där har lagts till en fjärde punkt som innebär att konsumentköp som omfattas av konsumentköplagen (1990:932) eller av artikel 5 i Romkonventionen undantas från lagens tillämpningsområde. Övervägandena bakom lagändringen finns redovisade i avsnitt 5.4.

För konsumentköp kommer i stället att gälla lagvalsreglerna i lagen (1998:000) om tillämplig lag för avtalsförpliktelser, vilken tillkommit med anledning av Sveriges tillträde till Romkonventionen. Enligt den lagen gäller de uppräknade artiklarna i konventionen som svensk lag. I konventionens artikel 5 finns särskilda lagvalsregler för vissa konsumentavtal. För övriga konsumentavtal skall konventionens allmänna lagvalsregler tillämpas.

Övriga ändringar i paragrafen är av enbart redaktionell natur.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1998.

Lagen skall inte tillämpas på avtal som har ingåtts före lagens ikraftträdande.

Ändringen skall träda i kraft samma dag som lagen (1998:000) om tillämplig lag för avtalsförpliktelser. För avtal som ingås dessförinnan gäller, i enlighet med allmänna principer i kontraktsrätten, äldre lag.

3 §

Bestämmelserna i denna lag tillämpas oavsett var fastigheten är belägen, om en väsentlig del av mäklarens uppdrag utförs i Sverige. *I den mån lagen (1998:000) om tillämplig lag för avtalsförpliktelser är tillämplig avgörs dock frågan om val av rättsordning enligt den lagen.*

I denna bestämmelse anges fastighetsmäklarlagens tillämplighet när ett förmedlingsuppdrag har anknytning till utlandet. I bestämmelsen har lagts till en mening som hänvisar till lagen om tillämplig lag för avtalsförpliktelser, vilken tillkommit med anledning av Sveriges anslutning till Romkonventionen. Enligt den lagen gäller de där uppräknade artiklarna i konventionen som svensk lag. Övervägandena bakom ändringen har redovisats i avsnitt 5.4.

Romkonventionen rör avtalsrättsliga förhållanden. Den är tillämplig på förhållandet mellan en mäklare och dennes uppdragsgivare. Normalt är uppdragsgivaren en person som anlitar en mäklare för att sälja en fastighet eller något annat förmedlingsobjekt som avses i fastighetsmäklarlagen. Men uppdragsgivaren kan också vara en person som avser att köpa en fastighet. Frågan om det existerar ett uppdragsavtal mellan en mäklare å ena sidan och en säljare eller en köpare å den andra skall avgöras enligt den lag som i enlighet med konventionen skulle tillämpas om det fanns ett avtal (se artikel 8.1).

Tillägget innebär att första meningen i paragrafen inte skall tillämpas när frågan uppkommer vilken av flera länders lagar som skall vara tillämplig på avtalsförhållandet mellan mäklaren och hans uppdragsgivare. I dessa fall skall i stället lagen om tillämplig lag för avtalsförpliktelser användas. Om uppdragsgivaren är en konsument och även vissa andra förutsättningar är uppfyllda, skall därvid de särskilda lagvalsreglerna i konventionens artikel 5 tillämpas. Om förmedlingsuppdraget har träffats under de i den artikeln angivna omständigheterna (innebärande viss närmare anknytning till konsumentens hemland, se avsnitt 9), har en konsument med hemvist i Sverige alltid kvar det skydd som tillkommer honom enligt tvingande bestämmelser i svensk lag. Det innebär i detta sammanhang att de tvingande bestämmelserna i fastighetsmäklarlagen skall tillämpas. Det gäller oavsett hur stor eller liten del av mäklarens uppdrag som har utförts i Sverige. För de förmedlingsuppdrag mellan en mäklare och en konsument som inte har ingåtts i de i artikel 5 nämnda situationerna samt för övriga förmedlingsuppdrag gäller konventionens allmänna lagvalsregler.

Enligt fastighetsmäklarlagens bestämmelser har en fastighetsmäklare också skyldigheter gentemot sin uppdragsgivares motpart. I vilken utsträckning fastighetsmäklarlagen är tillämplig i det förhållandet anges i paragrafens första mening. Den är oförändrad. Beträffande förarbeten till den bestämmelsen se prop. 1994/95:14 s. 16 f. och 63 f.

Olika regler om tillämplig lag kommer alltså att gälla för avtalsförhållandet mellan mäklaren och hans uppdragsgivare å ena sidan och för

förhållandet mellan mäklaren och uppdragsgivarens motpart å den andra. Det kan i vissa fall leda till att flera länders lagar blir tillämpliga på mäklarens rättsförhållanden. Sålunda kan t.ex. ett lands lag bli tillämplig vid bedömningen av huruvida en fastighetsmäklare är skadeståndsskyldig gentemot säljaren och ett annat lands lag vid bedömning av frågan om skadeståndsskyldighet mot köparen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1998.

Lagen skall inte tillämpas på uppdragsavtal som har ingåtts före lagens ikraftträdande.

Ändringen skall träda i kraft samma dag som lagen (1998:000) om tillämplig lag för avtalsförpliktelser. För uppdragsavtal som ingås dessförinnan gäller, i enlighet med allmänna principer i kontraktsrätten, äldre lag. Det betyder att fastighetsmäklarlagen tillämpas, om en väsentlig del av mäklarens uppdrag utförs i Sverige.

8.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:351) om handelsagentur

Ändringen innebär att 3 § i lagen upphör att gälla. Paragrafen innehåller en regel om skydd för handelsagenten mot avtalsklausuler om tillämplig rättsordning. Genom att paragrafen upphävs kommer Romkonventionens bestämmelser att bli tillämpliga. Det innebär att parterna i princip fritt kan avtala om tillämplig rättsordning (överväganden se avsnitt 5.4).

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1998.

Den upphävda paragrafen gäller dock fortfarande i fråga om agenturavtal som har ingåtts före lagens ikraftträdande.

Ändringen skall träda i kraft samma dag som lagen (1998:000) om tillämplig lag för avtalsförpliktelser. För agenturavtal som ingås dessförinnan gäller, i enlighet med allmänna principer i kontraktsrätten, äldre lag.

9 Redovisning av konventionens artiklar m.m.

Nedanstående redogörelse bygger, förutom på konventionens artiklar, huvudsakligen på en rapport som har upprättats av professorerna Mario Giuliano och Paul Lagarde och som publicerats i Europeiska gemenskapernas officiella tidning, Official Journal of the European Communities (OJ) 1980 nr C 282 Volume 23. När det gäller artiklarna i tilläggsprotokollen bygger redogörelsen på en rapport som har upprättats av professor Antonio Tizzano och som publicerats i OJ 1980 nr C 219. När tilläggsprotokollen om EG-domstolens tolkningsrätt har trätt i kraft kommer tolkningen av konventionen att ytterst ankomma på EG-domstolen.

AVDELNING I KONVENTIONENS TILLÄMPNINGSOMRÅDE

*Artikel 1***Konventionens tillämpningsområde**

Artikeln anger konventionens tillämpningsområde.

Enligt *punkt 1* skall konventionen tillämpas på avtalsförpliktelser i alla situationer där ett val mellan lagarna i olika länder kan bli aktuellt.

Konventionen innehåller inte någon definition av vad som menas med avtalsförpliktelser. Frågan om ett avtal eller en ensidig rättshandling hör till avtalsrättens område får avgöras enligt konventionen, varvid artikel 18 får särskild betydelse.

Konventionens lagvalsregler är – med förbehåll för de undantag som finns i punkterna 2–4 – tillämpliga på alla typer av avtal och alla rättsfrågor som har anknytning till avtalsförhållandet. Konventionen gäller inte bara avtal utan även ensidiga viljeförklaringar inom kontraktsrättens område, t.ex. borgensförbindelser och gåvohandlingar som inte är av familjerättslig karaktär. De flesta av konventionens bestämmelser är dock utformade som lagvalsregler för ömsesidigt förpliktande avtal och avser båda parternas förpliktelser.

Konventionen behandlar endast det obligationsrättsliga förhållandet mellan avtalsparter. Sakrättsliga frågor faller alltså utanför konventionens tillämpningsområde. Detsamma gäller frågor om immateriella rättigheter.

Konventionen skall tillämpas i alla situationer där ett val mellan lagarna i olika länder aktualiseras. Det behöver således inte vara fråga om ett avtal av internationell karaktär. Konventionen tillämpas också när avtalet har anknytning till endast ett land, men där parterna har avtalat om att ett annat lands lag skall tillämpas på kontraktsförhållandet. Den enda begränsning som gäller för parternas avtalsfrihet i detta hänseende återfinns i artikel 3.3. Den innebär att tvingande bestämmelser i lagen i det enda land som avtalet har anknytning till ändå blir tillämpliga.

Att konventionen skall tillämpas när det finns ett val mellan lagarna i olika stater kan bli aktuellt i en situation där en av staterna består av flera delar med skilda rättssystem. Vilken lag som blir tillämplig i en stat som har flera rättssystem regleras i artikel 19.

I *punkt 2* räknas upp vissa typer av avtal och vissa rättsfrågor som faller utanför konventionens tillämpningsområde. För samtliga undantag gäller att deras kvalifikation och avgränsning avgörs enligt konventionen.

Konventionen gäller enligt *punkt a* inte frågor som rör fysiska personers civilstånd, rättskapacitet eller rättsliga handlingsförmåga. En viss aspekt av frågan om fysiska personers rättsliga handlingsförmåga regleras dock i artikel 11.

Enligt *punkt b* omfattar konventionen inte avtalsförpliktelser som hänför sig till arv och testamente, makars förmögenhetsförhållanden

eller rättigheter och förpliktelser som har sin grund i familjeförhållanden, släktskap, äktenskap eller svågernskap, inklusive underhållsskyldighet mot barn födda utom äktenskap. Den gäller alltså inte för kontraktsrättsliga förpliktelser som skall bedömas enligt arvs- eller familjerättsliga regler. Frågor om familjerättsliga underhållsbidrag är undantagna från konventionens tillämpningsområde, medan underhållsbidrag som inte grundar sig på en familjerättslig förpliktelse omfattas av konventionens bestämmelser. Gåvor är undantagna om de grundar sig på familje- eller successionsrättsliga förhållanden, t.ex. reglerna om makars förmögenhetsförhållanden eller arv.

Enligt *punkt c* undantas förpliktelser på grund av växlar, checkar och löpande skuldebrev från konventionens tillämpningsområde. Lagvalsregler i fråga om växlar och checkar finns i två Genèvekonventioner från år 1930. Andra negotiabla värdepapper är undantagna såvitt gäller förpliktelser som har sin grund i deras negotiabla karaktär. För övriga förpliktelser som kan vara förenade med värdepapperet skall konventionens lagvalsregler gälla. Ett konossement, som också är ett transportkontrakt, faller alltså under konventionen vad gäller de transporträttsliga delarna, medan t.ex. frågan om konossementet är överlåtbart faller utanför konventionens regler. Vad som förstås med negotiabilitet och när ett dokument är negotiabelt får avgöras enligt konventionen.

Enligt *punkt d* undantas alla frågor som rör skiljeavtal och val av domstol. Undantaget för skiljeavtal gäller inte bara procedurfrågor utan också utformningen, giltigheten och effekterna av avtalet. Om ett avtal innehåller en skiljeklausul gäller undantaget endast den del som rör själva skiljeavtalet, inte avtalet i dess helhet. Undantaget hindrar inte att en skiljeklausul beaktas som en relevant omständighet när det enligt artikel 3 skall avgöras om parterna har avtalat om tillämplig lag.

Enligt *punkt e* undantas frågor som rör bestämmelser i lagar om bolag, föreningar och andra juridiska personer från konventionens tillämpningsområde. Undantaget gäller alla sorters sammanslutningar, oavsett om sammanslutningen har rättslig handlingsförmåga och oavsett om den drivs med vinstintresse. I texten anges ett antal frågor som berörs av undantaget, såsom frågor om bildande, rättskapacitet, intern organisation och upplösning. Uppräkningen är inte uttömmande utan avser att ge exempel på sådana frågor som faller utanför konventionens tillämpningsområde. Som exempel på frågor som omfattas av undantaget kan nämnas alla åtgärder som vidtas för att bilda ett bolag eller någon annan sammanslutning som avses i artikeln, t.ex. hållande av bolagsstämma eller föreningsstämma, upprättande av stiftelseurkund eller registrering. Däremot torde konventionen gälla för ett förberedande avtal i syfte att senare bilda ett bolag eller en annan sammanslutning. Andra exempel på frågor som omfattas av undantaget är regler om stämma, röstningsregler, val av ställföreträdare och andra regler som rör sammanslutningens interna organisation. Ytterligare exempel är frågor om likvidation eller konkurs och andra frågor om sammanslutningens upplösning. Slutligen anges i denna punkt att frågor

om det personliga ansvaret för delägare eller medlemmar och organ i denna egenskap för den juridiska personens förpliktelser omfattas av undantaget. Frågan om rätt att teckna en juridisk persons firma undantas uttryckligen i punkt f.

I *punkt f* undantas frågor om firmateckningsrätt och frågor om huruvida en mellanmans åtgärder binder huvudmannen i förhållande till tredje man. Förhållandet mellan mellanmannen och huvudmannen faller däremot inom konventionens tillämpningsområde. Detsamma gäller förhållandet mellan mellanmannen och en tredje man i den mån förhållandet är avtalsrättsligt.

Undantaget i *punkt g* gäller endast det angloamerikanska trustinstitutet.

I *punkt h* undantas bevisfrågor och processuella frågor. Sådana frågor regleras normalt av domstolslandets lag. Beträffande vissa processuella frågor och bevisfrågor finns en särskild regel i artikel 14.

I *punkt 3* sägs att konventionen inte gäller försäkringsavtal som avser risker belägna inom EG-ländernas territorium. För att avgöra om en risk är belägen i något av dessa områden skall domstolen tillämpa inhemsk lag. Detta undantag är betingat av att särskilda lagvalsregler för dessa försäkringsavtal finns i ett EG-direktiv (det andra skadeförsäkringsdirektivet 88/357/EEG). Direktivets lagvalsregler har införlivats med svensk rätt genom lagen (1993:645) om tillämplig lag för vissa försäkringsavtal.

I *punkt 4* finns en regel om att undantaget för vissa försäkringsavtal inte avser återförsäkringsavtal.

Artikel 2

Tillämpning av lagen i en icke fördragsslutande stat

Enligt denna artikel skall den lag som anvisas i konventionen tillämpas, även om det är lagen i en stat som inte är konventionsstat. Det råder inget krav på ömsesidighet och konventionens tillämpning är inte begränsad till förhållanden mellan EU:s medlemsstater. Konventionen skall således tillämpas av en konventionsstat när det finns ett val mellan konventionsstatens lag och något annat lands lag, oavsett om det andra landet är en konventionsstat. Domstolen i en konventionsstat kan också komma att välja mellan lagarna i två eller flera icke konventionsanslutna stater.

AVDELNING II ENHETLIGA REGLER

Artikel 3

Lagval genom avtal

Enligt denna artikel har avtalsparterna möjlighet att själva med rättslig verkan bestämma vilket lands lag som skall tillämpas på deras avtalsförhållande.

I *punkt 1* sägs att den lag som parterna har valt skall tillämpas på avtalet. Parterna har full frihet att avtala om vilken lag som skall vara tillämplig på deras avtalsförhållande. Det kan vara fråga om lagen i en stat till vilken parterna eller kontraktets fullgörande har anknytning. Det uppställs dock inget krav på att kontraktet skall ha anknytning till den valda rättsordningen. Parterna kan alltså välja en neutral "tredje lag".

Parternas avtal om tillämplig lag omfattas inte av något formkrav. Valet skall vara uttryckligt eller också med rimlig säkerhet framgå av antingen avtalets bestämmelser eller omständigheterna i övrigt. Det måste dock vara fråga om ett verkligt val av tillämplig lag. Konventionen ger inte utrymme för den s.k. hypotetiska partsviljan. En klausul om forum eller ett villkor om skiljemannaförfarande i en viss stat är inte i och för sig ett tillräckligt tecken på en konkludent laghänvisning men kan tillsammans med andra omständigheter leda till slutsatsen att parterna har kommit överens om ett lagval.

Parterna kan välja olika rättsordningar för olika delar av avtalet, s.k. *dépeçage*. De kan också skilja ut en eller flera frågor i avtalet och bestämma att dessa skall regleras av en annan eller andra lagar än avtalet i övrigt. Konventionen uppställer inga krav på hur delarna i ett avtal skall vara beskaffade för att de genom lagvalsavtal skall kunna underkastas olika rättssystem. Det måste dock vara fråga om delar som kan regleras av en annan lag utan att det ger upphov till motsägelser. Parterna torde inte kunna avtala att den ena partens förpliktelser skall bedömas enligt ett lands lag och den andre partens förpliktelser enligt något annat lands lag.

Om parterna har valt lag endast för en del av avtalet, får tillämplig lag för resten av avtalet avgöras enligt artikel 4. Att parterna har avtalat om tillämplig lag för en del av avtalet får sålunda inte leda till slutsatsen att den valda lagen skulle vara tillämplig också för resten av avtalet. Lagvalsklausulen är en av de faktorer som får övervägas när det enligt artikel 4 skall avgöras vilken lag som skall tillämpas på resten av avtalet.

Den lag avtalsparterna har valt för antingen hela eller delar av avtalet ersätter i princip även tvingande bestämmelser i den lag som i annat fall enligt artikel 4 skulle ha varit tillämplig på avtalet.

Enligt *punkt 2* är parternas avtalsfrihet inte begränsad till tidpunkten för avtalsslutet. Parterna kan när som helst komma överens om att avtalet skall regleras av en annan lag än den som förut var tillämplig antingen enligt ett tidigare avtal om tillämplig lag eller enligt konventionens subsidiära lagvalsregler. Av praktisk betydelse är att parterna vid rättegång i ett land kan komma överens om att det landets rättsordning skall tillämpas på avtalet. En ändring av vilken lag som skall vara tillämplig på avtalsförhållandet påverkar inte avtalets giltighet till formen enligt artikel 9. Inte heller kan en sådan ändring påverka tredje mans rättigheter i negativt hänseende. Som exempel kan nämnas följande situation. Om ett förmånstagarförordnande enligt den lag som ursprungligen gällde för ett försäkringsavtal ger förmånstagaren en

oåterkallelig rätt, kan denne inte bli berövad denna rätt genom att försäkringstagaren och försäkringsgivaren avtalar att en annan lag skall gälla för deras avtalsförhållande (se Torben Svenné Schmidt, *International Formueret*, Köpenhamn 1987, s. 162 f.).

I *punkt 3* finns en viktig begränsning i partsautonomin. Beträffande avtal som saknar internationell karaktär på det sättet att alla relevanta omständigheter är knutna till ett och samma land får parterna inte avtala bort tvingande bestämmelser i det landets lag genom att välja en annan rättsordning. Den omständigheten att parterna i ett prorogationsavtal har valt att tvisten skall prövas av en domstol i ett främmande land torde därvid inte göra att avtalet får internationell karaktär. Parternas lagval skall dock åsidosättas endast i den omfattning som är nödvändigt för att iaktta de tvingande reglerna. Det kan således bli fråga om att använda två länders regler samtidigt.

Enligt *punkt 4* skall frågor om lagvalsklausulens existens och giltighet avgöras enligt den rättsordning som är tillämplig enligt artiklarna 8, 9 eller 11, dvs. enligt samma lag som tillämpas i fråga om giltigheten av avtalets övriga klausuler.

Artikel 4

Tillämplig lag i avsaknad av parternas lagval

I denna artikel finns i punkterna 1, 2 och 5 konventionens allmänna regler om vilken lag som är tillämplig när parterna inte har träffat något giltigt avtal härom. De allmänna reglerna avser i princip alla typer av avtal. I konventionen finns också särskilda regler om tillämplig lag för vissa typer av avtal, nämligen i denna artikel i punkt 3 om fast egendom och i punkt 4 om godstransporter, i artikel 5.3 om vissa konsumentavtal och i artikel 6.2 om anställningsavtal.

Punkt 1 innehåller den grundläggande regeln om tillämplig lag i det fall parterna inte enligt artikel 3 har valt tillämplig lag för avtalet eller delar av det. Enligt denna regel skall lagen i det land till vilket avtalet har närmast anknytning vara tillämplig. Vid avgörande av vilket land avtalet har den närmaste anknytningen till utgår man från själva avtalet och dess innehåll. Man faller alltså inte i första hand tillbaka på sådana anknytningsmoment som parternas hemvist eller avtalsorten. Ingen enskild anknytning avgör ensam vilken lag som skall tillämpas, utan avtalet och de omständigheter som hänger samman med avtalet skall bedömas samlat.

Normalt anses avtalet ha sin närmaste anknytning till något visst land, vars lag blir tillämplig på avtalet i dess helhet. Bestämmelsen öppnar dock möjlighet för att i undantagsfall tillämpa ett annat lands lag för en del av avtalet. Tillämpningsområdet för den undantagsregeln är snävare än för regeln i artikel 3.1 om parternas möjligheter att avtala om att en lag skall vara tillämplig för endast en del av avtalet. En förutsättning för att en annan lag skall få tillämpas för en del av avtalet är att den delen kan skiljas från avtalets övriga delar och att den har en närmare anknytning till ett annat land. Olika rättsordningar kommer i detta fall att tillämpas på avtalet.

Principen om närmaste anknytning preciseras genom ett antal presumptionsregler i punkterna 2–4.

Enligt *punkt 2* gäller som huvudpresumtion att ett avtal anses ha sin närmaste anknytning till det land där den part som skall utföra den för avtalet karaktäristiska prestationen har sin vanliga vistelseort vid tiden för avtalets ingående. I fråga om bolag gäller presumtionen i stället bolagets centrala förvaltning. Om parten ingår avtalet som ett led i sin affärsverksamhet, gäller presumtionen lagen i det land där det huvudsakliga verksamhetsstället ligger eller, om det är avtalat att prestationen skall fullgöras från ett annat verksamhetsställe, lagen i det land där det verksamhetsstället ligger.

Konventionen definierar inte vad som menas med den för avtalet karaktäristiska prestationen. Den prestation vars fullgörande är avtalets egentliga syfte är i allmänhet något annat än en prestation i pengar. De flesta ömsesidiga avtal går ut på att en av parterna skall prestera något som inte består av pengar, medan motparten skall utge vederlag för prestationen i pengar. I dessa fall är den prestation som består i annat än pengar den för avtalet karaktäristiska prestationen. Om endast den ena partens prestation är yrkesmässig, är hans prestation i allmänhet den karaktäristiska för avtalet.

För vissa typer av avtal kan det vara svårt att avgöra vad som är den för avtalet karaktäristiska prestationen. Det gäller t.ex. rena bytesavtal, avtal i vilka parterna på ömse sidor åtar sig att köpa varor av varandra eller växlingsavtal där båda parter presterar i pengar. Om det inte kan fastställas vilken som är den för avtalet karaktäristiska prestationen, kan presumptionsregeln inte användas (jfr punkt 5). Man får då falla tillbaka på den allmänna regeln i punkt 1. Presumptionsregeln skall inte heller användas om det med beaktande av samtliga omständigheter framgår att avtalet har en närmare anknytning till något annat land (punkt 5).

I *punkt 3* finns en särskild presumptionsregel för avtal som gäller rätt till fast egendom. Sådana avtal presumeras ha närmast anknytning till det land där den fasta egendomen är belägen.

En särskild lagvalsregel vad avser ett sådant avtals giltighet till formen finns i artikel 9.6.

Presumptionsregeln gäller förutom avtal om köp även hyra, pantsättning, servitut och andra rättigheter i den fasta egendomen. Bestämmelsen omfattar däremot inte avtal om uppförande av eller reparation på en byggnad. Det beror på att sådana avtal inte berör själva rätten till den fasta egendomen.

Presumptionsregeln skall inte användas, om det med beaktande av samtliga omständigheter framgår att avtalet har en närmare anknytning till något annat land. Ett exempel där presumtionen torde frångås är när två svenskar med hemvist i Sverige avtalar om att den ene skall hyra den andres feriehus i utlandet. Det torde då få anses att avtalet har sin närmaste anknytning till det land där båda avtalsparterna har sin vanliga vistelseort, dvs. Sverige.

Internationella godstransporter har ofta ingen särskild anknytning till transportörens hemvist. Konventionen innehåller därför i *punkt 4* en särskild presumptionsregel för avtal om befordring av gods. Sådana avtal

presumeras ha sin närmaste anknytning till det land där transportören vid tiden för avtalets ingående hade sitt huvudsakliga verksamhetsställe, förutsatt att lastningsstället, lossningsstället eller avsändarens huvudsakliga verksamhetsställe också befinner sig i det landet. Om dessa krav inte uppfylls måste den allmänna regeln i punkt 1 om den närmaste anknytningen användas när tillämplig lag skall bestämmas. Avtal om hyra av skepp, certepartier för en enda resa och andra avtal som har transport av gods som huvudsyfte är avsedda att betraktas som avtal om godstransporter i bestämmelsens mening.

Avtal om transport av passagerare regleras inte i denna presumtionsbestämmelse utan faller under den allmänna presumtionsregeln i punkt 2. Varken avtal om transport av gods eller motsvarande passageraravtal omfattas av de särskilda reglerna om konsumentavtal, jfr artikel 5.4.

Det transporträttsliga området är till stor del konventionsreglerat. Enligt artikel 21 har andra konventioner företräde framför Romkonventionen. Det innebär bl.a. att artikel 4.4 inte skall tillämpas om det finns andra lagvalsregler som bygger på en internationell konvention och som reglerar samma frågor.

Enligt *punkt 5* skall presumtionsregeln i punkt 2 inte tillämpas, om det inte kan avgöras vilken som är den för avtalet karaktäristiska prestationen. Exempel på sådana avtal har angetts i anslutning till punkt 2. Om man inte kan fastställa den för avtalet karaktäristiska prestationen, får man falla tillbaka på punkt 1 om den närmaste anknytningen.

Presumtionerna i punkterna 2–4 skall som tidigare sagts inte heller tillämpas, om det framgår av de samlade omständigheterna att avtalet har sin närmaste anknytning till ett annat land än det som anvisas i presumtionsreglerna.

Artikel 5

Konsumentavtal

I denna artikel finns särskilda regler för konsumentavtal som innebär att en konsument i vissa situationer skall skyddas av reglerna i det land där konsumenten har sin vanliga vistelseort. I artikel 9.5 finns särskilda lagvalsregler vad avser dessa avtals giltighet till formen.

Artikel 5 omfattar de flesta, men inte alla, typer av konsumentavtal. De särskilda reglerna i artikeln gäller endast när avtalet har ingåtts under någon av de omständigheter som anges i punkt 2. Reglerna innebär dels att ett avtal om tillämplig lag inte medför att konsumenten berövas det skydd som tillkommer honom enligt tvingande bestämmelser i lagen i det land där han har sin vanliga vistelseort, dels att lagen i det landet skall tillämpas när parterna inte har avtalat om vilken lag som skall vara tillämplig.

I *punkt 1* anges vilka konsumentavtal som omfattas av artikeln. Den är tillämplig vid avtal om leverans av varor eller utförande av tjänster åt en person (konsumenten) för ändamål som kan anses ligga utanför hans eller hennes affärsverksamhet eller yrkesverksamhet, samt vid avtal om kredit för sådana prestationer.

Kredit för att betala för leverans av lösöre eller för en tjänst kan vara exempelvis en bankkredit som grundas på ett avtal mellan en bank och konsumenten eller en finansieringskredit som grundar sig på ett avtal mellan leverantören, konsumenten och en fristående finansiär.

Det synes förutsättas att konsumentens motpart har ingått avtalet inom ramen för sin näringsverksamhet (se rapporten s. 23).

Definitionen av vilka konsumentavtal som omfattas av artikeln anknyter till utformningen av behörighetsregeln i artikel 13 i Brysselkonventionen. Den innebär att en konsument alltid har rätt att få ett konsumentavtal prövat av en domstol i det land där han har sitt hemvist.

För de konsumentavtal som enligt punkt 1 omfattas av artikeln finns i *punkt 2* en bestämmelse som begränsar parternas möjlighet att träffa avtal om tillämplig lag. Begränsningen gäller emellertid bara om avtalet har ingåtts under någon av följande omständigheter (1–3).

1. Avtalet har föregåtts av ett särskilt till konsumenten riktat anbud eller annonsering i det land där konsumenten har sin vanliga vistelseort, och konsumenten har i det landet företagit de handlingar som var nödvändiga för avtalets ingående. Som exempel kan nämnas den situationen att en utländsk leverantör annonserar i svenska tidningar eller i en utländsk tidning som är avsedd att distribueras i Sverige. Med en handling som är nödvändig för avtalets ingående menas t.ex. ett anbud från köparen eller en accept från köparen på säljarens anbud.

2. Näringsidkaren eller hans representant har mottagit konsumentens beställning i det land där konsumenten har sin vanliga vistelseort. Denna situation föreligger t.ex. när konsumenten vänder sig till en utländsk näringsidkares filial eller agent i konsumentens hemland.

3. Avtalet avser försäljning av varor och konsumenten har rest från det land där han är bosatt till ett annat land där han beställt varan. Konsumentens resa har arrangerats av säljaren i syfte att förmå konsumenten till köpet (jfr artikel 1.1 i direktivet för att skydda konsumenten i de fall då avtal ingås utanför fasta affärslokaler, ”hemförsäljningsdirektivet”, 85/577/EEG). Det är inte nödvändigt att säljaren själv utför transporten utan den kan ombesörjas av någon annan efter avtal mellan säljare och transportör. Däremot faller inte resor som varken direkt eller indirekt är arrangerade av säljaren under artikelns tillämpningsområde.

Om ett konsumentavtal har ingåtts under någon av de nämnda omständigheterna får alltså parternas lagval inte medföra att konsumenten berövas det skydd som tillkommer honom enligt tvingande bestämmelser i lagen i det land där han har sin vanliga vistelseort.

Bestämmelserna innebär inte något allmänt underkännande av partsautonomin i konsumentavtal, inte ens när avtalet har ingåtts i någon av de tre nämnda situationerna. De innebär endast att parternas lagval inte får beröva konsumenten det skydd som tillkommer honom enligt lagen i det land där han har sin vanliga vistelseort. Till en början tillerkänns lagvalet således full verkan såvitt gäller dispositiva bestämmelser. Dessutom får även tvingande bestämmelser åsidosättas, dock inte till konsumentens nackdel. Är på en viss punkt den bestämmelse som gäller enligt den av parterna valda lagen mer fördelaktig för konsumenten än motsvarande tvingande bestämmelse i lagen i det land där konsumenten

har sin vanliga vistelseort, skall den valda lagens bestämmelse tillämpas. Det kan således bli tal om att bestämmelser i de två lagarna är tillämpliga samtidigt. Konsumenten kan då åberopa den för honom mest fördelaktiga bestämmelsen.

Om ett konsumentavtal har träffats i någon annan situation än de tre nämnda, gäller parternas avtalsfrihet enligt artikel 3 även om det är fråga om ett konsumentavtal enligt definitionen i punkt 1. Parternas lagval kan dock komma att inskränkas av konsumentskyddsregler som tillämpas enligt artikel 7.

Enligt *punkt 3* skall lagen i det land där konsumenten har sin vanliga vistelseort tillämpas, om parterna inte har avtalat om tillämplig lag. Det är inte någon presumtionsregel utan en kollisionsnorm som direkt utpekar den tillämpliga lagen. Regeln gäller dock bara om avtalet har ingåtts under de omständigheter som anges i punkt 2. I andra fall gäller de allmänna bestämmelserna i artikel 4.

Vissa konsumentavtal undantas helt från tillämpningsområdet för artikel 5. Det gäller enligt *punkt 4* dels transportavtal, dels avtal om tjänster som uteslutande skall presteras i ett annat land än det där konsumenten har sin vanliga vistelseort. När det gäller transportavtal avses t.ex. köp av biljett hos en researrangör. Det har inte ansetts rimligt att researrangörer skall vara underkastade lagarna i alla länder där de säljer biljetter. När det gäller tjänsteprestationer avses bl.a. avtal om hyra av hotellrum. Även om dessa typer av avtal har ingåtts under de förutsättningar som anges i punkt 2, gäller alltså de allmänna lagvalsreglerna i konventionens artikel 3 och artikel 4.

Enligt *punkt 5* skall dock artikel 5 tillämpas på vissa reseavtal. Bestämmelsen gäller avtal som innebär att den ena parten för ett totalpris skall prestera en kombination av resa och inkvartering. De tjänster som avses är väsentligen de som omfattas av EG-direktivet 90/314/EEG om paketresor, semesterpaket och andra researrangemang (jfr 2 § lagen – 1992:1672 – om paketresor). När det gäller dessa skall artikel 5 tillämpas oavsett om resan startar från det land där konsumenten har sin vanliga vistelseort eller från något annat land.

Artikel 6

Individuella anställningsavtal

I denna artikel finns särskilda regler om tillämplig lag för individuella anställningsavtal. Bestämmelsen gäller inte uppdragsförhållanden såsom i fråga om kommissionärer eller handelsagenter.

Enligt *punkt 1* kan parternas val av tillämplig lag inte beröva den anställda det skydd han har enligt tvingande bestämmelser i den lag som skulle ha tillämpats om parterna inte hade avtalat om tillämplig lag.

Vilken lag som skall tillämpas om parterna inte har valt lag anges i *punkt 2*. Fråga är om presumtionsregler, som får ge vika om det framgår av omständigheterna som helhet att avtalet har närmare anknytning till ett annat land.

Enligt *punkt a* presumeras lagen i det land där arbetstagaren vanligtvis utför sitt arbete vara tillämplig. Det gäller också om arbetstagaren tillfälligt utför arbete i ett annat land. Om arbetet i ett annat land pågår en längre tid kan man anse att landet där arbetet vanligtvis utförs har skiftat, och anställningsavtalet skall då bedömas enligt lagen i det nya landet.

Om arbetstagaren inte vanligtvis utför sitt arbete i ett bestämt land presumeras enligt *punkt b* anställningsavtalet lyda under lagen i det land där det verksamhetsställe genom vilket arbetstagaren anställdes är beläget. Om det är en filial eller ett affärsställe som har anställt arbetstagaren, är alltså lagen i det land där filialen eller affärsstället ligger tillämplig.

Presumptionerna i punkterna a och b gäller som sagt inte om det av de samlade omständigheterna framgår att avtalet har närmare anknytning till ett annat land. I så fall skall det landets lag tillämpas. Om en arbetstagare arbetar vid ett dotterbolag i ett annat land, är det ofta moderbolagets land som styr lagvalet även om det är en långvarig anställning, allt enligt principen om den närmaste anknytningen.

Artikel 7

Internationellt tvingande regler

Denna artikel behandlar en särskild grupp av tvingande bestämmelser, nämligen bestämmelser som är avsedda att alltid eller i vissa situationer bli tilläpade, oavsett vilken rättsordning som i övrigt är tillämplig på rättsförhållandet. För denna typ av rättsregler används uttrycket internationellt tvingande bestämmelser. Det rör sig om en klart mindre grupp av tvingande regler än de som avses i artiklarna 3.3, 5.2 och 6.1.

En bestämmelses internationellt tvingande karaktär bestäms inte av konventionen utan av vad som följer av rättsregler och rättspraxis i laglandet. Det kan vara både offentligrättsliga och privaträttsliga regler. En regel kan vara internationellt tvingande i vissa men inte i andra situationer. Angående svensk rätts syn på saken, se särskilt avsnitt 5.4 om handelsagenter.

Enligt *punkt 1* får domstolen, oavsett vilken lag som enligt konventionens bestämmelser skall vara avtalsstatut för avtalet, beakta tvingande regler i ett annat lands lag som förhållandet har nära anknytning till, om dessa regler enligt det andra landets lag skall tillämpas utan hänsyn till vilket lands lag som i övrigt skall tillämpas på avtalet (internationellt tvingande regler). Vid bedömningen av om de internationellt tvingande reglerna bör ges verkan skall det tas hänsyn till deras art och syfte och till följderna av att de tillämpas eller inte tillämpas.

Bestämmelsen i punkt 1 är fakultativ. Domstolarna ges möjlighet, men har inte skyldighet, att beakta internationellt tvingande bestämmelser i en annan rättsordning än den som är avtalsstatut.

Situationen skall ha nära anknytning till det andra landet. Nära anknytning kan avtalet ha till det land där avtalet skall uppfyllas eller till det land där en av parterna har sitt hemvist eller säte. Om den ena partens

lag skall tillämpas för att denne skall utföra den karaktäristiska prestationen, kan avtalet ha sådan nära anknytning till den andra partens lag som avses här.

I bestämmelsen sägs närmare bestämt att det andra landets tvingande bestämmelser får ”tillerkännas verkan” (”effect may be given”). Med detta uttryck torde menas att bestämmelserna inte behöver tillämpas fullt utan kan ges endast viss verkan, t.ex. ogiltighetsverkan.

Enligt artikel 22 kan medlemsstaterna reservera sig mot bestämmelsen i första stycket. I avsnitt 5.2 har föreslagits att Sverige inte skall utnyttja denna möjlighet.

Enligt *punkt 2* kan domstolarna tillämpa internationellt tvingande regler i domstolslandets egen lag.

Artikel 8

Materiell giltighet

Denna artikel innehåller regler om vilken lag som skall tillämpas vid bedömningen av avtals materiella giltighet. Enligt *punkt 1* skall frågan om ett avtals, eller en avtalsbestämmelse, existens och giltighet avgöras enligt den lag som enligt konventionen skulle tillämpas om avtalet eller avtalsbestämmelsen vore gällande. Det är således avtalsstatutet som skall tillämpas vid prövningen av frågan om avtalet är bindande och frågan om avtalet eller en bestämmelse i avtalet saknar giltighet på grund av exempelvis omständigheter vid dess tillkomst. Om ett avtal är ogiltigt enligt avtalsstatutet skall också verkan av denna ogiltighet bedömas enligt avtalsstatutet, jfr artikel 10.1 e.

Avtalsstatutet skall också tillämpas vid bedömningen av om ett avtal mellan parterna om tillämplig lag existerar och är giltigt, se artikel 3.4.

I *punkt 2* finns en särskild regel om tillämplig lag vid bedömningen av frågan om en part skall anses bunden av ett avtal. Enligt denna regel får en part åberopa lagen i det land där han har sin vanliga vistelseort för att visa att han inte har samtyckt till att ingå ett avtal eller en del av ett avtal, om det av omständigheterna framgår att det inte vore rimligt att bestämma verkan av hans beteende enligt avtalsstatutet. Regeln gäller både anbudsgivare och anbudsmottagare. Som lagen i det land där en part har sin vanliga vistelseort får, beträffande juridiska personer och näringsidkare, anses den rättsordning som utpekats av presumptionsregeln i artikel 4.2.

Regeln i punkt 2 torde i första hand avse verkan av en parts passivitet. Vid bedömningen av om det är orimligt att tillämpa avtalsstatutet kan hänsyn tas till parternas erfarenhet av internationella förhandlingar, parternas tidigare affärsförbindelser och den sedvänja de då har följt. Regeln kan bara åberopas i negativ riktning och leda till att en part som skulle blivit bunden vid avtalet enligt avtalsstatutet inte blir bunden. Den kan alltså inte åberopas till stöd för att ett avtal skall anses ingånget, om avtalet inte anses ingånget enligt avtalsstatutet.

Giltighet till formen

Denna artikel gäller avtals giltighet till formen. Enligt *punkt 1* är ett avtal som har ingåtts mellan personer som befinner sig i samma land giltigt med hänsyn till formen, om det uppfyller antingen formkraven i lagen på avtalsorten eller formkraven enligt avtalsstatutet. Det räcker alltså att avtalet uppfyller formföreskrifterna i en av dessa lagar.

Om parterna befinner sig i skilda länder räcker det enligt *punkt 2* att avtalet uppfyller formkraven enligt lagen i något av dessa två länder eller enligt avtalsstatutet.

Om avtalet i någon av dessa situationer har ingåtts av en representant, är det enligt *punkt 3* var denne befinner sig vid avtalets ingående som är avgörande vid tillämpning av punkterna 1 och 2.

Beträffande ensidiga viljeförklaringar gäller enligt *punkt 4* att det räcker att formkraven antingen i lagen i det land där viljeförklaringen avges eller i avtalsstatutet är uppfyllda.

Två typer av avtal undantas från de beskrivna reglerna för avtals giltighet till formen.

Enligt *punkt 5* undantas sådana konsumentavtal som avses i artikel 5.2. Dessa avtals giltighet till formen regleras uteslutande av lagen i det land där konsumenten har sin vanliga vistelseort.

Enligt *punkt 6* undantas avtal som rör rätt till fast egendom. Undantaget gäller om tvingande bestämmelser rörande formkrav enligt lagen i det land där den fasta egendomen är belägen skall tillämpas oavsett i vilket land som avtalet har ingåtts och oavsett vilken lag som i övrigt gäller för avtalet. Bestämmelsen gäller inte bara köp av fast egendom utan också nyttjanderätt.

Lagvalsreglerna i denna artikel gäller också frågan om tillämplig lag vid bedömningen av om en med avtalet förenad lagvalsklausul är giltig till formen, jfr artikel 3.4. Enligt artikel 3.2 andra meningen gäller särskilda regler för lagvalsklausuler som ingås i efterhand.

Artikel 10

Den tillämpliga lagens räckvidd

Konventionens utgångspunkt är att alla frågor som rör avtalsparternas inbördes förpliktelser skall bedömas enligt avtalsstatutet. I *artikel 10.1* räknas ett antal frågor upp som skall bedömas enligt den lag som enligt artiklarna 3–6 och 12 skall tillämpas på avtalsförhållandet. Det framgår av formuleringen att uppräknningen inte är uttömmande. Vilka frågor som i övrigt skall bedömas enligt avtalsstatutet får bedömas enligt nationell rätt. Uppräknningen i artikel 10 innebär dock att de där nämnda frågorna alltid skall avgöras enligt avtalsstatutet. I konventionen finns ytterligare bestämmelser som innebär att vissa frågor skall avgöras enligt avtalsstatutet, se artiklarna 8 och 9. Det finns också bestämmelser som undantar vissa frågor från konventionens tillämpningsområde, se artikel 1.2.

Enligt avtalsstatutet bedöms enligt *punkt a* frågor om avtalets tolkning. Detsamma gäller enligt *punkt b* frågor om avtalets fullgörelse. Här innefattas alla frågor som gäller uppfyllande av förpliktelser enligt avtalet. Som exempel kan nämnas den omsorg med vilken prestationen skall utföras, villkor som gäller platsen och tiden för prestationen, frågan om någon annan kan prestera i partens ställe samt villkoren i övrigt för avtalets uppfyllelse både i allmänhet och vad avser särskilda typer av förpliktelser. När det gäller penningförpliktelser avses betingelserna för betalnings befriande verkan, hur betalningen skall avräknas om det finns flera möjliga fordringar, kvittning m.m.

När det gäller det sätt en parts prestation utförs på och i vilken form det sker skall hänsyn tas till lagen på prestationsorten. Det framgår av punkt 2.

Enligt *punkt c* bedöms följderna av avtalsbrott enligt avtalsstatutet. Bestämmelsen innehåller två begränsningar, en av generell karaktär och en som särskilt angår uppskattning av skada. Den generella begränsningen innebär att domstolen inte behöver använda främmande regler, om det skulle innebära att domstolen skulle gå utanför sina befogenheter enligt sin egen processrätt. Domstolen är exempelvis inte förpliktad att ge en dom som innebär uppfyllelse *in natura*, om det inte är möjligt enligt *lex fori*. Den andra begränsningen säger att uppskattning av skadestånd behöver ske enligt avtalsstatutet endast i den mån sådan uppskattning regleras av rättsregler.

Avtalsstatutet reglerar enligt *punkt d* de skilda sätt på vilka en förpliktelse kan fås att upphöra. Vidare regleras bl.a. preskription och annan rättighetsförlust på grund av fristöverskridelse, t.ex. preklusion, av avtalsstatutet.

Enligt *punkt e* skall följderna av att ett avtal är ogiltigt bedömas enligt avtalsstatutet. Det gäller t.ex. frågor om återlämnande av redan erlagda prestationer, ersättningskrav och ersättning för eventuell vinning. Enligt artikel 22 kan medlemsstaterna reservera sig mot denna bestämmelse. I avsnitt 5.2 föreslås att Sverige inte skall utnyttja den möjligheten.

Enligt *punkt 2* skall hänsyn tas till lagen på uppfyllelseorten vid bedömningen av sättet för fullgörelse och vid bedömningen av vilka åtgärder som skall vidtas vid bristande fullgörelse. Bestämmelsen innebär inte att reglerna i ett sådant "bistatut" alltid tar över motsvarande regler i avtalsstatutet. Däremot kan den tillämpliga lagen i viss utsträckning åsidosättas till förmån för lagen på uppfyllelseorten, när det t.ex. av praktiska skäl är nödvändigt. Vilken som är uppfyllelseorten bestäms enligt avtalet eller avtalsstatutet.

Det anges inte vad som menas med "sättet" för fullgörelse ("manner of performance"), men det kan antas att bestämmelsen syftar på regler på platsen för t.ex. offentliga helgdagar och praktiska åtgärder vid varans undersökning.

Bristande rättskapacitet och bristande rättslig handlingsförmåga

Konventionen behandlar i princip inte frågor om fysiska personers rättsliga handlingsförmåga, se artikel 1.2 a. Artikel 11 innebär emellertid ett undantag. Den innehåller en bestämmelse som i vissa situationer skyddar en omyndigs (eller motsvarande) medkontrahent. Bestämmelsen gäller både minderåriga och personer som är omyndigförklarade. Den torde också vara tillämplig när en förvaltare har förordnats enligt svensk rätt.

Bestämmelsen gäller avtal som har ingåtts mellan personer som befinner sig i samma land. En fysisk person som har rättskapacitet och rättshandlingsförmåga enligt lagen i det land där avtalet ingås men är obehörig enligt den lag som i övrigt tillämpas beträffande hans rättsliga handlingsförmåga kan åberopa sin bristande behörighet enligt den rättsordningen endast om motparten vid avtalets ingående var eller borde ha varit medveten om den bristande behörigheten. Den rättsordning som i övrigt tillämpas beträffande en avtalsparts rättsliga handlingsförmåga kan vara t.ex. lagen i det land där han eller hon har sin vanliga vistelseort eller är medborgare.

Vilka krav som kan ställas på motpartens goda tro beror på kontraktets art och betydelse och omständigheterna i övrigt. Bevisbördan för att en part har varit i ond tro torde ligga på den som åberopar den bristande rättskapaciteten eller rättshandlingsförmågan.

Denna bestämmelse innehåller inte någon självständig lagvalsregel vad avser fysiska personers rättshandlingsförmåga, utan allmänna lagvalsregler i de enskilda länderna är tillämpliga. Bestämmelsen begränsar dock dessa reglers verkan.

Artikel 12**Överlåtelse av fordran**

Denna artikel handlar om cession, dvs. överlåtelse av fordran. Punkt 1 gäller förhållandet mellan överlåtaren och förvärvaren, medan punkt 2 gäller förhållandet mellan gäldenären och förvärvaren.

Bestämmelsen är tillämplig på sådana överlåtelser av fordringar som har skett genom avtal. Den överlåtna fordringen måste däremot inte grunda sig på ett avtal. Fordringen kan sålunda avse t.ex. ett utomobligatoriskt skadestånd.

Enligt *punkt 1* skall förhållandet mellan överlåtaren (cedenten) och förvärvaren (cessionarien) prövas enligt den lag som är tillämplig på överlåtelseavtalet. Vilken lag det är bestäms enligt konventionens allmänna lagvalsregler i artikel 3 eller artikel 4. Det behöver inte vara densamma som den som reglerar förhållandet mellan överlåtaren och gäldenären. Omvänt påverkar överlåtelserna inte vilken lag som är tillämplig mellan överlåtaren och gäldenären.

Enligt *punkt 2* skall frågor om förhållandet mellan förvärvaren och gäldenären bedömas enligt den lag som skall tillämpas på det ursprung-

liga fordringsförhållandet mellan överlåtaren och gäldenären. Gäldenärens rättsställning såvitt gäller tillämplig lag ändras alltså inte därför att fordringen har överlåtits. Frågor om fordringen över huvud taget kan överlåtas, betingelserna för att överlåtelsen skall kunna göras gällande mot gäldenären och förutsättningarna för att gäldenären skall bli fri från sin betalningsskyldighet avgörs sålunda enligt den lag som skall tillämpas på den överlåtna fordringen i förhållandet mellan överlåtaren och gäldenären.

Förpliktelser enligt negotiabla handlingar (bl.a. växlar och löpande skuldebrev) faller utanför konventionens tillämpningsområde, se artikel 1.2 c. Det gäller dock bara i den mån förpliktelserna beror på handlingens negotiabilitet.

Artikel 13

Subrogation

Denna artikel handlar om subrogation, dvs. den situationen att en person (t.ex. en borgensman) har uppfyllt gäldenärens förpliktelser mot borgenären och därmed har övertagit borgenärens anspråk mot gäldenären.

Artikeln förutsätter att borgenärens fordran på gäldenären grundas på avtal och att den tredje personen på grund av lag eller avtal är rättsligt förpliktad att uppfylla borgenärens krav. Frivillig betalning faller däremot utanför artikelns tillämpningsområde.

Enligt *punkt 1* skall, när en person (borgenären) har en på avtal grundad fordran mot en annan person (gäldenären), och en tredje person är skyldig att uppfylla detta anspråk eller har på grund av en sådan skyldighet redan uppfyllt anspråket, den lag som tillämpas på den tredje personens skyldighet bestämma huruvida och i vilken omfattning den tredje personen kan utöva borgenärens rättigheter i förhållande till gäldenären.

Frågor om huruvida den som har betalat fordringen har rätt att träda i borgenärens ställe och i vilken omfattning det får ske skall alltid bedömas enligt den lag som skall tillämpas beträffande skyldigheten att i stället för gäldenären betala till borgenären. Gäller det en borgensförbindelse skall alltså den lag som skall tillämpas på borgensförbindelsen användas även vad avser frågan om subrogationens tillåtlighet och omfång.

Borgenärens rättigheter och gäldenärens skyldigheter är desamma även om subrogation äger rum. De bedöms även i fortsättningen enligt den lag som skall tillämpas på det ursprungliga skuldförhållandet. Det kan således vara olika lagar som skall tillämpas beträffande huvudfordringen å ena sidan och tredje mans förpliktelse att betala och rätt att subrogera å andra sidan.

Enligt *punkt 2* gäller samma regel om flera personer är betalningsansvariga för en fordran till följd av samma avtal och en av dem har betalat fordringsägaren. Det är alltså den lag som gäller mellan betalaren och borgenären som avgör betalarens rätt mot övriga betalningsansvariga.

Bevisbördan m.m.

Frågor om bevisning faller i princip utanför konventionens tillämpningsområde, se artikel 1.2 h. Spörsmål om bevisföring, allmänna regler om bevisvärdering och bevisbörda anses allmänt böra bedömas enligt *lex fori*. I denna artikel finns dock ett undantag från huvudregeln.

Enligt *punkt 1* skall kontraktsrättsliga (således inte allmänna) presumptions- och bevisbörderegler i den lag som enligt konventionen är tillämplig på avtalet tillämpas. Det är fråga om materiella presumptions- och bevisbörderegler i avtalsstatutet. Som exempel kan nämnas regler om omvänd bevisbörda och regler om att en part presumeras ha en viss rätt om inte annat visas.

I *punkt 2* regleras vilka bevismedel som får användas för att föra bevis om ett avtal eller en rättshandling. Med bevismedel menas partsförhör, vittnesförhör, expertutlåtanden m.m. Enligt bestämmelsen kan bevisning om existensen av ett avtal eller en rättshandling föras inte bara med varje bevismedel som är tillåtet i domstolslandets lag utan också med bevismedel som är erkända i någon av de rättsordningar enligt vilka avtalet eller rättshandlingen enligt artikel 9 har giltighet till formen.

Hänvisningen till artikel 9 innebär att alla bevismedel som är tillåtna enligt den lag som enligt artikel 9 konstituerar avtalets giltighet till formen skall tillåtas. Om kontraktet är giltigt enligt avtalsstatutet men inte enligt lagen i det land där avtalet ingicks, får alltså bevismedel som är tillåtna enbart enligt avtalsstatutet användas men inte bevismedel som är tillåtna enligt den lag där avtalet ingicks. Om avtalet är giltigt enligt båda rättsordningarna, får parterna använda bevismedel som är tillåtna enligt någon av rättsordningarna.

För att ett bevismedel skall få användas är det dock en förutsättning att det enligt domstolens rättegångsregler är möjligt att genomföra bevisföringen. Ett uttryckligt förbud i lagen eller praktiska förhållanden som gör bevisupptagningen omöjlig kan sålunda leda till avvisning.

Betydelsen av den bevisning som är tillåten får bedömas enligt domstolslandets processrättsliga regler, för svensk rätts vidkommande enligt principen om fri bevisvärdering.

*Artikel 15***Renvoi är utesluten**

Enligt denna artikel skall konventionens lagvalsregler förstås så att de hänvisar till den tillämpliga rättsordningen med undantag för dess internationellt privaträttsliga regler. De hänvisar alltså till materiella rättsregler. Detta utesluter s.k. åter- eller vidareförvisning (*renvoi*).

I förhållandet mellan konventionsstaterna har denna bestämmelse inte någon större betydelse eftersom de i grunden har samma kontraktsrättsliga lagvalsregler, nämligen konventionens. Regeln har alltså betydelse

främst om konventionens lagvalsregler leder till tillämpning av lagen i en stat som inte är konventionsstat.

Prop. 1997/98:14

Artikel 16

Ordre public

I denna artikel finns en klausul enligt vilken tillämpning av främmande rätt kan vägras om tillämpningen skulle vara uppenbart oförenlig med grunderna för domstolslandets rättsordning (ordre public). Det skall observeras att tillämpning av främmande rätt får vägras *endast* på den grunden. Den regeln modifieras dock genom bestämmelserna i artikel 7.

Artikel 17

Tillämplighet i tiden

Enligt denna artikel skall konventionen gälla i en konventionsstat för avtal som ingås efter det att konventionen har trätt i kraft i förhållande till den staten. Den tidpunkt när konventionen träder i kraft för resp. stat regleras i artikel 29.

Enligt regeringens förslag skall artikel 17 inte gälla som lag här i landet. För svensk rätt gäller i stället att konventionens regler skall tillämpas på avtal som ingås den 1 juli 1998 eller senare.

Artikel 18

Enhetlig tolkning

Enligt denna artikel skall tolkningen och tillämpningen av konventionens bestämmelser ske med hänsyn till deras internationella karaktär och önskemålet att det uppnås enhetlighet vid deras tolkning och tillämpning. Artikeln utgör närmast en påminnelse om vad som bör gälla vid all tolkning av internationella konventioner. EG-domstolen har genom två tilläggsprotokoll fått behörighet att tolka konventionen. Tilläggsprotokollen har ännu inte trätt i kraft.

Artikel 19

Stater med mer än en rättsordning

I denna artikel regleras vilken lag som blir tillämplig när konventionens bestämmelser pekar ut lagen i en stat med flera rättssystem.

I *punkt 1* sägs att om en stat består av flera territoriella enheter med egna rättssystem vad gäller avtalsförpliktelser, varje territoriell enhet skall betraktas som ett land när det gäller att bestämma vilket lands lag som skall tillämpas enligt konventionen.

I *punkt 2* sägs att ett land som består av flera territoriella enheter med egna rättssystem för avtalsförpliktelser inte skall vara bundet att tillämpa konventionen när det gäller lagval mellan enbart sådana

enheter. Bestämmelsen gäller den situationen att förhållandet har anknytning till flera territoriella enheter inom samma land. Lagvalet i sådana fall är en inhemsk fråga och det ankommer på varje här avsedd konventionsstat att bestämma huruvida konventionens bestämmelser skall tillämpas eller inte.

Artikel 20

Gemenskapsrättens företråde

Enligt denna artikel skall konventionens bestämmelser inte påverka tillämpningen av bestämmelser, som på särskilda områden uppställer lagvalsregler avseende avtalsförpliktelser, och vilka ingår i eller kommer att ingå i rättsakter från Europeiska gemenskaperna. Detsamma gäller lagvalsregler i nationella lagar som har harmoniserats för genomförande av sådana rättsakter. De regler som åsyftas är alltså inte bara sådana som ingår i rättsakter från institutionerna, dvs. förordningar och direktiv, utan också nationella regler som härrör från sådana rättsakter.

Lagen (1993:645) om tillämplig lag för vissa försäkringsavtal, lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden och lagen (1997:218) om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende innehåller lagvalsregler som har införts vid införlivandet av EG-direktiv. Av artikel 20 följer att de lagvalsreglerna har företråde framför Romkonventionen.

Artikel 21

Förhållandet till andra konventioner

Enligt denna artikel skall konventionens bestämmelser inte inverka på tillämpningen av internationella konventioner som en fördragsslutande stat har tillträtt eller kommer att tillträda. Det innebär att en fördragsslutande stat kan vara ansluten till eller ansluta sig till en konvention som innehåller lagvalsregler som skiljer sig från Romkonventionens lagvalsregler. En stat som efter det att konventionen har trätt i kraft önskar ansluta sig till en annan internationell konvention är dock i vissa fall skyldig att iaktta förfarandet enligt artikel 24.

Av betydelse för Sverige och de andra nordiska länderna är att vissa icke konventionsbundna överenskommelser på sjörättens område jämföras med konventioner enligt ett särskilt protokoll till Sveriges, Finlands och Österrikes tillträdeskonvention (se avsnitt 5.2).

Artikel 22

Reservationer

Enligt *punkt 1* i denna artikel kan en konventionsstat förbehålla sig rätten att inte tillämpa, enligt *punkt a*, bestämmelsen i artikel 7.1 och,

enligt *punkt b*, bestämmelsen i artikel 10.1 e. Enligt regeringens förslag skall Sverige inte utnyttja någon av dessa reservationsmöjligheter.

Punkt 2 handlade om förbehåll vid territoriell utvidgning av tillämpningsområdet. Punkten har upphört att gälla enligt den tilläggskonvention som reglerar Spaniens och Portugals tillträde till Romkonventionen.

Enligt *punkt 3* får en stat vid vilken tidpunkt som helst återkalla en reservation som har gjorts. Reservationen skall upphöra att gälla den första dagen i tredje kalendermånaden efter anmälan om återkallelse.

AVDELNING III SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 23

Enligt denna artikel kan de fördragsslutande staterna tillåtas att göra ensidiga avvikelser från konventionens regler. Därvid skall ett särskilt förfarande iakttas.

Punkt 1 innehåller regler för det förfarande som en konventionsstat skall iaktta om den staten önskar anta särskilda lagvalsregler för någon avtalstyp som faller inom konventionens tillämpningsområde. Konventionsstaten skall meddela sin avsikt till de andra signatärstaterna genom generalsekreteraren för Europeiska gemenskapernas råd.

De särskilda lagvalsreglerna får inte generellt avvika från några principer i konventionen, utan det måste vara fråga om att införa särskilda lagvalsregler för en viss typ av avtal som regleras av konventionen.

Enligt *punkt 2* kan en signatärstat inom sex månader från datumet för underrättelsen till generalsekreteraren begära att denne inleder överläggningar mellan signatärstaterna i syfte att nå en överenskommelse.

Enligt *punkt 3* får, om ingen signatärstat har begärt överläggningar inom sex månader efter underrättelsen eller om ingen överenskommelse har nåtts efter två år vid överläggningar, konventionsstaten genomföra de aktuella lagändringarna. Dessa skall bringas till de andra signatärstaternas kännedom genom generalsekreteraren.

Artikel 24

De procedurregler som gäller enligt artikel 23 gäller också om en fördragsslutande stat vill avvika från konventionen genom att tillträda en annan multilateral konvention. Bestämmelsen gäller endast tillträde till konventioner som har som huvudsakligt mål eller som ett av sina huvudsakliga mål att fastställa internationellt privaträttsliga regler som gäller någon av de frågor som regleras i Romkonventionen. De gäller alltså inte tillträde till konventioner som innehåller materiella regler för spörsmål som regleras i konventionen och som dessutom innehåller någon internationellt privaträttslig regel.

Enligt *punkt 1* skall i de nu angivna situationerna förfarandet enligt artikel 23 tillämpas. Den period av två år som anges i artikel 23.3 skall dock minskas till ett år.

Enligt *punkt 2* behöver det förfarande som anges i punkt 1 inte följas om en konventionsstat eller en av de Europeiska gemenskaperna redan har tillträtt den multilaterala konventionen. Detsamma gäller om konventionens ändamål är att revidera en konvention som staten i fråga redan är ansluten till eller om det är en konvention som har ingåtts inom ramen för fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna.

Artikel 25

Enligt denna artikel får en konventionsstat som anser att den harmonisering som uppnås genom Romkonventionen äventyras av överenskommelser som inte omfattas av artikel 24.1 begära att generalsekreteraren för rådet inleder överläggningar mellan signatärstaterna.

Artikel 26

Enligt denna artikel får varje konventionsstat begära revision av konventionen. I så fall skall en konferens sammankallas av rådets ordförande.

Artiklarna 27–33

Artikel 27 har upphört att gälla enligt den tilläggskonvention som reglerar Spaniens och Portugals tillträde. Artiklarna 28 och 29 behandlar frågor om undertecknande, ratifikation och ikraftträdande. I artikel 30 anges konventionens giltighetstid. Artikel 31 behandlar frågor om vissa underrättelser till medlemsstaterna genom generalsekreteraren. Artikel 32 innehåller en bestämmelse om att de protokoll som bifogats konventionen skall vara en integrerad del av konventionen. Artikel 33 anger bl.a. att de olika språkversionerna skall ha samma giltighet.

9.2 Första tilläggsprotokollet

Artikel 1

I denna artikel anges tillämpningsområdet för EG-domstolens tolkningsrätt. Enligt bestämmelsen har EG-domstolen tolkningsrätt beträffande

- a) Romkonventionen
- b) konventioner om anslutning till Romkonventionen som slutits med nya medlemsstater
- c) protokollet i fråga.

I denna artikel anges under vilka villkor en tolkningsfråga får överlämnas till EG-domstolen. Tolkningsfrågan måste ha uppkommit i ett mål som är anhängigt vid en av de domstolar som har rätt att överlämna tolkningsfrågor till EG-domstolen. Det måste vara fråga om tolkning av en bestämmelse i Romkonventionen, i någon av tillträdeskonventionerna eller i första tilläggsprotokollet, jfr artikel 1. En nationell domstol får överlämna en tolkningsfråga till EG-domstolen endast om domstolen finner att ett förhandsavgörande av EG-domstolen är nödvändigt för att domstolen skall kunna döma i saken. Domstolen har rätt men inte skyldighet att beakta parternas synpunkter när en fråga om överlämnande avgörs.

I artikeln anges vilka nationella domstolar som har rätt att överlämna tolkningsfrågor till EG-domstolen. Det är dels domstolar i sista instans enligt en uttömmande uppräkningslista (punkt a), dels domstolar i konventionsstaterna när de dömer som överinstans (punkt b).

Artikel 3

Enligt *punkt 1* i denna artikel får myndigheter som anges i punkten 3 begära att EG-domstolen ger ett utslag i en fråga som gäller tolkningen av Romkonventionen, tillträdeskonventionerna eller protokollet. En sådan begäran får dock göras endast om domstolarna i den stat där den myndighet som framställer begäran finns har träffat avgöranden som strider antingen mot EG-domstolens tolkning eller mot ett avgörande av en av de domstolar i en annan medlemsstat som räknas upp i artikel 2. Det skall vara fråga om avgöranden som har vunnit laga kraft.

Enligt *punkt 2* skall EG-domstolens tolkning i anledning av en begäran enligt punkt 1 inte påverka de avgöranden som aktualiserade tolkningsfrågan.

I *punkt 3* anges vilka myndigheter som har rätt att framställa begäran om ett tolkningsutlåtande från EG-domstolen enligt punkten 1. Konventionsstaterna kan utse särskilda myndigheter för det ändamålet.

Enligt *punkt 4* skall medlemsstaterna samt kommissionen och rådet underrättas om att en begäran om tolkning har framställts. De har rätt att inom två månader från underrättelsen inkomma med inlagor eller skriftliga synpunkter till domstolen.

Enligt *punkt 5* är förfarandet avgiftsfritt. Ingen part har rätt till ersättning för sina kostnader.

Artikel 4

I denna artikel anges vilka regler som skall gälla för förfarandet inför EG-domstolen.

I dessa artiklar finns bestämmelser om ratifikation, ikraftträdande, protokollets giltighetstid m.m.

9.3 Andra tilläggsprotokollet

Avsikten med det andra tilläggsprotokollet var att EG-domstolen skulle vara behörig att avge tolkningsbesked även innan Romkonventionen trätt i kraft med avseende på alla medlemsstater i Europeiska ekonomiska gemenskapen. Eftersom konventionen har trätt i kraft med avseende på alla dessa stater men inte protokollet (se avsnitt 3) fick protokollet aldrig denna funktion.

Artikel 1

Enligt denna artikel ges EG-domstolen den rätt att avge tolkningsbesked som den fått enligt det första tilläggsprotokollet. Vidare anges vissa regler för förfarandet inför domstolen.

Artiklarna 2–4

Dessa artiklar innehåller bestämmelser om ratifikation och ikraftträdande m.m.

CONVENTION ON THE LAW
APPLICABLE TO CONTRACTUAL
OBLIGATIONS

CONVENTION SUR LA LOI
APPLICABLE AUX OBLIGA-
TIONS CONTRACTUELLES

Prop. 1997/98:14
Bilaga 1

opened for signature in Rome on
19 June 1980 (80/934/EEC)

ouverte à la signature à Rome le
19 juin 1980 (80/934/CEE)

PREAMBLE
THE HIGH CONTRACTING
PARTIES to the Treaty establis-
hing the European Economic
Community,

PRÉAMBULE
LES HAUTES PARTIES CON-
TRACTANTES au traité instituant
la Communauté économique
européenne,

ANXIOUS to continue in the
field of private international law
the work of unification of law
which has already been done
within the Community, in
particular in the field of
jurisdiction and enforcement of
judgments,

SOUCIEUSES de poursuivre,
dans le domaine du droit interna-
tional privé, l'oeuvre
d'unification juridique déjà
entreprise dans la Communauté,
notamment en matière de
compétence judiciaire et
d'exécution des jugements,

WISHING to establish uniform
rules concerning the law applica-
ble to contractual obligations,

DÉSIRANT établir des règles uni-
formes concernant la loi appli-
cable aux obligations contractuel-
les,

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

SONT CONVENUES DES DIS-
POSITIONS QUI SUIVENT:

TITLE I

TITRE PREMIER

SCOPE OF THE CONVENTION

CHAMP D'APPLICATION

Article 1

Article premier

Scope of the Convention

Champ d'application

1. The rules of this Convention
shall apply to contractual obliga-
tions in any situation involving a
choice between the laws of
different countries.

1. Les dispositions de la présente
convention sont applicables, dans
les situations comportant un
conflit de lois, aux obligations
contractuelles.

2. They shall not apply to:

2. Elles ne s'appliquent pas:

a) questions involving the status

a) à l'état et à la capacité des

Prop. 1997/98:14
Bilaga 1

KONVENTION
OM TILLÄMPLIG LAG FÖR
AVTALSFÖRPLIKTELSE

Prop. 1997/98:14
Bilaga 1

öppnad för undertecknande i Rom
den 19 juni 1980 (80/934/EEG)

INGRESS
DE HÖGA FÖRDRAGSSLUT-
ANDE PARTERNA i Fördraget
om upprättandet av Europeiska
ekonomiska gemenskapen,

SOM ÄR ANGELÄGNA om att
på den internationella privaträt-
tens område fullfölja det laghar-
moniseringsarbete som redan har
påbörjats inom gemenskapen,
särskilt när det gäller domstols
behörighet och verkställighet av
domar,

SOM ÖNSKAR skapa enhetliga
regler om tillämplig lag för
avtalsförpliktelser,

HAR KOMMIT ÖVERENS OM
FÖLJANDE.

AVDELNING 1

KONVENTIONENS TILLÄMP-
NINGSSOMRÅDE

Artikel 1

**Konventionens
tillämpningsområde**

1. Bestämmelserna i denna kon-
vention skall tillämpas på avtals-
förpliktelser i de fall då ett val
skall göras mellan lagarna i olika
länder.

2. De tillämpas inte på

a) frågor som rör fysiska

or legal capacity of natural persons, without prejudice to Article 11;

personnes physiques, sous réserve de l'article 11;

(b) contractual obligations relating to:

b) aux obligations contractuelles concernant:

– wills and succession,

– les testaments et successions,

– rights in property arising out of a matrimonial relationship,

– les régimes matrimoniaux,

– rights and duties arising out of a family relationship, parentage, marriage or affinity, including maintenance obligations in respect of children who are not legitimate;

– les droits et devoirs découlant des relations de famille, de parenté, de mariage ou d'alliance, y compris les obligations alimentaires envers les enfants non légitimes;

c) obligations arising under bills of exchange, cheques and promissory notes and other negotiable instruments to the extent that the obligations under such other negotiable instruments arise out of their negotiable character;

c) aux obligations nées de lettres de change, chèques, billets à ordre ainsi que d'autres instruments négociables, dans la mesure où les obligations nées de ces autres instruments dérivent de leur caractère négociable;

d) arbitration agreements and agreements on the choice of court;

d) aux conventions d'arbitrage et d'élection de for;

e) questions governed by the law of companies and other bodies corporate or unincorporate such as the creation, by registration or otherwise, legal capacity, internal organization or winding up of companies and other bodies corporate or unincorporate and the personal liability of officers and members as such for the obligations of the company or body;

e) aux questions relevant du droit des sociétés, associations et personnes morales, telles que la constitution, la capacité juridique, le fonctionnement interne et la dissolution des sociétés, associations et personnes morales, ainsi que la responsabilité personnelle légale des associés et des organes pour les dettes de la société, association ou personne morale;

f) the question whether an agent is able to bind a principal, or an organ to bind a company or body

f) à la question de savoir si un intermédiaire peut engager envers les tiers la personne pour le

corporate or unincorporate, to a third party;
compte de laquelle il prétend agir
ou si un organe d'une société,

Prop. 1997/98:14
Bilaga 1

personers rättsliga status, rättskapacitet eller rättshandlingsförmåga, om inte annat följer av artikel 11,

b) avtalsförpliktelser som rör

– arv och testamente,

– makars förmögenhetsförhållanden,

– rättigheter och förpliktelser som har sin grund i familjeförhållanden, släktskap, äktenskap eller svågerskap, inklusive underhållsskyldighet mot barn födda utom äktenskap,

c) förpliktelser som följer av växlar, checkar, löpande skuldebrev och andra negotiabla värdepapper, i den utsträckning som förpliktelserna enligt sådana andra värdepapper följer av deras negotiabla karaktär,

d) skiljedomsavtal och avtal om val av domstol,

e) frågor som omfattas av reglerna om bolag, föreningar och andra juridiska personer, såsom frågor om deras upprättande genom registrering eller på annat sätt, deras rättskapacitet, interna organisation eller upplösning samt om personligt ansvar för delägare eller medlemmar och organ i denna egenskap för bolagets, föreningens eller den juridiska personens förpliktelser,

f) frågan om en mellanman kan binda sin huvudman i förhållande till tredje man, eller om ett organ för ett bolag, en förening eller en annan juridisk person kan binda

d'une association ou d'une personne morale peut engager envers les tiers cette société, association ou personne morale;

g) the constitution of trusts and the relationship between settlors, trustees and beneficiaries;

g) à la constitution des trusts, aux relations qu'ils créent entre les constituants, les trustees et les bénéficiaires;

h) evidence and procedure, without prejudice to Article 14.

h) à la preuve et à la procédure, sous réserve de l'article 14.

3. The rules of this Convention do not apply to contracts of insurance which cover risks situated in the territories of the Member States of the European Economic Community. In order to determine whether a risk is situated in these territories the court shall apply its internal law.

3. Les dispositions de la présente convention ne s'appliquent pas aux contrats d'assurance qui couvrent des risques situés dans les territoires des États membres de la Communauté économique européenne. Pour déterminer si un risque est situé dans ces territoires, le juge applique sa loi interne.

4. The preceding paragraph does not apply to contracts of reinsurance.

4. Le paragraphe précédent ne concerne pas les contrats de réassurance.

Article 2

Article 2

Application of law of non-contracting States

Caractère universel

Any law specified by this Convention shall be applied whether or not it is the law of a Contracting State.

La loi désignée par la présente convention s'applique même si cette loi est celle d'un État non contractant.

TITLE II

TITRE II

UNIFORM RULES

RÈGLES UNIFORMES

Article 3

Article 3

Freedom of choice

Liberté de choix

1. A contract shall be governed by the law chosen by the parties. The

1. Le contrat est régi par la loi choisie par les parties. Ce choix

choice must be expressed or

doit être exprès ou résulter de

Prop. 1997/98:14
Bilaga 1

bolaget, föreningen eller den juridiska personen i förhållande till tredje man,

g) bildande av "truster" och förhållandet mellan instiftare, "trustees" och förmånstagare,

h) bevisfrågor och processuella frågor, om inte annat följer av artikel 14.

3. Reglerna i denna konvention tillämpas inte på försäkringsavtal som täcker risker belägna inom Europeiska ekonomiska gemenskapens medlemsstaters territorium. För att avgöra om en risk är belägen inom dessa områden skall domstolen tillämpa inhemsk rätt.

4. Punkt 3 tillämpas inte på återförsäkringsavtal.

Artikel 2

Tillämpning av lagen i en icke fördragsslutande stat

Den lag som anvisas i denna konvention skall tillämpas även om det är lagen i en icke fördragsslutande stat.

AVDELNING II

ENHETLIGA REGLER

Artikel 3

Lagval genom avtal

1. På ett avtal tillämpas den lag som parterna har valt. Lagvalet

måste vara uttryckligt eller med

Prop. 1997/98:14
Bilaga 1

demonstrated with reasonable certainty by the terms of the contract or the circumstances of the case. By their choice the parties can select the law applicable to the whole or a part only of the contract.

2. The parties may at any time agree to subject the contract to a law other than that which previously governed it, whether as a result of an earlier choice under this Article or of other provisions of this Convention. Any variation by the parties of the law to be applied made after the conclusion of the contract shall not prejudice its formal validity under Article 9 or adversely affect the rights of third parties.

3. The fact that the parties have chosen a foreign law, whether or not accompanied by the choice of a foreign tribunal, shall not, where all the other elements relevant to the situation at the time of the choice are connected with one country only, prejudice the application of rules of the law of that country which cannot be derogated from by contract, hereinafter called 'mandatory rules'.

4. The existence and validity of the consent of the parties as to the choice of the applicable law shall be determined in accordance with the provisions of Articles 8, 9 and 11.

façon certaine des dispositions du contrat ou des circonstances de la cause. Par ce choix, les parties peuvent désigner la loi applicable à la totalité ou à une partie seulement de leur contrat.

2. Les parties peuvent convenir, à tout moment, de faire régir le contrat par une loi autre que celle qui le régissait auparavant soit en vertu d'un choix antérieur selon le présent article, soit en vertu d'autres dispositions de la présente convention. Toute modification quant à la détermination de la loi applicable, intervenue postérieurement à la conclusion du contrat, n'affecte pas la validité formelle du contrat au sens de l'article 9 et ne porte pas atteinte aux droits des tiers.

3. Le choix par les parties d'une loi étrangère, assorti ou non de celui d'un tribunal étranger, ne peut, lorsque tous les autres éléments de la situation sont localisés au moment de ce choix dans un seul pays, porter atteinte aux dispositions auxquelles la loi de ce pays ne permet pas de déroger par contrat, ci-après dénommées «dispositions impératives».

4. L'existence et la validité du consentement des parties quant au choix de la loi applicable sont régies par les dispositions établies aux articles 8, 9 et 11.

rimlig säkerhet framgå av avtalsvillkoren eller av övriga omständigheter. Genom sitt val kan parterna ange tillämplig lag för hela avtalet eller för endast en del av det.

2. Parterna kan när som helst komma överens om att en annan lag skall vara tillämplig på avtalet än den lag som tidigare gällde för det antingen till följd av ett tidigare val enligt denna artikel eller till följd av andra bestämmelser i denna konvention. En ändring i valet av tillämplig lag som görs av parterna efter avtalsslutet påverkar inte avtalets giltighet till formen enligt artikel 9. Det försämrar inte heller tredje mans rättigheter.

3. Den omständigheten att parterna har valt en utländsk lag skall, oavsett om de också har avtalat om behörighet för en utländsk domstol eller inte, när alla andra omständigheter av betydelse vid tidpunkten för valet har anknytning till ett enda land, inte hindra tillämpningen av sådana regler i det landet som inte kan avtalas bort, härefter benämnda "tvingande regler".

4. Frågor om förekomsten och giltigheten av parternas samtycke till att en viss lag skall vara tillämplig avgörs enligt bestämmelserna i artiklarna 8, 9 och 11.

Applicable law in the absence of choice

1. To the extent that the law applicable to the contract has not been chosen in accordance with Article 3, the contract shall be governed by the law of the country with which it is most closely connected. Nevertheless, a severable part of the contract which has a closer connection with another country may by way of exception be governed by the law of that other country.

2. Subject to the provisions of paragraph 5 of this Article, it shall be presumed that the contract is most closely connected with the country where the party who is to effect the performance which is characteristic of the contract has, at the time of conclusion of the contract, his habitual residence, or, in the case of a body corporate or unincorporate, its central administration. However, if the contract is entered into in the course of that party's trade or profession, that country shall be the country in which the principal place of business is situated or, where under the terms of the contract the performance is to be effected through a place of business other than the principal place of business, the country in which that other place of business is situated.

3. Notwithstanding the provisions of paragraph 2 of this Article, to the extent that the subject matter

Loi applicable à défaut de choix

1. Dans la mesure où la loi applicable au contrat n'a pas été choisie conformément aux dispositions de l'article 3, le contrat est régi par la loi du pays avec lequel il présente les liens les plus étroits. Toutefois, si une partie du contrat est séparable du reste du contrat et présente un lien plus étroit avec un autre pays, il pourra être fait application, à titre exceptionnel, à cette partie du contrat de la loi de cet autre pays.

2. Sous réserve du paragraphe 5, il est présumé que le contrat présente les liens les plus étroits avec le pays où la partie qui doit fournir la prestation caractéristique a, au moment de la conclusion du contrat, sa résidence habituelle ou, s'il s'agit d'une société, association ou personne morale, son administration centrale. Toutefois, si le contrat est conclu dans l'exercice de l'activité professionnelle de cette partie, ce pays est celui où est situé son principal établissement ou, si, selon le contrat, la prestation doit être fournie par un établissement autre que l'établissement principal, celui où est situé cet autre établissement.

3. Nonobstant les dispositions du paragraphe 2, dans la mesure où le contrat a pour objet un droit

of the contract is a right in
immovable property or a right to
use immovable property it shall
be

r el immobilier ou un droit
d'utilisation d'un immeuble, il est
pr esum e que le contrat pr esente
les

Prop. 1997/98:14
Bilaga 1

Tillämplig lag i avsaknad av parternas lagval

1. I den utsträckning tillämplig lag för avtalet inte har valts i enlighet med artikel 3 skall avtalet vara underkastat lagen i det land som det har närmast anknytning till. Om en del av avtalet kan skiljas från resten av avtalet och denna del har närmare anknytning till ett annat land, kan dock lagen i det landet undantagsvis tillämpas på denna del.

2. Med förbehåll för vad som föreskrivs i punkt 5 skall det antas att avtalet har närmast anknytning till det land där den part som skall utföra den prestation som är karaktäristisk för avtalet har sin vanliga vistelseort vid avtalsslutet eller, om det gäller ett bolag, en förening eller en annan juridisk person, sin centrala förvaltning. Om avtalet ingås som ett led i denna parts affärsverksamhet eller yrkesverksamhet, skall detta land dock vara det land där det huvudsakliga verksamhetsstället är beläget eller, om enligt avtalet prestationen skall fullgöras från ett annat verksamhetsställe, det land där det andra verksamhetsstället är beläget.

3. Oavsett bestämmelserna i punkt 2 skall det, i den mån avtalet gäller en sakrätt i fast egendom eller en nyttjanderätt till fast egendom, antas att avtalet

har närmast anknytning till det
land

Prop. 1997/98:14
Bilaga 1

presumed that the contract is most closely connected with the country where the immovable property is situated.

4. A contract for the carriage of goods shall not be subject to the presumption in paragraph 2. In such a contract if the country in which, at the time the contract is concluded, the carrier has his principal place of business is also the country in which the place of loading or the place of discharge or the principal place of business of the consignor is situated, it shall be presumed that the contract is most closely connected with that country. In applying this paragraph single voyage charterparties and other contracts the main purpose of which is the carriage of goods shall be treated as contracts for the carriage of goods.

5. Paragraph 2 shall not apply if the characteristic performance cannot be determined, and the presumptions in paragraphs 2, 3 and 4 shall be disregarded if it appears from the circumstances as a whole that the contract is more closely connected with another country.

Article 5

Certain consumer contracts

1. This Article applies to a contract the object of which is the supply of goods or services to a person ('the consumer') for a purpose which can be regarded as being outside his trade or pro

liens les plus étroits avec le pays où est situé l'immeuble.

4. Le contrat de transport de marchandises n'est pas soumis à la présomption du paragraphe 2. Dans ce contrat, si le pays dans lequel le transporteur a son établissement principal au moment de la conclusion du contrat est aussi celui dans lequel est situé le lieu de chargement ou de déchargement ou l'établissement principal de l'expéditeur, il est présumé que le contrat a les liens les plus étroits avec ce pays. Pour l'application du présent paragraphe, sont considérés comme contrats de transport de marchandises les contrats d'affrètement pour un seul voyage ou d'autres contrats lorsqu'ils ont principalement pour objet de réaliser un transport de marchandises.

5. L'application du paragraphe 2 est écartée lorsque la prestation caractéristique ne peut être déterminée. Les présomptions des paragraphes 2, 3 et 4 sont écartées lorsqu'il résulte de l'ensemble des circonstances que le contrat présente des liens plus étroits avec un autre pays.

Article 5

Contrats conclus par les consommateurs

1. Le présent article s'applique aux contrats ayant pour objet la fourniture d'objets mobiliers corporels ou de services à une personne, le consommateur, pour un usage pouvant être considéré

där den fasta egendomen är belägen.

Prop. 1997/98:14
Bilaga 1

4. För avtal om godstransport gäller inte antagandet i punkt 2. Sådana avtal skall antas ha närmast anknytning till det land där transportören vid den tidpunkt då avtalet ingicks hade sitt huvudsakliga verksamhetsställe, om det landet också är det land där platsen för lastning eller lossning finns eller där avsändaren har sitt huvudsakliga verksamhetsställe. Vid tillämpning av denna punkt skall certepartier för en enstaka resa och andra avtal vilkas huvudsyfte är transport av gods anses som avtal om godstransport.

5. Punkt 2 skall inte tillämpas om det inte kan avgöras vilken den karaktäristiska prestationen är. Antagandena i punkterna 2–4 skall inte gälla, om det framgår av de samlade omständigheterna att avtalet har närmare anknytning till ett annat land.

Artikel 5

Konsumentavtal

1. Denna artikel är tillämplig på avtal om leverans av varor eller utförande av tjänster åt en person (konsumenten) för ändamål som kan anses ligga utanför hans affärsverksamhet eller yrkesverk-

fession, or a contract for the provision of credit for that object.

comme étranger à son activité professionnelle, ainsi qu'aux contrats destinés au financement d'une telle fourniture.

2. Notwithstanding the provisions of Article 3, a choice of law made by the parties shall not have the result of depriving the consumer of the protection afforded to him by the mandatory rules of the law of the country in which he has his habitual residence:

2. Nonobstant les dispositions de l'article 3, le choix par les parties de la loi applicable ne peut avoir pour résultat de priver le consommateur de la protection que lui assurent les dispositions impératives de la loi du pays dans lequel il a sa résidence habituelle:

– if in that country the conclusion of the contract was preceded by a specific invitation addressed to him or by advertising, and he had taken in that country all the steps necessary on his part for the conclusion of the contract, or

– si la conclusion du contrat a été précédée dans ce pays d'une proposition spécialement faite ou d'une publicité, et si le consommateur a accompli dans ce pays les actes nécessaires à la conclusion du contrat, ou

– if the other party or his agent received the consumer's order in that country, or

– si le cocontractant du consommateur ou son représentant a reçu la commande du consommateur dans ce pays, ou

– if the contract is for the sale of goods and the consumer travelled from that country to another country and there gave his order, provided that the consumer's journey was arranged by the seller for the purpose of inducing the consumer to buy.

– si le contrat est une vente de marchandises et que le consommateur se soit rendu de ce pays dans un pays étranger et y ait passé la commande, à la condition que le voyage ait été organisé par le vendeur dans le but d'inciter le consommateur à conclure une vente.

3. Notwithstanding the provisions of Article 4, a contract to which this Article applies shall, in the absence of choice in accordance with Article 3, be governed by the law of the country in which the consumer has his habitual residence if it is entered into in the circumstances described in paragraph 2 of this Article.

3. Nonobstant les dispositions de l'article 4 et à défaut de choix exercé conformément à l'article 3, ces contrats sont régis par la loi du pays dans lequel le consommateur a sa résidence habituelle, s'ils sont intervenus dans les circonstances décrites au paragraphe 2 du présent article.

samhet och på avtal om kredit för sådana prestationer.

Prop. 1997/98:14
Bilaga 1

2. Oavsett bestämmelserna i artikel 3 skall parternas val av tillämplig lag inte medföra att konsumenten berövas det skydd som tillförsäkras honom enligt tvingande regler i lagen i det land där han har sin vanliga vistelseort,

– om avtalet föregicks av ett särskilt anbud riktat till konsumenten i det landet eller av annonsering där och konsumenten där vidtog de för avtalets ingående nödvändiga åtgärderna, eller

– om den andra parten eller dennes representant mottog konsumentens beställning i det landet, eller

– om avtalet avser försäljning av varor och konsumenten reste från det landet till ett annat land och gjorde sin beställning där, förutsatt att konsumentens resa arrangerades av säljaren i syfte att förmå konsumenten att köpa.

3. Oavsett bestämmelserna i artikel 4 skall avtal som den här artikeln är tillämplig på, i avsaknad av lagval enligt artikel 3, vara underkastade lagen i det land där konsumenten har sin vanliga vistelseort, om de ingås under de omständigheter som anges i punkt 2.

4. This Article shall not apply to: 4. Le présent article ne s'applique pas:

(a) a contract of carriage;

a) au contrat de transport;

(b) a contract for the supply of services where the services are to be supplied to the consumer exclusively in a country other than that in which he has his habitual residence.

b) au contrat de fourniture de services lorsque les services dus au consommateur doivent être fournis exclusivement dans un pays autre que celui dans lequel il a sa résidence habituelle.

5. Notwithstanding the provisions of paragraph 4, this Article shall apply to a contract which, for an inclusive price, provides for a combination of travel and accommodation.

5. Nonobstant les dispositions du paragraphe 4, le présent article s'applique au contrat offrant pour un prix global des prestations combinées de transport et de logement.

Article 6

Article 6

Individual employment contracts

Contrat individuel de travail

1. Notwithstanding the provisions of Article 3, in a contract of employment a choice of law made by the parties shall not have the result of depriving the employee of the protection afforded to him by the mandatory rules of the law which would be applicable under paragraph 2 in the absence of choice.

1. Nonobstant les dispositions de l'article 3, dans le contrat de travail, le choix par les parties de la loi applicable ne peut avoir pour résultat de priver le travailleur de la protection qui lui assurent les dispositions impératives de la loi qui serait applicable, à défaut de choix, en vertu du paragraphe 2 du présent article.

2. Notwithstanding the provisions of Article 4, a contract of employment shall, in the absence of choice in accordance with Article 3, be governed:

2. Nonobstant les dispositions de l'article 4 et à défaut de choix exercé conformément à l'article 3, le contrat de travail est régi:

(a) by the law of the country in which the employee habitually carries out his work in performance of the contract, even if he is temporarily employed in another country; or

a) par la loi du pays où le travailleur, en exécution du contrat, accomplit habituellement son travail, même s'il est détaché à titre temporaire dans un autre pays, ou

(b) if the employee does not

b) si le travailleur n'accomplit
pas

Prop. 1997/98:14
Bilaga 1

4. Denna artikel skall inte tillämpas på

a) transportavtal,

b) avtal om utförande av tjänster, om tjänsterna skall utföras uteslutande i ett annat land än det där konsumenten har sin vanliga vistelseort.

5. Oavsett bestämmelserna i punkt 4 tillämpas denna artikel på avtal om en kombination av resa och inkvartering för ett gemensamt pris.

Artikel 6

Individuella anställningsavtal

1. Oavsett bestämmelserna i artikel 3 skall parternas val av tillämplig lag i ett anställningsavtal inte medföra att den anställde berövas det skydd som tillförsäkras honom enligt tvingande regler i den lag som enligt punkt 2 skulle tillämpas om inget lagval gjorts.

2. Oavsett bestämmelserna i artikel 4 skall ett anställningsavtal i avsaknad av lagval enligt artikel 3 vara underkastat

a) lagen i det land där den anställde vid fullgörande av avtalet vanligtvis utför sitt arbete, även om han tillfälligt är sysselsatt i ett annat land, eller

b) om den anställde inte vanligtvis

habitually carry out his work in any one country, by the law of the country in which the place of business through which he was engaged is situated;

unless it appears from the circumstances as a whole that the contract is more closely connected with another country, in which case the contract shall be governed by the law of that country.

Article 7

Mandatory rules

1. When applying under this Convention the law of a country, effect may be given to the mandatory rules of the law of another country with which the situation has a close connection, if and in so far as, under the law of the latter country, those rules must be applied whatever the law applicable to the contract. In considering whether to give effect to these mandatory rules, regard shall be had to their nature and purpose and to the consequences of their application or non-application.

2. Nothing in this Convention shall restrict the application of the rules of the law of the forum in a situation where they are mandatory irrespective of the law otherwise applicable to the contract.

habituellement son travail dans un même pays, par la loi du pays où se trouve l'établissement qui a embauché le travailleur,

à moins qu'il ne résulte de l'ensemble des circonstances que le contrat de travail présente des liens plus étroits avec un autre pays, auquel cas la loi de cet autre pays est applicable.

Article 7

Lois de police

1. Lors de l'application, en vertu de la présente convention, de la loi d'un pays déterminé, il pourra être donné effet aux dispositions impératives de la loi d'un autre pays avec lequel la situation présente un lien étroit, si et dans la mesure où, selon le droit de ce dernier pays, ces dispositions sont applicables quelle que soit la loi régissant le contrat. Pour décider si effet doit être donné à ces dispositions impératives, il sera tenu compte de leur nature et de leur objet ainsi que des conséquences qui découleraient de leur application ou de leur non-application.

2. Les dispositions de la présente convention ne pourront porter atteinte à l'application des règles de la loi du pays du juge qui régissent impérativement la situation quelle que soit la loi applicable au contrat.

utför sitt arbete i ett och samma land, lagen i det land där det verksamhetsställe genom vilket han anställdes är beläget,

om det inte av de samlade omständigheterna framgår att avtalet har närmare anknytning till ett annat land, i vilket fall avtalet skall vara underkastat lagen i det landet.

Artikel 7

Internationellt tvingande regler

1. När lagen i ett visst land tillämpas enligt denna konvention kan tvingande bestämmelser i lagen i ett annat land till vilket situationen har nära anknytning tillerkännas verkan, om och i den utsträckning som enligt lagen i det senare landet dessa regler skall tillämpas oavsett vilken lag som är tillämplig på avtalet. Vid bedömningen av om sådana tvingande regler skall tillerkännas verkan skall hänsyn tas till deras art och syfte liksom till följderna av att de tillämpas eller inte tillämpas.

2. Denna konvention skall inte begränsa tillämpningen av regler i domstolslandets lag när de är tvingande oavsett vilken lag som i övrigt skall tillämpas på avtalet.

Material validity

1. The existence and validity of a contract, or of any term of a contract, shall be determined by the law which would govern it under this Convention if the contract or term were valid.

2. Nevertheless a party may rely upon the law of the country in which he has his habitual residence to establish that he did not consent if it appears from the circumstances that it would not be reasonable to determine the effect of his conduct in accordance with the law specified in the preceding paragraph.

Formal validity

1. A contract concluded between persons who are in the same country is formally valid if it satisfies the formal requirements of the law which governs it under this Convention or of the law of the country where it is concluded.

2. A contract concluded between persons who are in different countries is formally valid if it satisfies the formal requirements of the law which governs it under this Convention or of the law of one of those countries.

3. Where a contract is concluded by an agent, the country in which the agent acts is the relevant country for the purposes of para

Consentement et validité au fond

1. L'existence et la validité du contrat ou d'une disposition de celui-ci sont soumises à la loi qui serait applicable en vertu de la présente convention si le contrat ou la disposition étaient valables.

2. Toutefois, pour établir qu'elle n'a pas consenti, une partie peut se référer à la loi du pays dans lequel elle a sa résidence habituelle s'il résulte des circonstances qu'il ne serait pas raisonnable de déterminer l'effet du comportement de cette partie d'après la loi prévue au paragraphe précédent.

Forme

1. Un contrat conclu entre des personnes qui se trouvent dans un même pays est valable quant à la forme s'il satisfait aux conditions de forme de la loi qui le régit au fond en vertu de la présente convention ou de la loi du pays dans lequel il a été conclu.

2. Un contrat conclu entre des personnes qui se trouvent dans des pays différents est valable quant à la forme s'il satisfait aux conditions de forme de la loi qui le régit au fond en vertu de la présente convention ou de la loi de l'un de ces pays.

3. Lorsque le contrat est conclu par un représentant, le pays où le représentant se trouve au moment où il agit est celui qui doit être

Materiell giltighet

1. Förekomsten och giltigheten av ett avtal eller en bestämmelse i ett avtal skall avgöras enligt den lag som skulle tillämpas enligt denna konvention, om avtalet eller bestämmelsen var giltig.

2. En part kan dock åberopa lagen i det land där han har sin vanliga vistelseort för att få fastställt att han inte har samtyckt till avtalet eller avtalsbestämmelsen, om det framgår av omständigheterna att det inte skulle vara rimligt att avgöra verkan av hans uppträdande enligt den lag som anges i föregående punkt.

Artikel 9

Giltighet till formen

1. Ett avtal som ingås mellan personer som befinner sig i samma land är giltigt till formen, om det uppfyller formkraven i den lag som gäller för avtalet enligt denna konvention eller i lagen i det land där avtalet ingås.

2. Ett avtal som ingås mellan personer som befinner sig i olika länder är giltigt till formen, om det uppfyller formkraven i den lag som gäller för avtalet enligt denna konvention eller i lagen i något av dessa länder.

3. När ett avtal ingås av en representant är det land där representanten handlar det relevanta landet vid tillämpningen av punkterna 1

graphs 1 and 2.

pris en considération pour l'application des paragraphes 1 et 2.

Prop. 1997/98:14
Bilaga 1

4. An act intended to have legal effect relating to an existing or contemplated contract is formally valid if it satisfies the formal requirements of the law which under this Convention governs or would govern the contract or of the law of the country where the act was done.

4. Un acte juridique unilatéral relatif à un contrat conclu ou à conclure est valable quant à la forme s'il satisfait aux conditions de forme de la loi qui régit ou régirait au fond le contrat en vertu de la présente convention ou de la loi du pays dans lequel cet acte est intervenu.

5. The provisions of the preceding paragraphs shall not apply to a contract to which Article 5 applies, concluded in the circumstances described in paragraph 2 of Article 5. The formal validity of such a contract is governed by the law of the country in which the consumer has his habitual residence.

5. Les dispositions des paragraphes précédents ne s'appliquent pas aux contrats qui entrent dans le champ d'application de l'article 5 conclus dans les circonstances qui y sont décrites au paragraphe 2. La forme de ces contrats est régie par la loi du pays dans lequel le consommateur a sa résidence habituelle.

6. Notwithstanding paragraphs 1 to 4 of this Article, a contract the subject matter of which is a right in immovable property or a right to use immovable property shall be subject to the mandatory requirements of form of the law of the country where the property is situated if by that law those requirements are imposed irrespective of the country where the contract is concluded and irrespective of the law governing the contract.

6. Nonobstant les dispositions des quatre premiers paragraphes du présent article, tout contrat ayant pour objet un droit réel immobilier ou un droit d'utilisation d'un immeuble est soumis aux règles de forme impératives de la loi du pays où l'immeuble est situé, pour autant que selon cette loi elles s'appliquent indépendamment du lieu de conclusion du contrat et de la loi le régissant au fond.

Article 10

Article 10

Scope of the applicable law

Domaine de la loi du contrat

1. The law applicable to a contract by virtue of Articles 3 to 6 and 12 of this Convention shall govern in particular:

1. La loi applicable au contrat en vertu des articles 3 à 6 et de l'article 12 de la présente convention régit notamment:

och 2.

4. En ensidig rättshandling som avser ett existerande eller ett framtida avtal är giltig till formen, om den uppfyller formkraven i den lag som enligt denna konvention gäller för eller skulle gälla för avtalet eller lagen i det land där rättshandlingen företogs.

5. Bestämmelserna i de föregående punkterna skall inte tillämpas på avtal som omfattas av artikel 5 och som har ingåtts under de omständigheter som anges i artikel 5.2. Giltigheten till formen av sådana avtal avgörs enligt lagen i det land där konsumenten har sin vanliga vistelseort.

6. Oavsett punkterna 1–4 i denna artikel skall ett avtal som avser sakrätt i fast egendom eller nyttjanderätt till fast egendom vara underkastat sådana tvingande formkrav som ställs enligt lagen i det land där egendomen är belägen, om sådana krav ställs enligt den lagen oavsett i vilket land avtalet har ingåtts och oavsett vilken lag som gäller för avtalet.

Artikel 10

Den tillämpliga lagens räckvidd

1. Den lag som är tillämplig på avtalet enligt artiklarna 3–6 och 12 i denna konvention skall

reglera särskilt

Prop. 1997/98:14
Bilaga 1

(a) interpretation;	a) son interprétation;
(b) performance;	b) l'exécution des obligations qu'il engendre;
(c) within the limits of the powers conferred on the court by its procedural law, the consequences of breach, including the assessment of damages in so far as it is governed by rules of law;	c) dans les limites des pouvoirs attribués au tribunal par sa loi de procédure, les conséquences de l'inexécution totale ou partielle de ces obligations, y compris l'évaluation du dommage dans la mesure où des règles de droit la gouvernent;
(d) the various ways of extinguishing obligations, and prescription and limitation of actions;	d) les divers modes d'extinction des obligations, ainsi que les prescriptions et déchéances fondées sur l'expiration d'un délai;
(e) the consequences of nullity of the contract.	e) les conséquences de la nullité du contrat.

2. In relation to the manner of performance and the steps to be taken in the event of defective performance regard shall be had to the law of the country in which performance takes place.

2. En ce qui concerne les modalités d'exécution et les mesures à prendre par le créancier en cas de défaut dans l'exécution on aura égard à la loi du pays où l'exécution a lieu.

Article 11

Article 11

Incapacity

Incapacité

In a contract concluded between persons who are in the same country, a natural person who would have capacity under the law of that country may invoke his incapacity resulting from another law only if the other party to the contract was aware of this incapacity at the time of the conclusion of the contract or was not aware thereof as a result of negligence.

Dans un contrat conclu entre personnes se trouvant dans un même pays, une personne physique qui serait capable selon la loi de ce pays ne peut invoquer son incapacité résultant d'une autre loi que si, au moment de la conclusion du contrat, le cocontractant a connu cette incapacité ou ne l'a ignorée qu'en raison d'une imprudence de sa part.

a) avtalets tolkning,

b) dess fullgörelse,

c) följderna vid avtalsbrott, däribland uppskattning av skada i den mån sådan uppskattning regleras av rättsregler, dock endast inom ramen för de befogenheter som tillkommer domstolen enligt dess processuella regler,

d) olika sätt att få förpliktelserna att upphöra, samt preskription och andra rättighetsförluster som följer av utgången av en frist,

e) följderna av avtalets ogiltighet.

2. När det gäller sättet för fullgörelse och åtgärder med anledning av bristande fullgörelse skall hänsyn tas till lagen i det land där fullgörelsen äger rum.

Artikel 11

Bristande rättskapacitet och bristande rättslig handlingsförmåga

När ett avtal har ingåtts mellan personer som befinner sig i samma land, kan en fysisk person som har rättskapacitet och rättshandlingsförmåga enligt lagen i det landet åberopa bristande rättskapacitet och bristande rättshandlingsförmåga enligt en annan lag, endast om den andra avtalsparten när avtalet ingicks kände till eller borde ha känt till denna brist.

Voluntary assignment

1. The mutual obligations of assignor and assignee under a voluntary assignment of a right against another person ('the debtor') shall be governed by the law which under this Convention applies to the contract between the assignor and assignee.

2. The law governing the right to which the assignment relates shall determine its assignability, the relationship between the assignee and the debtor, the conditions under which the assignment can be invoked against the debtor and any question whether the debtor's obligations have been discharged.

Article 13

Subrogation

1. Where a person ('the creditor') has a contractual claim upon another ('the debtor'), and a third person has a duty to satisfy the creditor, or has in fact satisfied the creditor in discharge of that duty, the law which governs the third person's duty to satisfy the creditor shall determine whether the third person is entitled to exercise against the debtor the rights which the creditor had against the debtor under the law governing their relationship and, if so, whether he may do so in full or only to a limited extent.

2. The same rule applies where several persons are subject to the same contractual claim and one of them has satisfied the creditor.

Cession de créance

1. Les obligations entre le cédant et le cessionnaire d'une créance sont régies par la loi qui, en vertu de la présente convention, s'applique au contrat qui les lie.

2. La loi qui régit la créance cédée détermine le caractère cessible de celle-ci, les rapports entre cessionnaire et débiteur, les conditions d'opposabilité de la cession au débiteur et le caractère libératoire de la prestation faite par le débiteur.

Article 13

Subrogation

1. Lorsqu'en vertu d'un contrat, une personne, le créancier, a des droits à l'égard d'une autre personne, le débiteur, et qu'un tiers a l'obligation de désintéresser le créancier ou encore que le tiers a désintéressé le créancier en exécution de cette obligation, la loi applicable à cette obligation du tiers détermine si celui-ci peut exercer en tout ou en partie les droits détenus par le créancier contre le débiteur selon la loi régissant leurs relations.

2. La même règle s'applique lorsque plusieurs personnes sont tenues de la même obligation contractuelle et que le créancier a

été désintéressé par l'une d'elles.

Prop. 1997/98:14
Bilaga 1

Överlåtelse av fordran

1. Överlåtarens och förvärvarens inbördes förpliktelser vid överlåtelse av en fordran skall bestämmas enligt den lag som enligt denna konvention är tillämplig på avtalet mellan överlåtaren och förvärvaren.

2. Den lag som är tillämplig på den överlåtna fordringen skall reglera dess överlåtbarhet, förhållandet mellan förvärvaren och gäldenären, de förutsättningar under vilka överlåtelsen kan göras gällande mot gäldenären och frågan om en prestation av gäldenären befriar honom från hans förpliktelser.

Artikel 13

Subrogation

1. När en person (borgenären) har en avtalsgrundad fordran mot en annan person (gäldenären) och en tredje person är skyldig att prestera till borgenären eller redan har presterat till denne till uppfyllelse av sin skyldighet, skall frågan om den tredje personen har rätt att mot gäldenären helt eller delvis utöva de rättigheter som borgenären hade mot gäldenären enligt den lag som gäller för förhållandet dem emellan avgöras enligt den lag som gäller för den tredje personens skyldighet att prestera till borgenären.

2. Samma regel gäller när flera personer har samma avtalsförpliktelse och en av dem har full-

gjort prestationen till borgenären.

Prop. 1997/98:14
Bilaga 1

Burden of proof, etc.

1. The law governing the contract under this Convention applies to the extent that it contains, in the law of contract, rules which raise presumptions of law or determine the burden of proof.

2. A contract or an act intended to have legal effect may be proved by any mode of proof recognized by the law of the forum or by any of the laws referred to in Article 9 under which that contract or act is formally valid, provided that such mode of proof can be administered by the forum.

Exclusion of renvoi

The application of the law of any country specified by this Convention means the application of the rules of law in force in that country other than its rules of private international law.

‘Ordre public’

The application of a rule of the law of any country specified by this Convention may be refused only if such application is manifestly incompatible with the public policy (‘ordre public’) of the forum.

Preuve

1. La loi régissant le contrat en vertu de la présente convention s’applique dans la mesure où, en matière d’obligations contractuelles, elle établit des présomptions légales ou répartit la charge de la preuve.

2. Les actes juridiques peuvent être prouvés par tout mode de preuve admis soit par la loi du for, soit par l’une des lois visées à l’article 9, selon laquelle l’acte est valable quant à la forme, pour autant que la preuve puisse être administrée selon ce mode devant le tribunal saisi.

Exclusion du renvoi

Lorsque la présente convention prescrit l’application de la loi d’un pays, elle entend les règles de droit en vigueur dans ce pays à l’exclusion des règles de droit international privé.

Ordre public

L’application d’une disposition de la loi désignée par la présente convention ne peut être écartée que si cette application est manifestement incompatible avec l’ordre public du for.

Bevisbördan m.m.

1. Den lag som enligt denna konvention gäller för ett avtal skall tillämpas även i den mån den för avtalsrättsliga förhållanden uppställer rättsliga presumtioner eller fördelar bevisbördan.

2. Bevisning om ett avtal eller en rättshandling får föras med varje slags bevismedel som godtas enligt lagen i domstolslandet eller enligt någon av de i artikel 9 angivna lagarna enligt vilka avtalet eller rättshandlingen har giltighet till formen, förutsatt att sådan bevisföring kan genomföras vid domstolen.

Artikel 15

Renvoi är utesluten

När konventionen föreskriver att lagen i ett visst land skall tillämpas avses gällande rättsregler i det landet, med undantag för landets internationellt privaträttsliga regler.

Artikel 16

Ordre public

Tillämpning av en regel i den lag som anvisas i denna konvention får vägras endast om en sådan tillämpning är uppenbart oförenlig med grunderna för domstolslandets rättsordning.

No retrospective effect

This Convention shall apply in a Contracting State to contracts made after the date on which this Convention has entered into force with respect to that State.

Uniform interpretation

In the interpretation and application of the preceding uniform rules, regard shall be had to their international character and to the desirability of achieving uniformity in their interpretation and application.

States with more than one legal system

1. Where a State comprises several territorial units each of which has its own rules of law in respect of contractual obligations, each territorial unit shall be considered as a country for the purposes of identifying the law applicable under this Convention.

2. A State within which different territorial units have their own rules of law in respect of contractual obligations shall not be bound to apply this Convention to conflicts solely between the laws of such units.

Application dans le temps

La convention s'applique dans un État contractant aux contrats conclus après son entrée en vigueur pour cet État.

Interprétation uniforme

Aux fins de l'interprétation et de l'application des règles uniformes qui précèdent, il sera tenu compte de leur caractère international et de l'opportunité de parvenir à l'uniformité dans la façon dont elles sont interprétées et appliquées.

Systèmes non unifiés

1. Lorsqu'un État comprend plusieurs unités territoriales dont chacune a ses propres règles en matière d'obligations contractuelles, chaque unité territoriale est considérée comme un pays aux fins de la détermination de la loi applicable selon la présente convention.

2. Un État dans lequel différentes unités territoriales ont leurs propres règles de droit en matière d'obligations contractuelles ne sera pas tenu d'appliquer la présente convention aux conflits de lois intéressant uniquement ces unités territoriales.

Tillämplighet i tiden

Denna konvention skall tillämpas i en konventionsstat på avtal som ingås efter den dag då konventionen har trätt i kraft i förhållande till den staten.

Artikel 18

Enhetlig tolkning

Vid tolkning och tillämpning av ovanstående enhetliga regler skall hänsyn tas till deras internationella karaktär och till önskemålet att det uppnås enhetlighet vid deras tolkning och tillämpning.

Artikel 19

Stater med mer än en rättsordning

1. När en stat omfattar flera territoriella enheter som var och en har sina egna rättsregler i fråga om avtalsförpliktelser skall varje sådan enhet anses som ett land vid fastställandet av den lag som skall tillämpas enligt denna konvention.

2. En stat där olika territoriella enheter har sina egna rättsregler för avtalsförpliktelser behöver inte tillämpa denna konvention vid lagkonflikter enbart mellan lagarna i sådana enheter.

Precedence of Community law

This Convention shall not affect the application of provisions which, in relation to particular matters, lay down choice of law rules relating to contractual obligations and which are or will be contained in acts of the institutions of the European Communities or in national laws harmonized in implementation of such acts.

Article 21

Relationship with other conventions

This Convention shall not prejudice the application of international conventions to which a Contracting State is, or becomes, a party.

Article 22

Reservations

1. Any Contracting State may, at the time of signature, ratification, acceptance or approval, reserve the right not to apply:

(a) the provisions of Article 7 (1);

(b) the provisions of Article 10 (1) (e).

2. [Deleted]

3. Any Contracting State may at any time withdraw a reservation

Priorité du droit communautaire

La présente convention ne préjuge pas l'application des dispositions qui, dans des matières particulières, règlent les conflits de lois en matière d'obligations contractuelles et qui sont ou seront contenues dans les actes émanant des institutions des Communautés européennes ou dans les législations nationales harmonisées en exécution de ces actes.

Article 21

Relations avec d'autres conventions

La présente convention ne porte pas atteinte à l'application des conventions internationales auxquelles un État contractant est ou sera partie.

Article 22

Réserves

1. Tout État contractant, au moment de la signature, de la ratification, de l'acceptation ou de l'approbation, pourra se réserver le droit de ne pas appliquer:

a) l'article 7 paragraphe 1;

b) l'article 10 paragraphe 1 sous e).

2. [Supprimé]

3. Tout État contractant pourra à tout moment retirer une réserve

which it has made; the reservation shall cease to have effect on the

qu'il aura faite; l'effet de la réserve cessera le premier jour du

Prop. 1997/98:14
Bilaga 1

Gemenskapsrättens företrädere

Denna konvention skall inte inverka på tillämpningen av bestämmelser som på särskilda områden fastställer lagvalsregler för avtalsförpliktelser och som ingår i eller kommer att ingå i rättsakter utfärdade av Europeiska gemenskapernas institutioner eller i nationella lagar som harmoniserats för genomförande av sådana rättsakter.

Artikel 21

Förhållandet till andra konventioner

Denna konvention skall inte inverka på tillämpningen av internationella konventioner som en konventionsstat har tillträtt eller kommer att tillträda.

Artikel 22

Reservationer

1. Varje konventionsstat får vid tidpunkten för undertecknande, ratifikation, antagande eller godkännande förbehålla sig rätten att inte tillämpa

a) artikel 7.1,

b) artikel 10.1 e.

2. [Upphävd]

3. Varje konventionsstat får när som helst återkalla en reservation som den har gjort; reservationen skall upphöra att gälla den första

first day of the third calendar month after notification of the withdrawal.

troisième mois du calendrier après la notification du retrait.

Prop. 1997/98:14
Bilaga 1

TITLE III

TITRE III

FINAL PROVISIONS

CLAUSES FINALES

Article 23

Article 23

1. If, after the date on which this Convention has entered into force for a Contracting State, that State wishes to adopt any new choice of law rule in regard to any particular category of contract within the scope of this Convention, it shall communicate its intention to the other signatory States through the Secretary-General of the Council of the European Communities.

1. Si, après la date d'entrée en vigueur de la présente convention à son égard, un État contractant désire adopter une nouvelle règle de conflit de lois pour une catégorie particulière de contrats entrant dans le champ d'application de la convention, il communique son intention aux autres États signataires par l'intermédiaire du secrétaire général du Conseil des Communautés européennes.

2. Any signatory State may, within six months from the date of the communication made to the Secretary-General, request him to arrange consultations between signatory States in order to reach agreement.

2. Dans un délai de six mois à partir de la communication faite au secrétaire général, tout État signataire peut demander à celui-ci d'organiser des consultations entre États signataires en vue d'arriver à un accord.

3. If no signatory State has requested consultations within this period or if within two years following the communication made to the Secretary-General no agreement is reached in the course of consultations, the Contracting State concerned may amend its law in the manner indicated. The measures taken by that State shall be brought to the knowledge of the other signatory States through the Secretary-General of the Council of the European Communities.

3. Si, dans ce délai, aucun État signataire n'a demandé la consultation ou si, dans les deux ans qui suivront la communication faite au secrétaire général, aucun accord n'est intervenu à la suite des consultations, l'État contractant peut modifier son droit. La mesure prise par cet État est portée à la connaissance des autres États signataires par l'intermédiaire du secrétaire général du Conseil des Communautés européennes.

dagen i den tredje kalendermånaden efter anmälan om återkallel-
sen.

Prop. 1997/98:14
Bilaga 1

AVDELNING III

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 23

1. Om en konventionsstat efter det att konventionen har trätt i kraft för den staten önskar anta en ny lagvalsregel för en viss typ av avtal som omfattas av denna konvention, skall den meddela sin avsikt till de övriga signatärstaterna genom generalsekreteraren vid Europeiska gemenskapernas råd.

2. Varje signatärstat får inom sex månader från den dag då generalsekreteraren underrättades, begära att denne inleder överläggningar mellan signatärstaterna för att nå en överenskommelse.

3. Om ingen signatärstat har begärt överläggningar inom denna period eller om under överläggningarna ingen överenskommelse har nåtts inom två år från det att generalsekreteraren underrättades, får den berörda konventionsstaten ändra sin lag på angivet sätt. De åtgärder som vidtas av denna stat skall meddelas övriga signatärstater genom generalsekreteraren vid Europeiska gemenskapernas råd.

Article 24

1. If, after the date on which this Convention has entered into force with respect to a Contracting State, that State wishes to become a party to a multilateral convention whose principal aim or one of whose principal aims is to lay down rules of private international law concerning any of the matters governed by this Convention, the procedure set out in Article 23 shall apply. However, the period of two years, referred to in paragraph 3 of that Article, shall be reduced to one year.

2. The procedure referred to in the preceding paragraph need not be followed if a Contracting State or one of the European Communities is already a party to the multilateral convention, or if its object is to revise a convention to which the State concerned is already a party, or if it is a convention concluded within the framework of the Treaties establishing the European Communities.

Article 25

If a Contracting State considers that the unification achieved by this Convention is prejudiced by the conclusion of agreements not covered by Article 24 (1), that State may request the Secretary-General of the Council of the European Communities to arrange consultations between the signatory States of this Convention.

Article 24

1. Si, après la date d'entrée en vigueur de la présente convention à son égard, un État contractant désire devenir partie à une convention multilatérale dont l'objet principal ou l'un des objets principaux est un règlement de droit international privé dans l'une des matières régies par la présente convention, il est fait application de la procédure prévue à l'article 23. Toutefois, le délai de deux ans, prévu au paragraphe 3 de l'article 23, est ramené à un an.

2. La procédure prévue au paragraphe précédent n'est pas suivie si un État contractant ou l'une des Communautés européennes sont déjà parties à la convention multilatérale ou si l'objet de celle-ci est de réviser une convention à laquelle l'État intéressé est partie ou s'il s'agit d'une convention conclue dans le cadre des traités instituant les Communautés européennes.

Article 25

Lorsqu'un État contractant considère que l'unification réalisée par la présente convention est compromise par la conclusion d'accords non prévus à l'article 24 paragraphe 1, cet État peut demander au secrétaire général du Conseil des Communautés européennes d'organiser une consultation entre les États signataires de la présente convention.

1. Om en konventionsstat efter det att denna konvention har trätt i kraft för den staten önskar tillträda en multilateral konvention som har som huvudsakligt mål eller som ett av sina huvudsakliga mål att fastställa internationellt privaträttsliga regler för frågor som omfattas av denna konvention, skall förfarandet i artikel 23 tillämpas. Den period om två år som avses i artikel 23.3 skall dock minskas till ett år.

2. Det förfarande som avses i punkt 1 behöver inte följas om en konventionsstat eller någon av Europeiska gemenskaperna redan har tillträtt den multilaterala konventionen eller om dess syfte är att revidera en konvention som den berörda staten redan har tillträtt eller om det är en konvention som har ingåtts inom ramen för fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna.

Artikel 25

Om en konventionsstat anser att den harmonisering som uppnås genom denna konvention äventyras av överenskommelser som inte omfattas av artikel 24.1, får den staten begära att generalsekreteraren vid Europeiska gemenskapernas råd inleder överläggningar mellan signatärstaterna till denna konvention.

Article 26

Any Contracting State may request the revision of this Convention. In this event a revision conference shall be convened by the President of the Council of the European Communities.

Article 26

Chaque État contractant peut demander la révision de la présente convention. Dans ce cas, une conférence de révision est convoquée par le président du Conseil des Communautés européennes.

Article 27

[Deleted]

Article 27

[Supprimé]

Article 28

1. This Convention shall be open from 19 June 1980 for signature by the States party to the Treaty establishing the European Economic Community.

Article 28

1. La présente convention est ouverte à compter du 19 juin 1980 à la signature des États parties au traité instituant la Communauté économique européenne.

2. This Convention shall be subject to ratification, acceptance or approval by the signatory States. The instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary-General of the Council of the European Communities.

2. La présente convention sera ratifiée, acceptée ou approuvée par les États signataires. Les instruments de ratification, d'acceptation ou d'approbation seront déposés auprès du secrétariat général du Conseil des Communautés européennes.

Article 29

1. This Convention shall enter into force on the first day of the third month following the deposit of the seventh instrument of ratification, acceptance or approval.

Article 29

1. La présente convention entrera en vigueur le premier jour du troisième mois suivant le dépôt du septième instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation.

2. This Convention shall enter into force for each signatory State ratifying, accepting or approving at a later date on the first day of the third month following the deposit of its instrument of ratification,

2. La convention entrera en vigueur pour chaque État signataire ratifiant, acceptant ou approuvant postérieurement, le premier jour du troisième mois suivant le dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation ou

acceptance or approval.

d'approbation.

Prop. 1997/98:14
Bilaga 1

Artikel 26

Prop. 1997/98:14
Bilaga 1

Varje konventionsstat får begära att denna konvention revideras. I så fall skall ordföranden för Europeiska gemenskapernas råd sammankalla en revisionskonferens.

Artikel 27

[Upphävd]

Artikel 28

1. Denna konvention skall från den 19 juni 1980 vara öppen för undertecknande av de stater som är parter i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen.

2. Denna konvention skall ratificeras, godtas eller godkännas av signatärstaterna. Ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrumenten skall deponeras hos generalsekreteraren vid Europeiska gemenskapernas råd.

Artikel 29

1. Denna konvention träder i kraft den första dagen i den tredje kalendermånaden efter det att det sjunde ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrumentet har deponerats.

2. Denna konvention träder i kraft för varje signatärstat som därefter ratificerar, godtar eller godkänner konventionen den första dagen i den tredje kalendermånaden efter det att ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrumentet har

deponerats.

Prop. 1997/98:14
Bilaga 1

Article 30

1. This Convention shall remain in force for 10 years from the date of its entry into force in accordance with Article 29 (1), even for States for which it enters into force at a later date.

2. If there has been no denunciation it shall be renewed tacitly every five years.

3. A Contracting State which wishes to denounce shall, not less than six months before the expiration of the period of 10 or five years, as the case may be, give notice to the Secretary-General of the Council of the European Communities.

4. The denunciation shall have effect only in relation to the State which has notified it. The Convention will remain in force as between all other Contracting States.

Article 31

The Secretary-General of the Council of the European Communities shall notify the States party to the Treaty establishing the European Economic Community of:

(a) the signatures;

(b) the deposit of each instrument of ratification, acceptance or approval;

(c) the date of entry into force of this Convention;

Article 30

1. La convention aura une durée de dix ans à partir de la date de son entrée en vigueur conformément à l'article 29 paragraphe 1, même pour les États pour qui elle entrerait en vigueur postérieurement.

2. La convention sera renouvelée tacitement de cinq ans en cinq ans sauf dénonciation.

3. La dénonciation sera notifiée, au moins six mois avant l'expiration du délai de dix ans ou de cinq ans selon le cas, au secrétaire général du Conseil des Communautés européennes.

4. La dénonciation n'aura d'effet qu'à l'égard de l'État qui l'aura notifiée. La convention restera en vigueur pour les autres États contractants.

Article 31

Le secrétaire général du Conseil des Communautés européennes notifiera aux États parties au traité instituant la Communauté économique européenne:

a) les signatures;

b) le dépôt de tout instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation;

c) la date d'entrée en vigueur de la présente convention;

1. Denna konvention gäller för en period av tio år räknat från den dag då den träder i kraft enligt artikel 29.1, och detta även för stater för vilka den träder i kraft vid en senare tidpunkt.

2. Om det inte skett någon uppsägning, förlängs konventionen automatiskt vart femte år.

3. En konventionsstat som vill säga upp konventionen skall senast sex månader före utgången av tio- eller femårsperioden underrätta generalsekreteraren vid Europeiska gemenskapernas råd om detta.

4. Uppsägningen skall ha verkan endast i förhållande till den stat som har gjort den. Konventionen skall fortsätta att gälla mellan övriga konventionsstater.

Artikel 31

Generalsekreteraren vid Europeiska gemenskapernas råd skall underrätta de stater som är parter i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen om

a) undertecknandena,

b) deponeringen av varje ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrument,

c) dagen för konventionens ikraftträdande,

(d) communications made in pursuance of Articles 23, 24, 25, 26 and 30;

d) les communications faites en application des articles 23, 24, 25, 26 et 30;

(e) the reservations and withdrawals of reservations referred to in Article 22.

e) les réserves et le retrait des réserves mentionnées à l'article 22.

Article 32

Article 32

The Protocol annexed to this Convention shall form an integral part thereof.

Le protocole annexé à la présente convention en fait partie intégrante.

Article 33

Article 33

This Convention, drawn up in a single original in the Danish, Dutch, English, French, German, Irish and Italian languages, these texts being equally authentic, shall be deposited in the archives of the Secretariat of the Council of the European Communities. The Secretary-General shall transmit a certified copy thereof to the Government of each signatory State.

La présente convention, rédigée en un exemplaire unique en langues allemande, anglaise, danoise, française, irlandaise, italienne et néerlandaise, ces textes faisant également foi, sera déposée dans les archives du secrétariat général du Conseil des Communautés européennes. Le secrétaire général en remettra une copie certifiée conforme à chacun des gouvernements des États signataires.

PROTOCOL

PROTOCOLE

Notwithstanding the provisions of the Convention, Denmark, Sweden and Finland may retain national provisions concerning the law applicable to questions relating to the carriage of goods by sea and may amend such provisions without following the procedure provided for in Article 23 of the Convention of Rome. The national provisions applicable in this respect are the following:

Nonobstant les dispositions de la convention, le Danemark, la Suède et la Finlande peuvent conserver les dispositions nationales concernant la loi applicable aux questions relatives au transport de marchandises par mer et peuvent modifier ces dispositions sans suivre la procédure prévue à l'article 23 de la convention de Rome. Les dispositions nationales applicables en la matière sont les suivantes:

- in Denmark, paragraphs 252 and 321 (3) and (4) of the "Sølov" (maritime law),

- au Danemark, les paragraphes 252 et 321 sous-section 3 et 4 de la "Sølov" (loi maritime),

d) underrättelser som lämnas enligt artiklarna 23, 24, 25, 26 och 30,

e) reservationer och återkallelser av reservationer som avses i artikel 22.

Artikel 32

Det protokoll som biläggs denna konvention utgör en integrerad del av konventionen.

Artikel 33

Denna konvention, upprättad i ett enda exemplar på danska, engelska, franska, iriska, italienska, nederländska och tyska språken, vilka texter alla äger lika giltighet, skall deponeras i arkiven hos generalsekretariatet vid Europeiska gemenskapernas råd. Generalsekreteraren skall överlämna en bestyrkt kopia till regeringen i varje signatärstat.

PROTOKOLL

Utan hinder av bestämmelserna i konventionen får Danmark, Sverige och Finland behålla sina nationella bestämmelser om tillämplig lag när det gäller sjötransport av gods och får ändra dessa bestämmelser utan att förfarandet i artikel 23 i Romkonventionen följs. De tillämpliga nationella bestämmelserna är följande:

- I Danmark 252 § och 321 § tredje och fjärde stycket i Søløven (sjölagen).

- in Sweden, Chapter 13, Article 2 (1) and (2), and Chapter 14, Article 1 (3), of "sjölagen" (maritime law),

- en Suède, le chapitre 13 article 2 paragraphes 1 et 2, et le chapitre 14 article 1er paragraphe 3 de "sjölagen" (loi maritime),

- in Finland, Chapter 13, Article 2 (1) and (2), and Chapter 14, Article 1 (3), of "merilaki"/"sjölagen" (maritime law).

- en Finlande, le chapitre 13 article 2 paragraphes 1 et 2, et le chapitre 14 article 1er point 3 de "merilaki"/"sjölagen" (loi maritime).«

JOINT DECLARATION

DÉCLARATION COMMUNE

At the time of the signature of the Convention on the law applicable to contractual obligations, the Governments of the Kingdom of Belgium, the Kingdom of Denmark, the Federal Republic of Germany, the French Republic, Ireland, the Italian Republic, the Grand Duchy of Luxembourg, the Kingdom of the Netherlands and the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland,

Au moment de procéder à la signature de la convention sur la loi applicable aux obligations contractuelles, les gouvernements du royaume de Belgique, du royaume de Danemark, de la république fédérale d'Allemagne, de la République française, de l'Irlande, de la République italienne, du grand-duché de Luxembourg, du royaume des Pays-Bas et du Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord,

I. anxious to avoid, as far as possible, dispersion of choice of law rules among several instruments and differences between these rules, express the wish that the institutions of the European Communities, in the exercise of their powers under the Treaties by which they were established will, where the need arises, endeavour to adopt choice of law rules which are as far as possible consistent with those of this Convention;

I. soucieux d'éviter dans toute la mesure du possible la dispersion des règles de conflit de lois entre de multiples instruments et les divergences entre ces règles, souhaitent que les institutions des Communautés européennes, dans l'exercice de leurs compétences sur la base des traités qui les ont instituées, s'efforcent, lorsqu'il y a lieu, d'adopter des règles de conflit qui, autant que possible, soient en harmonie avec celles de la convention;

II. declare their intention as from the date of signature of this Convention until becoming bound by Article 24, to consult with each other if any one of the

II. déclarent leur intention de procéder, dès la signature de la convention et en attendant d'être liés par l'article 24 de la convention, à des consultations réciproques

signatory States wishes to become a party to any convention to which the
dans le cas où l'un des États signataires désirerait devenir partie à une

Prop. 1997/98:14
Bilaga 1

- I Sverige 13 kap. 2 § första och andra stycket samt 14 kap. 1 § tredje stycket sjölagen.

- I Finland 13 kap. 2 § 1 och 2 mom. och 14 kap. 1 § 3 mom. i merilaki (sjölagen).

GEMENSAM FÖRKLARING

Vid undertecknandet av konventionen om tillämplig lag för avtalsförpliktelser förklarar regeringarna i Konungariket Belgien, Konungariket Danmark, Förbundsrepubliken Tyskland, Franska republiken, Irland, Italienska republiken, Storhertigdömet Luxemburg, Konungariket Nederländerna och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland följande:

I. Angelägna om att så långt det är möjligt undvika spridning av lagvalsregler mellan flera olika instrument och skillnader mellan dessa regler, uttrycker de sin önskan om att Europeiska gemenskapernas institutioner vid utövandet av sina befogenheter enligt de fördrag genom vilka de upprättades, vid behov kommer att sträva efter att anta lagvalsregler som så långt det är möjligt är förenliga med reglerna i denna konvention.

II. De förklarar att de från dagen för undertecknandet av denna konvention tills de blir bundna av artikel 24 har för avsikt att samråda inbördes, om någon av signatärstaterna önskar tillträda någon

konvention som förfarandet enligt

Prop. 1997/98:14
Bilaga 1

procedure referred to in Article 24 would apply;

III. having regard to the contribution of the Convention on the law applicable to contractual obligations to the unification of choice of law rules within the European Communities, express the view that any State which becomes a member of the European Communities should accede to this Convention.

JOINT DECLARATION

The Governments of the Kingdom of Belgium, the Kingdom of Denmark, the Federal Republic of Germany, the French Republic, Ireland, the Italian Republic, the Grand Duchy of Luxembourg, the Kingdom of the Netherlands and the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland,

On signing the Convention on the law applicable to contractual obligations;

Desiring to ensure that the Convention is applied as effectively as possible;

Anxious to prevent differences of interpretation of the Convention from impairing its unifying effect;

Declare themselves ready:

1. to examine the possibility of conferring jurisdiction in certain matters on the Court of Justice of

convention à laquelle s'appliquerait la procédure prévue audit article;

III. considérant la contribution de la convention sur la loi applicable aux obligations contractuelles à l'unification des règles de conflits au sein des Communautés européennes, expriment l'opinion que tout État qui deviendrait membre des Communautés européennes devrait adhérer à cette convention.

DÉCLARATION COMMUNE

Les gouvernements du royaume de Belgique, du royaume de Danemark, de la république fédérale d'Allemagne, de la République française, de l'Irlande, de la République italienne, du grand-duché de Luxembourg, du royaume des Pays-Bas et du Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord,

au moment de la signature de la convention sur la loi applicable aux obligations contractuelles,

désirant assurer une application aussi efficace que possible de ses dispositions,

soucieux d'éviter que les divergences d'interprétation de la convention ne nuisent à son caractère unitaire,

se déclarent prêts:

1. à examiner la possibilité d'attribuer certaines compétences à la Cour de justice

Prop. 1997/98:14
Bilaga 1

the European Communities and, if necessary, to negotiate an agree
des Communautés européennes,
et à négocier, le cas échéant, un
accord à cet effet;

Prop. 1997/98:14
Bilaga 1

artikel 24 skulle bli tillämpligt på.

Prop. 1997/98:14
Bilaga 1

III. Med beaktande av att konventionen om tillämplig lag för avtalsförpliktelser bidrar till att skapa ökad enhetlighet i fråga om lagvalsregler inom Europeiska gemenskaperna, uttrycker de ståndpunkten att varje stat som blir medlem av Europeiska gemenskaperna bör ansluta sig till denna konvention.

GEMENSAM FÖRKLARING

Regeringarna i Konungariket Belgien, Konungariket Danmark, Förbundsrepubliken Tyskland, Franska republiken, Irland, Italienska republiken, Storhertigdömet Luxemburg, Konungariket Nederländerna och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland,

som vid undertecknandet av konventionen om tillämplig lag för avtalsförpliktelser,

önskar säkerställa att denna konvention tillämpas så effektivt som möjligt, och

som är angelägna om att förhindra att skillnader beträffande tolkningen av denna konvention motverkar dess enlighetskapande effekt,

förklarar sig beredda att

1. undersöka möjligheten att göra Europeiska gemenskapernas domstol behörig och, om det visar sig nödvändigt, att förhandla fram ett

avtal för detta ändamål, samt

Prop. 1997/98:14
Bilaga 1

ment to this effect;

2. to arrange meetings at regular intervals between their representatives.

2. à instituer des contrats périodiques entre leurs représentants.

Prop. 1997/98:14
Bilaga 1

2. anordna regelbundna möten
mellan sina företrädare.

FIRST PROTOCOL ON THE INTERPRETATION BY THE COURT OF JUSTICE OF THE EUROPEAN COMMUNITIES OF THE CONVENTION ON THE LAW APPLICABLE TO CONTRACTUAL OBLIGATIONS opened for signature in Rome on 19 June 1980 (89/128/EEC).

PREMIER PROTOCOLE CONCERNANT L'INTERPRÉTATION PAR LA COUR DE JUSTICE DES COMMUNAUTÉS EUROPÉENNES DE LA CONVENTION SUR LA LOI APPLICABLE AUX OBLIGATIONS CONTRACTUELLES, ouverte à la signature à Rome le 19 juin 1980

THE HIGH CONTRACTING PARTIES TO THE TREATY ESTABLISHING THE EUROPEAN ECONOMIC COMMUNITY,

LES HAUTES PARTIES CONTRACTANTES AU TRAITÉ INSTITUANT LA COMMUNAUTÉ ÉCONOMIQUE EUROPÉENNE,

HAVING REGARD to the joint declaration annexed to the convention on the law applicable to contractual obligations, opened for signature in rome on 19 june 1980,

SE RÉFÉRANT à la déclaration commune annexée à la convention sur la loi applicable aux obligations contractuelles, ouverte à la signature à rome le 19 juin 1980,

HAVE DECIDED to conclude a protocol conferring jurisdiction on the court of justice of the european communities to interpret that convention, and to this end have designated as their plenipotentiaries:

ONT DÉCIDÉ de conclure un protocole attribuant compétence à la cour de justice des communautés européennes pour l'interprétation de ladite convention et ont désigné à cet effet comme plénipotentiaires:

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

SONT CONVENUS DES DISPOSITIONS QUI SUIVENT:

FÖRSTA PROTOKOLLET
OM EUROPEISKA GEMEN-
SKAPERNAS DOMSTOLS
TOLKNING AV KONVENTIO-
NEN OM TILLÄMPLIG LAG
FÖR AVTALSFÖRPLIKTELSE
öppnad för undertecknande i Rom
den 19 juni 1980

DE HÖGA FÖRDRAGSSLU-
TANDE PARTERNA I FÖR-
DRAGET OM UPPRÄTTANDET
AV EUROPEISKA EKO-
NOMISKA GEMENSKAPEN,

SOM HÄNVISAR till den gemen-
samma förklaring som har bilagts
konventionen om tillämplig lag
för avtalsförpliktelser, öppnad för
undertecknande i Rom den 19
juni 1980,

HAR BESLUTAT att anta ett
protokoll som tilldelar
Europeiska gemenskapernas
domstol behörighet att tolka den
konventionen och har för detta
ändamål som befullmäktigade
ombud utsett.

HAR ENATS OM FÖLJANDE
BESTÄMMELSER.

Article 1

The Court of Justice of the European Communities shall have jurisdiction to give rulings on the interpretation of:

- a) the Convention on the law applicable to contractual obligations, opened for signature in Rome on 19 June 1980, hereinafter referred to as the 'Rome Convention';
- b) the Convention on accession to the Rome Convention by the states which have become members of the European Communities since the date on which it was opened for signature;
- c) this protocol.

Article 2

Any of the courts referred to below may request the Court of Justice to give a preliminary ruling on a question raised in a case pending before it and concerning interpretation of the provisions contained in the instruments referred to in Article 1 if that court considers that a decision on the question is necessary to enable it to give judgment:

- a) - in Belgium:
la Cour de Cassation (Het Hof van Cassatie) and le Conseil d'état (de Raad van State)
- in Denmark:
Højesteret,
- in the Federal Republic of Germany:
die Obersten Gerichtshöfe des

Article premier

La Cour de justice des Communautés européennes est compétente pour statuer sur l'interprétation:

- a) de la convention sur la loi applicable aux obligations contractuelles, ouverte à la signature à Rome le 19 juin 1980, ciaprès dénommée «convention de Rome»;
- b) des conventions relatives à l'adhésion à la convention de Rome des États qui sont devenus membres des Communautés européennes après la date de son ouverture à la signature;
- c) du présent protocole.

Article 2

Toute juridiction visée ci-après a la faculté de demander à la Cour de justice de statuer à titre préjudiciel sur une question soulevée dans une affaire pendante devant elle et portant sur l'interprétation des dispositions que comportent les instruments mentionnés à l'article 1er, lorsqu'elle estime qu'une décision sur ce point est nécessaire pour rendre son jugement:

- a) - en Belgique:
la Cour de cassation (het Hof van Cassatie) et le Conseil d'Etat (de Raad van State),
- au Danemark:
Højesteret,
- en république fédérale d'Allemagne:
die Obersten Gerichtshöfe des

Europeiska gemenskapernas domstol är behörig att tolka

a) konventionen om tillämplig lag för avtalsförpliktelser, öppnad för undertecknande i Rom den 19 juni 1980, nedan kallad "Romkonventionen",

b) konventioner om anslutning till Romkonventionen av stater som blir medlemmar av Europeiska gemenskapen efter det att konventionen öppnades för undertecknande,

c) detta protokoll.

Artikel 2

Följande domstolar har rätt att begära att domstolen skall meddela förhandsavgörande i en fråga som uppkommer i ett mål som är anhängigt vid dem och rör tolkningen av bestämmelserna i de instrument som nämns i artikel 1, när de anser att ett beslut i frågan är nödvändigt för att de skall kunna döma i saken:

a) - i Belgien:

la Cour de cassation - het Hof van Cassatie och le Conseil d'Etat - de Raad van State,

- i Danmark:

Højesteret,

- i Förbundsrepubliken Tyskland:
die obersten Gerichtshöfe des

Bundes,

- in Greece:
ta Anotata Aikastiria,

- in Spain
el Tribunal Supremo,

- in France:
la Cour de Cassation and le
Conseil d'Etat,

- in Ireland:
the Supreme Court,

- in Italy:
la Corte Suprema di Cassazione
and il Consiglio di Stato,

- in Luxembourg:
la Cour Supérieure de Justice,
when sitting as Cour de
Cassation,

- in The Netherlands:
de Hoge Raad,

- in Austria:
the Oberste Gerichtshof, the
Verwaltungsgerichtshof and the
Verfassungsgerichtshof,

- in Portugal:
o Supremo Tribunal de Justiça
and o Supremo Tribunal Admini-
strativo,

- in Finland:
korkein oikeus/högsta domstolen,
korkein hallinto-oikeus/högsta
förvaltningsdomstolen, markkina-
tuomioistuin/marknadsdomstolen
and työtuomioistuin/arbetsdom-
stolen,

- in Sweden:
Högsta domstolen, Regeringsrät-
ten, Arbetsdomstolen and Mark-

Bundes,

- en Grèce:
ta Anotata Aikastiria,

- en Espagne:
el Tribunal Supremo,

- en France:
la Cour de cassation et le Conseil
d'État,

- en Irlande:
the Supreme Court,

- en Italie:
la Corte suprema di cassazione et
il Consiglio di Stato,

- au Luxembourg:
la Cour supérieure de justice sié-
geant comme Cour de cassation,

- aux Pays-Bas:
de Hoge Raad,

- en Autriche:
le Oberste Gerichtshof, le
Verwaltungsgerichtshof et le
Verfassungsgerichtshof,

- au Portugal:
o Supremo Tribunal de Justiça et
o Supremo Tribunal Admini-
strativo,

- en Finlande:
korkein oikeus/högsta domstolen,
korkein hallinto-oikeus/högsta
förvaltningsdomstolen, markkina-
tuomioistuin/marknadsdomstolen
et työtuomioistuin/arbetsdomsto-
len,

- en Suède:
Högsta domstolen, Regeringsrät-
ten, Arbetsdomstolen et Mark-

nadsdomstolen,

nadsdomstolen,

Prop. 1997/98:14
Bilaga 1

Bundes,

- i Grekland:
ta anwtata dicasthria,

- i Spanien:
el Tribunal supremo,

- i Frankrike:
la Cour de Cassation och le
Conseil d'Etat,

- i Irland:
the Supreme Court,

- i Italien:
la Corte suprema di Cassazione
och il Consiglio di stato,

- i Luxemburg:
la Cour supérieure de justice, i
dess sammansättning som Cour
de cassation,

- i Nederländerna:
de Hoge Raad,

- i Österrike:
Oberste Gerichtshof, Verwal-
tungsgerichtshof och Verfass-
ungsgerichtshof,

- i Portugal:
o Supremo Tribunal de Justiça
och o Supremo Tribunal Admini-
strativo,

- i Finland:
Högsta domstolen/korkein
oikeus, Högsta förvaltningsdom-
stolen/ korkein hallinto-oikeus,
Marknadsdomstolen/markkinatuo-
mioistuin och Arbetsdomstolen
/työtuomioistuin,

- i Sverige:
Högsta domstolen, Regerings-
rätten, Arbetsdomstolen och
Marknadsdomstolen,

- in the United Kingdom:
the House of Lords and other
courts from which no further
appeal is possible;

b) the courts of the Contracting
States when acting as appeal
courts.

Article 3

1. The competent authority of a
Contracting State may request the
Court of Justice to give a ruling
on a question of interpretation of
the provisions contained in the
instruments referred to in Article
1 if judgments given by the courts
of that State conflict with the
interpretation given either by the
Court of Justice or in a judgment
of one of the courts of another
Contracting State referred to in
Article 2. The provisions of this
paragraph shall apply only to
judgments which have become *res
judicata*.

2. The interpretation given by the
Court of Justice in response to
such a request shall not affect the
judgments which gave rise to the
request for interpretation.

3. The procurators-general of the
supreme courts of appeal of the
Contracting States, or any other
authority designated by a
Contracting State, shall be
entitled to request the Court of
Justice for a ruling on
interpretation in accordance with
paragraph 1.

- au Royaume-Uni:
the House of Lords et les autres
juridictions dont les décisions ne
sont plus susceptibles de recours;

b) les juridictions des États con-
tractants lorsqu'elles statuent en
appel.

Article 3

1. L'autorité compétente d'un
État contractant a la faculté de
demander à la Cour de justice de
se prononcer sur une question
d'interprétation des dispositions
que comportent les instruments
mentionnés à l'article 1er si des
décisions rendues par des juridis-
tions de cet État sont en contra-
diction avec l'interprétation don-
née soit par la Cour de justice,
soit par une décision d'une
juridiction d'un autre État
contractant mentionnée à l'article
2. Les dispositions du présent
paragraphe ne s'appliquent qu'aux
décisions passées en force de
chose jugée.

2. L'interprétation donnée par le
Cour de justice à la suite d'une
telle demande est sans effet sur
les décisions à l'occasion
desquelles l'interprétation lui a
été demandée.

3. Sont compétents pour saisir la
Cour de justice d'une demande
d'interprétation conformément au
paragraphe 1 les procureurs géné-
raux près les cours de cassation
des États contractants ou toute
autre autorité désignée par un État
contractant.

- i Förenade kungariket:
the House of Lords och andra
domstolar vilkas beslut inte går
att överklaga;

b) domstolarna i konventions-
staterna när de dömer som över-
instans.

Artikel 3

1. En behörig myndighet i en konventionsstat har rätt att begära att domstolen uttalar sig i en fråga om tolkningen av bestämmelserna i de instrument som nämns i artikel 1, om avgöranden som meddelas av domstolar i den staten strider antingen mot den tolkning som gjorts av domstolen eller mot ett avgörande av en domstol i en annan konventionsstat, vilken domstol nämns i artikel 2. Bestämmelserna i denna punkt gäller endast avgöranden som har vunnit laga kraft.

2. Den tolkning som görs av domstolen i anledning av en sådan begäran påverkar inte de avgöranden som gav upphov till begäran om tolkning.

3. Det offentligas högsta representant vid kassationsdomstolarna i konventionsstaterna eller varje annan myndighet som utses av en konventionsstat är behöriga att vända sig till domstolen med en begäran om tolkning enligt punkt 1.

4. The registrar of the Court of Justice shall give notice of the request to the Contracting States, to the Commission and to the Council of the European Communities; they shall then be entitled within two months of the notification to submit statements of case or written observations to the court.

5. No fees shall be levied or any costs or expenses awarded in respect of the proceedings provided for in this article.

Article 4

1. Except where this protocol otherwise provides, the provisions of the Treaty establishing the European Community and those of the protocol on the statute of the Court of Justice annexed thereto, which are applicable when the Court is requested to give a preliminary ruling, shall also apply to any proceedings for the interpretation of the instruments referred to in Article 1.

2. The rules of procedure of the Court of Justice shall, if necessary, be adjusted and supplemented in accordance with article 188 of the Treaty establishing the European Economic Community.

Article 5

This protocol shall be subject to ratification by the Signatory States. The instruments of ratification shall be deposited with the Secretary-General of the Council of the European Communities.

4. Le greffier de la Cour de justice notifie la demande aux États contractants, à la Commission et au Conseil des Communautés européennes, qui, dans un délai de deux mois à compter de cette notification, ont le droit de déposer devant la Cour des mémoires ou observations écrites.

5. La procédure prévue au présent article ne donne lieu ni à la perception ni au remboursement des frais et dépens.

Article 4

1. Dans la mesure où le présent protocole n'en dispose pas autrement, les dispositions du traité instituant la Communauté économique européenne et celles du protocole sur le statut de la Cour de justice y annexé qui sont applicables lorsque la Cour est appelée à statuer à titre préjudiciel s'appliquent également à la procédure d'interprétation des instruments mentionnés à l'article 1er.

2. Le règlement de procédure de la Cour de justice est adapté et complété, si besoin est, conformément à l'article 188 du traité instituant la Communauté économique européenne.

Article 5

Le présent protocole est soumis à la ratification des États signataires. Les instruments de ratification sont déposés auprès du secrétaire général du Conseil des Communautés européennes.

4. När en begäran inkommer skall domstolens justitiesekreterare underrätta konventionsstaterna samt Europeiska gemenskapernas kommission och råd, vilka inom en frist om två månader efter sådan underrättelse har rätt att inkomma till domstolen med inlagor eller skriftliga synpunkter.

5. Det förfarande som anges i denna artikel skall inte föranleda att avgifter tas ut eller att ersättning för kostnader eller utlägg tillerkänns.

Artikel 4

1. Såvida inte annat föreskrivs i detta protokoll skall de bestämmelser i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen och i det därtill bilagda protokollet om domstolens stadga, vilka gäller när domstolen skall meddela förhandsavgörande, tillämpas även på förfarandet vid tolkning av de instrument som nämns i artikel 1.

2. Domstolens rättegångsregler skall vid behov anpassas och kompletteras enligt artikel 188 i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen.

Artikel 5

Detta protokoll skall ratificeras av signatärstaterna. Ratifikationsinstrumenten skall deponeras hos generalsekreteraren vid Europeiska gemenskapernas råd.

Article 6

1. To enter into force, this protocol must be ratified by seven states in respect of which the Rome Convention is in force. This protocol shall enter into force on the first day of the third month following the deposit of the instrument of ratification by the last such state to take this step. If, however, the second protocol conferring on the Court of Justice of the European Communities certain powers to interpret the Convention on the law applicable to contractual obligations, opened for signature in Rome on 19 June 1980, concluded in Brussels on 19 December 1988, enters into force on a later date, this protocol shall enter into force on the date of entry into force of the second protocol.

2. Any ratification subsequent to the entry into force of this protocol shall take effect on the first day of the third month following the deposit of the instrument of ratification, provided that the ratification, acceptance or approval of the Rome Convention by the state in question has become effective.

Article 7

The Secretary-General of the Council of the European Communities shall notify the Signatory States of:

a) the deposit of each instrument of ratification;

Article 6

1. Pour entrer en vigueur, le présent protocole doit être ratifié par sept États à l'égard desquels la convention de Rome est en vigueur. Il entre en vigueur le premier jour du troisième mois suivant le dépôt de l'instrument de ratification par celui de ces États qui procède le dernier à cette formalité. Toutefois, si le deuxième protocole attribuant à la Cour de justice des Communautés européennes certaines compétences en matière d'interprétation de la convention sur la loi applicable aux obligations contractuelles ouverte à la signature à Rome le 19 juin 1980, conclu à Bruxelles le 19 décembre 1988, entre en vigueur à une date ultérieure, le présent protocole entre également en vigueur à la date d'entrée en vigueur du deuxième protocole.

2. Toute ratification postérieure à l'entrée en vigueur du présent protocole prend effet le premier jour du troisième mois suivant le dépôt de l'instrument de ratification, pour autant que la ratification, l'acceptation ou l'approbation de la convention de Rome par l'État en question soit devenue effective.

Article 7

Le secrétaire général du Conseil des Communautés européennes notifie aux États signataires:

a) le dépôt de tout instrument de ratification;

1. För att det här protokollet skall träda i kraft skall det ratificeras av sju stater för vilka Romkonventionen är i kraft. Det träder i kraft den första dagen i den tredje månaden efter det att ratifikationsinstrumentet har deponerats av den av dessa stater som sist fullgör denna formalitet. Om emellertid det andra protokollet, som antogs i Bryssel den 19 december 1988, vilket ger Europeiska gemenskapernas domstol viss behörighet vid tolkning av konventionen om tillämplig lag för avtalsförpliktelser, öppnad för undertecknande i Rom den 19 juni 1980, träder i kraft senare, träder det här protokollet i kraft samma dag som det andra protokollet träder i kraft.

2. Varje ratifikation som äger rum efter detta protokolls ikraftträdande skall gälla från och med den första dagen i den tredje månaden efter depositionen av ratifikationsinstrumentet, förutsatt att ifrågavarande stats ratifikation, godtagande eller godkännande av Romkonventionen har blivit gällande.

Artikel 7

Generalsekreteraren vid Europeiska gemenskapernas råd skall underrätta signatärstaterna om

a) deponeringen av varje ratifikationsinstrument,

b) the date of entry into force of this protocol;

b) la date d'entrée en vigueur du présent protocole;

c) any designation communicated pursuant to article 3 (3);

c) les désignations communiquées en application de l'article 3 paragraphe 3;

d) any communication made pursuant to Article 8.

d) les communications effectuées en application de l'article 8.

Article 8

Article 8

The Contracting States shall communicate to the Secretary-General of the Council of the European Communities the texts of any provisions of their laws which necessitate an amendment to the list of courts in Article 2 (a).

Les États contractants communiquent au secrétaire général du Conseil des Communautés européennes les textes de leurs dispositions législatives qui impliquent une modification de la liste des juridictions désignées à l'article 2 point a).

Article 9

Article 9

This protocol shall have effect for as long as the Rome Convention remains in force under the conditions laid down in Article 30 of that Convention.

Le présent protocole produit ses effets aussi longtemps que la convention de Rome reste en vigueur dans les conditions prévues à son article 30.

Article 10

Article 10

Any Contracting State may request the revision of this protocol. In this event, a revision conference shall be convened by the president of the Council of the European Communities.

Chaque État contractant peut demander la révision du présent protocole. Dans ce cas, une conférence de révision est convoquée par le président du Conseil des Communautés européennes.

Article 11

Article 11

This protocol, drawn up in a single original in the Danish, Dutch, English, French, German, Greek, Irish, Italian, Portuguese and Spanish languages, all 10 texts being equally authentic, shall be deposited in the archives of the General Secretariat of the

Le présent protocole, rédigé en un exemplaire unique en langues allemande, anglaise, danoise, espagnole, française, grecque, irlandaise, italienne, néerlandaise et portugaise, les dix textes faisant également foi, est déposé dans les archives du secrétariat général

b) dagen för detta protokolls ikraftträdande,

c) förordnanden som meddelas enligt artikel 3.3,

d) meddelanden som lämnas enligt artikel 8.

Artikel 8

Konventionsstaterna skall till generalsekreteraren vid Europeiska gemenskapernas råd överlämna texterna till sådana lagbestämmelser som innebär ändringar i den förteckning över domstolar som anges i artikel 2 a.

Artikel 9

Detta protokoll skall gälla så länge Romkonventionen förblir i kraft enligt de villkor som anges i artikel 30 i den konventionen.

Artikel 10

Varje konventionsstat får begära att detta protokoll revideras. Om så sker, skall ordföranden för Europeiska gemenskapernas råd sammankalla en revisionskonferens.

Artikel 11

Detta protokoll, som har upprättats i ett enda exemplar på danska, engelska, franska, grekiska, iriska, italienska, nederländska, portugisiska, spanska och tyska språken, vilka tio texter äger lika giltighet, skall deponeras i arkiven hos generalsekretariatet vid Europeiska gemenskapernas

råd.

Prop. 1997/98:14
Bilaga 1

The Secretary-General shall transmit a certified copy to the government of each Signatory State.

In witness whereof, the undersigned Plenipotentiaries have affixed their signatures below this Protocol.

Done at Brussels on the nineteenth day of December in the year one thousand nine hundred and eighty-eight.

péennes. Le secrétaire général en remet une copie certifiée conforme à chacun des gouvernements des États signataires.

En foi de quoi, les plénipotentiaires ont apposé leur signature au bas du présent protocole.

Fait à Bruxelles, les dix-neuf décembre mil neuf cent quatre-vingt-huit.

Prop. 1997/98:14
Bilaga 1

Generalsekreteraren skall överlämna en bestyrkt kopia till regeringen i varje signatärstat.

Prop. 1997/98:14
Bilaga 1

Som till bevis på detta har under-tecknande befullmäktigade ombud underskrivit detta protokoll.

Som skedde i Bryssel den nittonde december nittonhundraåttioåtta.

om att ge Europeiska gemenskapernas domstol viss behörighet att tolka konventionen om tillämplig lag för avtalsförpliktelser, öppnad för undertecknande i Rom den 19 juni 1980

DE HÖGA FÖRDRAGSSLUTANDE PARTERNA I FÖRDRAGET OM UPPRÄTTANDET AV EUROPEISKA EKONOMISKA GEMENSKAPEN,

SOM BEAKTAR att konventionen om tillämplig lag för avtalsförpliktelser, öppnad för undertecknande i Rom den 19 juni 1980, nedan kallad "Romkonventionen", träder i kraft efter deponeringen av det sjunde ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrumentet,

SOM BEAKTAR att det för enhetlig tillämpning av de regler som har införts genom Romkonventionen krävs en mekanism som säkerställer en enhetlig tolkning av dess regler, och att Europeiska gemenskapernas domstol för detta ändamål bör ges lämplig behörighet, även innan Romkonventionen träder i kraft, med avseende på alla medlemsstater i Europeiska ekonomiska gemenskapen,

HAR BESLUTAT att anta detta protokoll

Artikel 1

1. Europeiska gemenskapernas domstol skall, när det gäller Romkonventionen, vara behörig enligt det första protokollet, som antogs i Bryssel den 19 december 1988, om Europeiska gemenskapernas domstols tolkning av konventionen om tillämplig lag för avtalsförpliktelser, öppnad för undertecknande i Rom den 19 juni 1980. Protokollet om Europeiska gemenskapernas domstols stadga och rättegångsreglerna för domstolen skall vara tillämpliga.

2. Domstolens rättegångsregler skall vid behov anpassas och kompletteras enligt artikel 188 i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen.

Artikel 2

Detta protokoll skall ratificeras av signatärstaterna. Ratifikationsinstrumenten skall deponeras hos generalsekreteraren vid Europeiska gemenskapernas råd.

Artikel 3

Prop. 1997/98:14
Bilaga 2

Detta protokoll träder i kraft den första dagen i den tredje månaden efter det att ratifikationsinstrumentet har deponerats av den signatärstat som sist genomför denna formalitet.

Artikel 4

Detta protokoll, som har upprättats i ett enda exemplar på danska, engelska, franska, grekiska, iriska, italienska, nederländska, portugisiska, spanska och tyska språken, vilka tio texter äger lika giltighet, skall deponeras i arkiven hos generalsekretariatet vid Europeiska gemenskapernas råd. Generalsekreteraren skall överlämna en bestyrkt kopia av det till regeringen i varje signatärstat.

Till bevis på detta har undertecknade befullmäktigade ombud underskrivit detta protokoll.

Som skedde i Bryssel den nittonde december nittonhundraåttioåtta.

KONVENTION

Prop. 1997/98:14
Bilaga 3

om Republiken Österrikes, Republiken Finlands och Konungariket Sveriges anslutning till konventionen om tillämplig lag för avtalsförpliktelser, öppnad för undertecknande i Rom den 19 juni 1980, samt till det första och det andra protokollet angående domstolens tolkning av den konventionen

(97/C 15/02)

DE HÖGA FÖRDRAGSSLUTANDE PARTERNA I FÖRDRAGET OM UPPRÄTTANDET AV EUROPEISKA GEMENSKAPEN,

SOM BEAKTAR att Republiken Österrike, Republiken Finland och Konungariket Sverige i och med sitt medlemskap i Europeiska unionen har förbundit sig att ansluta sig till konventionen om tillämplig lag för avtalsförpliktelser, som öppnades för undertecknande i Rom den 19 juni 1980, samt till det första och det andra protokollet angående domstolens tolkning av den konventionen,

HAR ENATS OM FÖLJANDE.

AVDELNING I

Allmänna bestämmelser

Artikel 1

Republiken Österrike, Republiken Finland och Konungariket Sverige ansluter sig

a) till konventionen om tillämplig lag för avtalsförpliktelser, öppnad för undertecknande i Rom den 19 juni 1980, i det följande kallad "1980 års konvention", med all den anpassning och alla de ändringar som har gjorts i den,

- genom den konvention som undertecknades i Luxemburg den 10 april 1984, i det följande kallad "1984 års konvention", om Republiken Greklands anslutning till konventionen om tillämplig lag för avtalsförpliktelser,

- genom den konvention som undertecknades i Funchal den 18 maj 1992, i det följande kallad "1992 års konvention", om Konungariket Spaniens och Portugisiska republikens anslutning till konventionen om tillämplig lag för avtalsförpliktelser,

- b) till det första protokollet, som undertecknades den 19 december 1988, i det följande kallat "1988 års första protokoll", om Europeiska gemenskapernas domstols tolkning av konventionen om tillämplig lag för avtalsförpliktelser,
- c) till det andra protokollet, som undertecknades den 19 december 1988, i det följande kallat "1988 års andra protokoll", i vilket Europeiska gemenskapernas domstol ges viss behörighet vad beträffar tolkningen av konventionen om tillämplig lag för avtalsförpliktelser.

AVDELNING II

Anpassning av det protokoll som utgör bilaga till 1980 års konvention

Artikel 2

Protokollet som utgör bilaga till 1980 års konvention skall ersättas med följande text:

"Utan hinder av bestämmelserna i konventionen får Danmark, Sverige och Finland behålla sina nationella bestämmelser om tillämplig lag när det gäller sjötransport av gods och får ändra dessa bestämmelser utan att förfarandet i artikel 23 i Romkonventionen följs. De tillämpliga nationella bestämmelserna är följande:

- I Danmark 252 § och 321 § tredje och fjärde stycket i *Søloven* (sjölagen).
- I Sverige 13 kap. 2 § första och andra stycket samt 14 kap. 1 § tredje stycket sjölagen.
- I Finland 13 kap. 2 § 1 och 2 mom. och 14 kap. 1 § 3 mom. i *merilaki* (sjölagen)."

AVDELNING III

Anpassning av 1988 års första protokoll

Artikel 3

I artikel 2 a i 1988 års första protokoll skall följande strecksatser införas:

a) Mellan den tionde och den elfte strecksatsen:

”- i Österrike: *Oberste Gerichtshof, Verwaltungsgerichtshof och Verfassungsgerichtshof*”.

b) Mellan den elfte och den tolfte strecksatsen:

”- Finland: *Högsta somstolen/korkein oikeus, Högsta förvaltningsdomstolen/korkein hallinto-oikeus, Marknadsdomstolen/markkina-tuomioistuim och Arbetsdomstolen/työtuomioistuim,*

- i Sverige: *Högsta domstolen, Regeringsrätten, Arbetsdomstolen och Marknadsdomstolen,*”.

AVDELNING IV

Slutbestämmelser

Artikel 4

1. Generalsekretären för Europeiska unionens råd skall till Republiken Österrikes, Republiken Finlands och Konungariket Sveriges regeringar översända en bestyrkt kopia av 1980 års konvention, 1984 års konvention, 1988 års första protokoll, 1988 års andra protokoll och 1992 års konvention på danska, engelska, franska, grekiska, iriska, italienska, nederländska, spanska, portugisiska och tyska språken.

2. Texterna till 1980 års konvention, 1984 års konvention, 1988 års första protokoll, 1988 års andra protokoll och 1992 års konvention, vilka har upprättats på finska och svenska språken äger lika giltighet under samma villkor som de andra texterna till 1980 års konvention, 1984 års konvention, 1988 års första protokoll, 1988 års andra protokoll och 1992 års konvention.

Artikel 5

Denna konvention skall ratificeras av signatärstaterna. Ratifikationsinstrumenten skall deponeras hos generalsekretären för Europeiska unionens råd.

Artikel 6

Prop. 1997/98:14
Bilaga 3

1. Denna konvention skall i förhållandet mellan de stater som har ratificerat den träda i kraft den första dagen i den tredje månaden efter det att det sista ratifikationsinstrumentet har deponerats av Republiken Österrike, Republiken Finland eller Konungariket Sverige och av en avtalsslutande stat som har ratificerat konventionen om tillämplig lag för avtalsförpliktelser.

2. Denna konvention skall för varje avtalsslutande stat som i efterhand ratificerar den träda i kraft den första dagen i den tredje månaden efter det att dess ratifikationsinstrument har deponerats.

Artikel 7

Generalsekreteraren för Europeiska unionens råd skall underrätta signatärstaterna om

a) deponeringen av ratifikationsinstrument,

b) dagen för denna konventions ikraftträdande för de avtalsslutande staterna.

Artikel 8

Denna konvention, som har upprättats i ett enda original exemplar på danska, engelska, finska, franska, grekiska, iriska, italienska, nederländska, portugisiska, spanska, svenska och tyska språken vilka alla tolv texter äger lika giltighet, skall deponeras i arkiven hos Europeiska unionens råds generalsekretariat. Generalsekreteraren skall översända en bestyrkt kopia av den till regeringen i varje signatärstat.

Departementspromemorians lagförslag

1 Förslag till lag om tillämplig lag för avtalsförpliktelser

Härigenom föreskrivs följande.

1 §

Artiklarna 1–21 i konventionen den 19 juni 1980 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser samt artiklarna 1–4 i första tilläggsprotokollet om EG-domstolens tolkningsrätt skall gälla som lag här i landet.

Konventionens svenska, engelska och franska texter finns intagna som en bilaga till denna lag.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1964:528) om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker

Prop. 1997/98:14
Bilaga 4

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1964:528) om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag *äger tillämpning* på sådana köp av lösa saker som *hava* internationell karaktär.

Från lagens tillämpningsområde *undantagas*

1. köp av registrerade fartyg och luftfartyg;
2. köp av värdepapper; *samt*
3. försäljning genom judiciell myndighets åtgärd eller i exekutiv ordning.

Med köp *likställes* avtal om leverans av lösa saker som *skola* tillverkas, *såframt* materialet skall tillhandahållas av den som åtagit sig leveransen.

Denna lag *tillämpas* på sådana köp av lösa saker som *har* internationell karaktär.

Från lagens tillämpningsområde *undantas*

1. köp av registrerade fartyg och luftfartyg,
2. köp av värdepapper,
3. försäljning genom judiciell myndighets åtgärd eller i exekutiv ordning, *samt*

4. köp som omfattas av artikel 5 i bilagan till lagen (1996:000) om tillämplig lag för avtalsförpliktelser.

Med köp *likställs* avtal om leverans av lösa saker som *skall* tillverkas, *om* materialet skall tillhandahållas av den som *har* åtagit sig leveransen.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

Lagen skall inte tillämpas på avtal som har ingåtts före lagens ikraftträdande.

Härigenom föreskrivs att 3 § fastighetsmäklarlagen (1995:400) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Bestämmelserna i denna lag tillämpas oavsett var fastigheten är belägen, om en väsentlig del av mäklarens uppdrag utförs i Sverige.

Föreslagen lydelse

3 §

Bestämmelserna i denna lag tillämpas oavsett var fastigheten är belägen, om en väsentlig del av mäklarens uppdrag utförs i Sverige.
I den mån lagen (1996:000) om tillämplig lag för avtalsförpliktelser är tillämplig avgörs dock frågan om val av rättsordning enligt den lagen.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

Lagen skall inte tillämpas på uppdragsavtal som har ingåtts före lagens ikraftträdande.

4 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:351) om handelsagentur

Prop. 1997/98:14
Bilaga 4

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1991:351) om handelsagentur skall upphöra att gälla.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.
Lagen skall inte tillämpas på agenturavtal som har ingåtts före lagens ikraftträdande.

Förteckning över remissinstanser

Efter remiss har yttranden över departementspromemorian Romkonventionen – införlivande med svensk rätt av EG-konventionen om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Ds 1996:7) avgetts av Hovrätten för västra Sverige, Göteborgs tingsrätt, Kammarrätten i Stockholm, Arbetsdomstolen, Kommerskollegium, Finansinspektionen, Konsumentverket, Riksskatteverket, Konkurrensverket, Arbetsgivarverket, Sjöfartsverket, Fastighetsmäklarnämnden, Juridiska fakulteten vid Uppsala universitet, Juridiska fakulteten vid Lunds universitet, Sveriges Domareförbund, Sveriges Advokatsamfund, Sveriges Industriförbund, Svenska Bankföreningen, Sveriges Köpmannaförbund, Företagarnas Riksorganisation, Stockholms Handelskammare, Sveriges Redareförening, Svenska Arbetsgivareföreningen, Sveriges handelsagenters förbund och Fastighetsmäklarförbundet. Yttrande har också avgetts av Säljarnas Riksförbund.

Därutöver har Marknadsdomstolen, Institutet för sjörätt och annan transporträtt vid Stockholms universitet, Sveriges Försäkringförbund, Svenska Fondhandlareföreningen, Grossistförbundet Svensk handel, Landstingsförbundet, Svenska Kommunförbundet, Landsorganisationen i Sverige (LO), Tjänstemännens Centralorganisation (TCO), Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO), Förbundet Sveriges handelsrepresentanter och Mäklarsamfundet beretts tillfälle att yttra sig.

Förslag till lag om tillämplig lag för avtalsförpliktelser

Härigenom föreskrivs följande.

Artiklarna 1–16 och 18–21 i konventionen den 19 juni 1980 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Romkonventionen) samt artiklarna 1–4 i det första protokollet om Europeiska gemenskapernas domstols tolkning av konventionen skall gälla som lag här i landet med de anpassningar och ändringar som har gjorts genom tillträdeskonventionerna den 10 april 1984, den 18 maj 1992 och den 29 november 1996.

De danska, engelska, finska, franska, grekiska, iriska, italienska, nederländska, portugisiska, spanska, svenska och tyska texterna av Romkonventionen och protokollet skall ha lika giltighet.

Romkonventionens och protokollets svenska, engelska och franska texter finns intagna som en bilaga till denna lag.¹

Denna lag träder i kraft, i fråga om Romkonventionen den 1 juli 1998 och i fråga om protokollet den dag regeringen bestämmer.

Lagen skall såvitt den avser Romkonventionen inte tillämpas på avtal som har ingåtts före den 1 juli 1998.

¹ Här återfinns bilagan som bilaga 1 till lagrådsremissen.

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1964:528) om tillämplig lag
beträffande internationella köp av lösa saker skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag *äger tillämpning* på sådana köp av lösa saker som *hava* internationell karaktär.

Från lagens tillämpningsområde *undantagas*

1. köp av registrerade fartyg och luftfartyg;
2. köp av värdepapper; *samt*
3. försäljning genom judiciell myndighets åtgärd eller i exekutiv ordning.

Med köp *likställes* avtal om leverans av lösa saker som *skola* tillverkas, *såframt* materialet skall tillhandahållas av den som åtagit sig leveransen.

Denna lag *tillämpas* på sådana köp av lösa saker som *har* internationell karaktär.

Från lagens tillämpningsområde *undantas*

1. köp av registrerade fartyg och luftfartyg,
2. köp av värdepapper,
3. försäljning genom judiciell myndighets åtgärd eller i exekutiv ordning, *samt*

4. köp som omfattas av konsumentköplagen (1990:932) eller av artikel 5 i konventionen i bilagan till lagen (1998:000) om tillämplig lag för avtalsförpliktelser.

Med köp *likställs* avtal om leverans av lösa saker som *skall* tillverkas, *om* materialet skall tillhandahållas av den som *har* åtagit sig leveransen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1998.

Lagen skall inte tillämpas på avtal som har ingåtts före lagens ikraftträdande.

Härigenom föreskrivs att 3 § fastighetsmäklarlagen (1995:400) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Bestämmelserna i denna lag tillämpas oavsett var fastigheten är belägen, om en väsentlig del av mäklarens uppdrag utförs i Sverige.

3 §

Bestämmelserna i denna lag tillämpas oavsett var fastigheten är belägen, om en väsentlig del av mäklarens uppdrag utförs i Sverige. *I den mån lagen (1998:000) om tillämplig lag för avtalsförpliktelser är tillämplig avgörs dock frågan om val av rättsordning enligt den lagen.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1998.

Lagen skall inte tillämpas på uppdragsavtal som har ingåtts före lagens ikraftträdande.

Förslag till lag om ändring i lagen (1991:351) om handelsagentur

Prop. 1997/98:14
Bilaga 6

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1991:351) om handelsagentur skall upphöra att gälla.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1998.

Den upphävda paragrafen gäller dock fortfarande i fråga om agenturavtal som har ingåtts före lagens ikraftträdande.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1997-09-29

Närvarande: f.d. justitierådet Staffan Vängby, justitierådet Gertrud Lennander, regeringsrådet Kjerstin Nordborg.

Enligt en lagrådsremiss den 18 september 1997 (Justitiedepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om tillämplig lag för avtalsförpliktelser,
2. lag om ändring i lagen (1964:528) om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker,
3. lag om ändring i fastighetsmäklarlagen (1995:400),
4. lag om ändring i lagen (1991:351) om handelsagentur.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Carina Gunnarsson.

Förslagen föranleder följande yttrande av *Lagrådet*:

Förslaget till lag om tillämplig lag för avtalsförpliktelser

Lagrådsremissen innehåller förslag om lagstiftning med anledning av Sveriges tillträde till konventionen den 19 juni 1980 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Romkonventionen). I remissen diskuteras huruvida konventionen skall införlivas med svensk rätt genom transformering eller inkorporering. Regeringen har valt den senare metoden. Det remitterade förslaget innebär sålunda att i en särskild lag anges, att vissa artiklar i konventionen skall gälla som lag här i landet. Den autentiska konventionstexten blir alltså gällande svensk författningstext.

Inkorporeringsmetoden har hittills tillämpats ganska sparsamt i svensk lagstiftning. Man kan anta att den kan komma till flitigare användning i framtiden i samband med att olika EG-direktiv skall införas i svensk rätt. Det kan vara meningslöst att skriva om en direktivtext, eftersom svenska domstolar vid tillämpning av lagtext som införts till följd av ett EG-direktiv har att tolka lagen i överensstämmelse med direktivets rätta innebörd och i belysning av tidigare avgöranden av EG-domstolen samt vid behov fråga EG-domstolen om den rätta innebörden. En nackdel, som delvis framgår av lagrådsremissen, är att inkorporeringsmetoden i mindre mån än transformeringsmetoden ger anledning till uttalanden i lagstiftningsärendet om vad olika bestämmelser i konventions- eller direktivtexten innebär. Visserligen får sådana uttalanden inte karaktär av motiv utan blir endast en sorts kommentar och kan därför inte tjäna till ledning för rättstillämpningen på samma sätt som förarbeten till rent inhemsk lagstiftning. Det skulle ändå kunna bespara domstolar, andra myndigheter, företag och enskilda en hel del arbete och därmed också kostnader, om någon som arbetat mycket med frågan ger sin syn på hur konventionen eller direktivet bör förstås.

I förevarande fall ges emellertid i lagrådsremissen en redovisning av konventionens artiklar. Denna bygger på den officiella rapporten om konventionsarbetet. Rapporten har i valda delar översatts och i någon mån försetts med exempel anpassade till svenska förhållanden. Redovisningen kan på så sätt ge viss ledning för rättstillämpningen, vilket måste välkomnas.

Oavsett hur det må förhålla sig med nu anförda synpunkter delar Lagrådet regeringens uppfattning att det är lämpligt att använda inkorporeringsmetoden för att införliva Romkonventionen med svensk lagstiftning. Med hänsyn till konventionens innehåll och utformning framstår denna metod i själva verket som den från praktiska synpunkter enda tänkbara. Mot den föreslagna lagtexten har Lagrådet inte några erinringar.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 16 oktober 1997

Närvarande: statsrådet Peterson, ordförande, och statsråden Freivalds, Tham, Åsbrink, Blomberg, Andersson, Winberg, Uusmann, Ulvskog, Sundström, Lindh, Johansson, von Sydow, Klingvall, Åhnberg, Östros, Messing

Föredragande: statsrådet Freivalds

Regeringen beslutar proposition 1997/98:14 Romkonventionen -
tillämplig lag för avtalsförpliktelser.